

En sammenligning av retorikk i det franske
klostersamfunnet Taizé og Ungdom i Oppdrag sin base i
Skien, Telemark.

Masteroppgave i religionsvitenskap av Ingvild Tørå Karsrud

Institutt for arkeologi, historie, kultur-og religionsvitenskap våren 2011

Forord

For mer enn et halvt år fant jeg meg selv på vei til Taizé, et lite klostersonnsamfunn sør i Frankrike. Feltarbeidet var i gang. Noen uker etter ble jeg presentert for ledere, studenter og stab i Ungdom i Oppdrag sin base i Skien. Opplevelsene jeg hadde de to stedene gjorde sterkt inntrykk, og jeg møtte mange engasjerte og reflekterte mennesker både i Taizé og Skien. Jeg opplevde en levende religiøs kultur, og fikk muligheten til å høre de involverte fortelle om sitt liv og sine tanker. Dette har gitt meg mye, både faglig og personlig. Å analysere og transkribere intervjuene tok lang tid, og gav meg mulighet til å distansere meg tilstrekkelig fra stoffet, og tydeligere kunne se hvilke faktorer ved livet i Taizé og Ungdom i Oppdrag som støtter opp om appellen forkynnelsen hadde for informantene. Dette har vært et spennende og givende arbeid.

Takk til veileder Ingvild Sælid Gilhus, for gode innspill, råd og støtte. Og takk til alle venner og familie som har engasjert seg i arbeidet mitt, og kommet med kaffekopper og oppmuntrende ord.

Ingvild Tørå karsrud.

Innhold

Kapittel 1. Bakgrunn og metode

1.1 Valg av oppgave	side 5
1.2 Det komparative som strategi	side 8
1.3 Feltarbeidet	side 10
1.4 Refleksivitet	side 14
1.5 Kilder og forskning	side 15

Kapittel 2. Historisk bakgrunn

2.1 Taizé	side 18
2.2 Ungdom i Oppdrag	side 23

Kapittel 3. Begreper

Emiske og etiske begreper	side 26
---------------------------	---------

Kapittel 4. Retorikk

Retorikk	side 30
----------	---------

Kapittel 5. Forkynnelse og program i Taizé og Ungdom i Oppdrag

5.1. Språk og tematikk i forkynnelsen til Taizé og Ungdom i Oppdrag.	side 39
5.1.1 Taizé	side 39
5.1.2 Ungdom i Oppdrag	side 50
5.2. Ethos, pathos og logos	side 57
5.2.1 Ethos i Taizé og Ungdom i Oppdrag	side 59
5.2.2 Pathos i Taizé og Ungdom i Oppdrag	side 73
5.2.3 Logos i Taizé og Ungdom i Oppdrag	side 86

5.2.4. Sammenligning og konklusjoner	side 97
Summary	side 105
Litteraturliste	side 106
Appendix	side 108

Kapittel 1

1.1 Valg av oppgave

Ved første øyekast er Taizé og Ungdom i Oppdrag svært ulike, noe som skyldes stor forskjell i hvordan budskapet deres presenteres og i form for tilbedelse. Ser man nøyere etter, er det allikevel flere likhetstrekk.¹ Jeg mener derfor at det er grunnlag for å kunne se på Taizé og Ungdom i Oppdrag i et komparativt perspektiv.

Jeg sammenligner selve kommuniteten Taizé og UiO sin base i Skien og har et likt utvalg informanter. Ungdom i Oppdrag, internasjonalt *Youth with a Mission*, har avdelinger i de fleste land i verden. Taizé har i tillegg noen små fraterniteter, avleggere, rundt om i verden. Stoffet mitt er altså basert på to lokaliteter: selve Taizé i Frankrike og Ungdom i Oppdrag sin base i Skien. Det er derfor jeg blant annet kommer til å referere til dem som ”stedene”.

Begge stedene har en økumenisk profil, og jeg ble slått av at det var såpass mange likheter, samtidig som jeg opplevde at det religiøse uttrykket ble så forskjellig de to stedene. Jeg tenker også at den karismatiske og den kontemplative tilbedelsen, tilstede i henholdsvis Ungdom i Oppdrag og Taizé, fremstår mest populær blant unge, mens det er mindre oppslutning om spekteret i midten.² Selv om Taizé og Ungdom i Oppdrag begge er økumeniske, ligger formen for tilbedelse på hver sin ende av skalaen, og de har begge fått stor oppslutning. Jeg synes at preferanser i forhold til form for tilbedelse og hva slags skiller i religiøst tankegods dette

---

¹ Både Taizé og Ungdom i Oppdrag er grunnlagt av en ung mann med en uttalt visjon om å leve for Gud og for medmennesker. Begge er startet opp på midten av nittenhundretallet, henholdsvis 40 og 60-tallet. Både Taizé og UiO er økumeniske og har et fokus på samhold mellom de forskjellige konfesjonene, kirkesamfunnene og menighetene. De har til felles at de tiltrekker store mengder av ungdom og er globalt fokusert. Youth With a mission opererer mer enn 1000 steder, i over 150 land, med en stab på nær 16 000, og til Taize kommer rundt 100 000 besøkende årlig. Det er for øvrig vanskelig å finne noen statistikk over besøkende i Taizé, fordi brødrene ikke fokuserer på antall som kommer. Man må som besøkende allikevel registrere seg på forhånd, så brødrene har tilgang på tall. Både Taizé og Ungdom i Oppdrag fokuserer på ungdom, selv om eldre også er involvert. Begge steder er opptatt av å spre Evangeliet, om enn på forskjellige måter. Begge steder er ledelsen uttalt opptatt av at man skal leve det man forkynner. Altså har man både i UiO og Taizé et fokus på kristen praksis. Begge steder har et fokus på individualitet og individet, selv om det gir seg uttrykk på forskjellige måter. Samtidig fremmer begge steder solidaritet og fellesskap. Begge steder bor man kollektivt, og relativt enkelt materielt sett. - Både Taizé og Ungdom i Oppdrag opererer med visse regler for livsførsel mens man er involvert. Begge steder tilbyr et intensivt åndelig og sosialt program. Både i Taizé og Ungdom i Oppdrag er man opptatt av at man skal leve som ”vitner på evangeliet” også når man kommer tilbake til sitt lokalsamfunn. Når det gjelder antall mennesker er det flere besøkende i Taizé enn det er studenter, ledere og stab i UiO, Skien. På Basen i Skien er det rundt nitti stykker. Ungdom i Oppdrag internasjonalt er større enn Taizé.

² Jeg vil definere begrepene ”kontemplativt” og ”karismatisk” i kapittel tre.

reflekterer er spennende tematikk, og noe oppgaven vil kunne si noe om, selv om det ikke er hovedfokus.

Taizé er en økumenisk klosterkommunitet i Sør-Frankrike grunnlagt av sveitseren Roger Schutz-Marsauche. De var i utgangspunktet fire menn som sverget seg til åndelig fellesskap, sølibat og delte eiendeler. Etter hvert har klosteret åpnet for besøkende. Det er i dag rundt hundre brødre, og Taizé tar i løpet av et år imot opp til hundre tusen besøkende.³

Ungdom i Oppdrag er den norske grenen av den internasjonale og økumeniske misjonsorganisasjonen *Youth With a Mission*, grunnlagt i USA av Loren Cunningham. I Norge etablerte Ungdom i Oppdrag seg på starten av 70-tallet. Basen i Skien ble etablert i 1995 av Runar og Alice Byberg.⁴

Dette er to korte forklaringer på hva Taizé og Ungdom i Oppdrag er, for å gi leseren en forforståelse, før jeg i kapittel to skal gi en historisk introduksjon.

Retorikk

Etter hvert kom det tydeligere og tydeligere frem at å undersøke retorikken på de to stedene ville være en god måte å belyse Taizé og Ungdom i Oppdrag på, fordi denne innfallsvinkelen både får frem særpreg, likheter og ulikheter. Begrepet retorikk blir i denne oppgaven brukt i vid forstand, og henviser til hva som særpreger formidlingen de to stedene. Retorikk vil her omfatte 1) typiske ord og uttrykk, og temaer det snakkes mye om, og 2) påvirkning gjennom formidlernes karakter, følelser som skapes og budskapet i seg selv (ethos, pathos og logos). Jeg vil i kapittel fire se på retorikk-begrepet og tydeliggjøre hvordan det vil brukes i denne oppgaven. Dermed er det ikke nødvendig å komme nærmere inn på det her.

---

³ I Per Kværne og Kari Vogts religionsleksikon står det om Taizé: "Landsby i Frankrike, senter for Taizé-samfunnet, et økumenisk senter grunnlagt i 1949 av den sveitsiske reformerte presten Roger Schutz- Marsauche (f. 1915). I 1953 dannet han et munkesamfunn som i likhet med katolske ordener pålegger medlemmene sølibat, lydighet og eiendomsfelleskap, men som er økumenisk orientert. De har i dag ca 100 medlemmer. Fra 1960-årene av er Taizé blitt et viktig økumenisk pilegrimssted, spesielt for unge" (Kværne og Vogt 2002: 357).

⁴ På Ungdom i Oppdrags egen nettside beskriver de seg som følgende: "Ungdom i Oppdrag består av mennesker fra mange nasjoner og ulike kirkesamfunn, og er en del av den internasjonale evangeliserings- og misjonsbevegelsen 'Youth With A Mission'" (YWAM).
http://www.ywam.no/?lang_prefs=NO&site_code=tmp&page=111&module=content&sufix=2&sub=0&id=4 /Nedlastet 14/02/11/

Retorikken er svært forskjellig på de to stedene og gjør at budskapet som formidles gir svært forskjellig inntrykk, på tross av likheter innholdsmessig. Retorikk har, naturlig nok, mye å si for hvordan Taizé og Ungdom i Oppdrag oppfattes og vil i stor grad også appellere til mennesker med forskjellig preferanser i henhold til forkynnelse og tilbedelse. Det retoriske perspektivet blir både en måte å se på hvilket språk som brukes og også på hva slags religiøst tankegods dette reflekterer. Retorikken er videre en innfallsvinkel til å se på autoritet og andre sosiale strukturer.

Temaet for oppgaven er dermed blitt som følger: *En sammenligning av retorikk i det franske klostersonnet Taizé og misjonsorganisasjonen Ungdom i Oppdrags base i Skien, Telemark.*

Hoveddelen av oppgaven er delt i to. Del én skal belyse hva slags språk og tematikk som særpreger kommunikasjonen til Ungdom i Oppdrag og Taizé. Del to skal belyse: 1) Etablering av autoritet og troverdighet blant brødrene i Taizé og stab, ledere og lærere i Ungdom i Oppdrag. 2) Hvilke aspekter ved forkynnelse og program⁵ som skaper følelsesmessige affekter, og slik støtter opp om budskapet. 3) Hva budskaper er, og hvordan det presenteres. Analysen utføres ved hjelp av Aristoteles begreper ethos, pathos og logos.

Deretter vil jeg gjennom en sammenligning belyse forskjeller og likheter mellom forkynnelse og praksis i Taizé og Ungdom i Oppdrag.

Før jeg går over til metode vil jeg forklare noen uttrykk som brukes i Taizé og Ungdom i Oppdrag:

Taizé

Brødrene: Munkene i Taizé refererer til seg selv som ”brødre”, (frères).

Kommunitet: Taizé blir av brødrene referert til som ”a community of brothers”. Jeg har oversatt det med ”kommunitet”.

---

⁵ I Taizé brukes ordet ”program” om ukesopplegget deres, altså hva som skjer i løpet av uken og i UiO om DTS-en og andre skoletilbud. Jeg bruker ordet program for å snakke om for eksempel tilbedelse, estetikk, og vandrehistoriene på basen i UiO. Ordet ”Program” henviser altså til det som ikke er ren verbal eller skriftlig forkynnelse.

Permanenter: Refererer til de unge som bestemmer seg for å jobbe frivillig i Taizé. De kan bli fra noen måneder opp til ett eller to år. De får kost og losji mot arbeidet de gjør.

Besøkende: Alle som kommer på et ukesopphold til Taizé. De blir også kalt "les jeunes", direkte oversatt "de unge".

Fielden: Området der teltene settes opp og der brakkene er.

Ungdom i Oppdrag

UiO: Ungdom i Oppdrag blir forkortet innad som "UiO".

DTS: Forkortelse for "Disippeltreningsskole" Dette er et fem eller ni måneders program, avhengig av hvilken skole man velger, som Ungdom i Oppdrag tilbyr. Den består av en teoridel og en praksisdel. Alle involvert i Ungdom i Oppdrag må ha gått disippeltreningsskole.

Basen: Lokalet der studentene og noen av staben bor og spiser.

Studenter ved DTS: Alle som har kommet inn på disippeltreningsskolen refereres til som "studenter". De blir også referert til som "elever".

Stab: De som involverer seg videre etter å ha tatt DTS. De står, sammen med ledelsen, for organiseringen av programmet, både undervisning og praksis. De har ansvar for studentene og legger til rette for deres DTS.

Outreach: To måneders misjonstur alle DTS-studentene drar på. Dette er en fast del av DTSen.

SOE: School of Evangelism. Skien tilbyr i tillegg til DTS et annet ni måneder langt skoleprogram. Her er undervisning og praksis rettet eksplisitt mot evangelisering.

1.2 Det komparative som strategi

Ved hjelp av sammenligning mener jeg å kunne belyse aspekter som ikke ville kommet frem om jeg bare skrev om ett av stedene. Ved å bruke det samme begrepsapparatet på både Taizé og Ungdom i Oppdrag vil stedene dessuten presenteres på samme grunnlag, noe jeg mener vil sikre en større grad av objektivitet.

I artikkelen ”Sammenligning” ser Michael Stausberg (2006) på sammenligning som metode/strategi. Sammenligning har tradisjonelt vært en stor del av faget. Sammenlignende religionsforskning skulle sikre objektivitet ved å bruke et komparativt begrepsapparat. Påstander om objektivitet i forskning generelt, og det komparative som metode ble etter hvert kritisert. Kritikere påpekte at sammenligning lett vil kunne brukes til å fremme for eksempel en religiøs tradisjon på bekostning av en annen. Stausberg mener at som resultat er sammenligning ikke lenger sett på som uproblematisk, men at komparasjon allikevel alltid vil være en del av vitenskapen. Han mener videre at religionsvitenskapen også nå, mer enn før, må forholde seg til forskjeller innen én enkelt religion, slik at studiet av en religion også involverer sammenligning.

Stausberg skriver videre at det ikke finnes noen ”oppskrift” for sammenligning, i motsetning til for eksempel innholdsanalyse og filologi. Grunnen til dette er at sammenligning er en kognitiv strategi som brukes på mange plan og på forskjellige måter innen forskning. Stausberg anser slik ikke sammenligning som noen metode, men som en strategi.

Selv om jeg ikke mener at sammenligning automatisk sikrer objektivitet, mener jeg at å bruke de samme begrepene og kategoriene har hjulpet meg til å fremstille stedene på likt grunnlag. Jeg synes også at sammenligning er en god måte å se flere aspekter og nyanser ved det man forsker på, som ikke nødvendigvis ville ha kommet frem uten et komparativt perspektiv. Et konkret eksempel er at både Taizé og Ungdom i Oppdrag fremmer individualitet samtidig med solidaritet og samarbeid. Samtidig skiller Taizés fokus på å finne sine egne svar seg sterkt fra Ungdom i Oppdrag sin holdning om at svarene er lett tilgjengelige gjennom Bibelen. Jeg mener å ha sett spennende nyanser gjennom sammenligningen, og jeg har også kunnet jobbe mer kreativt.⁶

---

⁶Stausberg skriver: ”Sammenligning er nødvendig for å etablere en vitenskapelig terminologi (et metaspråk), for å utvikle og teste hypoteser og teorier. Sammenligning har mange problematiske sider og fallgruver. Samtidig er det en uunngåelig kognitiv fremgangsmåte. Til og med når man vil unngå eksplisitte sammenligninger, så brukes de ofte implisitt- og den typen skjulte forforståelser er ofte enda mer problematiske. Sammenlignende undersøkelser er på mange vis krevende, men de gir også et stort rom for kreativitet” (Stausberg 2006: 45, original kursivering).

1.3 Feltarbeidet

Taizé

Jeg hadde i utgangspunktet tenkt å være i Taizé to eller tre uker, men etter noen mailer frem og tilbake fikk jeg beskjed om at jeg bare kunne komme som en vanlig besøkende og derfor kun kunne være i Taizé en uke. Jeg fikk, interessant i seg selv, beskjed om at: ”we don’t want to make our hill into a scientific research.” De kunne heller ikke avse for mange permanenter til intervju, så de fortrakk at jeg ikke trengte så mange informanter.

Familien min kjenner et par som eier et lite hus rett utenfor Taizé, og sammen med noen venner bodde jeg først der en uke. Jeg gikk i løpet av den uken på en del messer og jobbet med intervju-guiden. Jeg intervjuet også en av brødrene. Jeg fikk ikke mulighet til å intervju mer enn en. Så var jeg en uke i selve ”fielden”, som de kaller området, og deltok på det vanlige ukens-programmet for besøkende.

Jeg fikk i løpet av denne uken intervjuet to kvinnelige permanenter og to mannlige. Jeg intervjuet så en besøkende som hadde tenkt å bli i Taizé i to- tre måneder, og en som var der på ukesopphold for første gang. I tillegg til dette fikk jeg skriftlige intervjuer med to besøkende jeg hadde møtt da jeg var i Taizé i 2008. Jeg hadde også flere samtaler med de som var i bibelgruppen jeg ble satt i og andre jeg tilfeldigvis kom i snakk med.

Når jeg referer til ”informantene”, henviser jeg til de jeg intervjuet med båndopptager og de to skriftlige intervjuene jeg fikk over mail. Lengden på intervjuene varierer fra mellom tyve minutter, hvor vi ikke fikk tid til mer på grunn av programmet, til en og en halv time. Informantene kom fra henholdsvis Portugal, Tyskland, Italia, USA, Sverige, Polen og Australia. Broren jeg intervjuet, anslår jeg til å ha vært rundt tredve. Ellers var den yngste informant nitten og den eldste tjuesyv. Utvalget skjedde tilfeldig.

Det var interessant at det var vanskeligere å få organisert intervjuer med de mannlige permanentene enn de kvinnelige. Søstrene⁷ valgte ut to kvinnelige permanenter som kom til avtalt tid. Broren jeg intervjuet skulle finne to mannlige, men jeg fikk forskjellige beskjeder

---

⁷ Andreas-søstrene er en orden som har slått seg ned like ved landsbyen. De hjelper til med arbeidet i Taizé, og det er de som har ansvar for de kvinnelige permanentene.

hver gang jeg kom til informasjonsskranken, og jeg måtte være ganske pågående for å få intervjuene. Broren som skulle ordne en avtale for meg ble opptatt med å organisere et møte i Rotterdam, så han ba en annen bror om å hjelpe meg. Jeg fikk typisk beskjed om å komme rundt et gitt tidspunkt for å se om det lå noen beskjed til meg. Det gikk to dager før jeg fikk noen beskjed, og det endte med at jeg ordnet intervjuet selv. En informant stilte seg disponibel fordi jeg spurte i informasjonen om noen kunne tenke seg å stille opp. Han kom for sent begge gangene og hadde ganske dårlig tid. Den andre mannlige permanenten var en jeg tilfeldig kom i snakk med og som syntes prosjektet var spennende. Vi avtalte tid og sted oss imellom. Den første permanenten avbrøt intervjuet da jeg stilte mer detaljerte spørsmål enn han hadde ventet og ville snakke med sin kontaktbror⁸ for å forsikre seg om at det var greit at han ble intervjuet så i detalj. Dagen etter sa han at vi kunne forsette intervjuet, og at siden det ”kun var en oppgave”, hadde ikke broren ment at det var noe problem.⁹ Spørsmålet hvor han stanset intervjuet var interessant nok om han tenkte på Taizé som konservativt eller liberalt. Samme informant svarte på spørsmålet om arbeidet gjort av gutter og arbeidet gjort av jenter var organisert slik det var av praktiske årsaker at: ”To answer that question would be to go to far.” Bare gjennom hvordan intervjuene ble organisert observerte jeg litt om hierarki og kjønnsstatikk i Taizé.

Ungdom i Oppdrag

Da jeg tok kontakt med Ungdom i Oppdrag, fikk jeg kjapt positiv tilbakemelding. De gav meg informasjon om hvilke uker som var undervisningsuker og hvilke uker det var praksis. Jeg fikk beskjed om at med unntak av noen situasjoner hvor elevene skulle snakke om svært personlige ting var jeg velkommen til å delta på alt i programmet.

Jeg var med på skoledagene til de som går på Disippeltreningsskolen dette året og også på noen av timene til skolens andre program, ”School of Evangelism”. School of Evangelism er et program man kan ta etter disippeltreningsskolen og som bare tilbys i Skien. Som navnet tilsier, har dette programmet fokus på evangelisering. Alderen på studentene der var høyere enn på disippeltreningsskolen, og det var også flere fra utlandet på dette programmet.

---

⁸ Alle de mannlige permanentene har en av brødrene som kontakt (contact-brother), som de snakker jevnlig med.

⁹ Antagelig i motsetning til et avisintervju, hvor de ikke ønsker å definere seg som liberale eller konservative.

Jeg kunne ikke sove på basen, fordi det ikke var plass, så jeg bodde et annet sted i Skien under feltarbeidet. Elever og stab spiser vanligvis måltidene på basen, og jeg spiste som oftest sammen med dem.

Jeg var samlet med på rundt en og en halv ukes program. Det var i UiO enkelt å arrangere intervjuene, selv om mange hadde tett program. Intervjuenes lengde varierte på mellom en og to timer. Utvalget ble også her tilfeldig, med unntak av en bekjent som er stab i Skien og som jeg hadde intervjuet i løper av sommeren. Folk på basen var generelt veldig åpne om tro og program og opptatte av gjennomsliktighet. Det skulle ikke mye til for at elever og stab la ut om livet i UiO.

Jeg intervjuet to studenter og to stab av hvert kjønn. Jeg fikk dessuten intervjuet nestleder i UiO Norge, Geir Fagerbakke. Med unntak av nestlederen var alderen på informantene mellom nitten og tjuetre år. En informant var tysk, ellers var alle norske. Det var også flere tyskere og amerikanere i DTS-klassen, men tilfeldighetene gjorde at majoriteten av informantene ble nordmenn. Jeg har ikke noe fokus på betydningen av nasjonalitet i oppgaven, så det var ikke relevant å vurdere utvalg etter dette, men informantene i Taizé representerer flere nasjoner enn informantene i UiO

Generelt sett gav de jeg intervjuet begge steder uttrykk for sammenfallende holdninger. Jeg oppfattet klare tendenser i tanker og preferanser. På tross av at dette gjelder begge steder var det enda større likhet i svarene informantene i Ungdom i Oppdrag gav enn det var i Taizé, noe jeg til dels forventet og vil komme tilbake i kapittel seks. Jeg har sendt transkriberingen av intervjuene på mail til informantene som ønsket det.

I oppgaven vil jeg noen ganger referere til typiske uttrykk i hermetegn, men ikke alltid. Jeg mener at det ikke er nødvendig med gjennomgående avstandsmarkører, fordi det til dels kan virke fordummende eller ironisk. Noen steder har jeg allikevel valgt å ha hermetegn, der jeg føler det er naturlig. Det er ikke ment som noen føring på hvordan man skal oppfatte uttrykkene, men fordi det noen steder følte riktig å tydeliggjøre at det er informantens språk det er snakk om. Når jeg siterer informantene har jeg også valgt å ta bort spesielt muntlige uttrykk, slik som ”liksom”, ”da”, ”sant” ”you know” ”kind of” og lignende.

Når det gjelder informantene i Skien hadde jeg kun et intervju på engelsk, som jeg vil sitere oversatt til norsk. Grunnen til dette er at miljøet på basen er så lite at det ville bli enkelt å skjønne hvem vedkommende var om noen der skulle lese oppgaven.

I Taizé var det flere av informantene som ikke snakket flytende eller korrekt engelsk. Jeg vil i sitater derfor noen steder ha rettet ordstilling og grammatikalske feil. Jeg hadde i Taizé et intervju på svensk, som vil være skrevet på norsk. Jeg trenger ikke oversette dette intervjuet til engelsk, fordi alt foregikk mindre oversiktlig i Taizé, slik at det ikke blir tydelig hvem den ene personen er. Ved å oversette fra svensk til norsk vil formuleringene til informanten bli mer like slik de var, enn om jeg oversatte til engelsk.

Deltagende observasjon

Metoden i denne oppgaven er en blanding av kvalitative intervjuer, observasjon og deltagende observasjon. Sammen med litteraturen jeg bruker, er analysen og empirien min basert på en kombinasjon av disse metodene. Richard Johan Natvig skriver i artikkelen "religionsvitenskapelig feltarbeid" (2006) at feltarbeid sjelden baserer seg på bare intervju eller bare observasjon, men ofte vil være en kombinasjon med hovedvekt på enten intervju, observasjon eller deltagende observasjon. Han skriver videre at det er mange tilfeldigheter og faktorer som vil avgjøre hvor hovedvekten ligger. Han nevner lengde på feltarbeid, hva som studeres, og i hvor stor grad man faktisk blir gitt mulighet til å delta som slike faktorer¹⁰

Jeg var med på programmet både i Taizé og Ungdom i Oppdrag. Et unntak var når studentene ved DTS skulle bekjenne synder til hverandre, så åpent de følte de kunne. Dette var en del av å leve åpent med andre, noe Ungdom i Oppdrag har et sterkt fokus på. Jeg fant det da naturlig å trekke meg unna. Når jeg var med to UiO-ere på gaten for å se dem evangelisere, holdt jeg meg også i bakgrunnen. Siden programmet til UiO er mer utadvendt enn programmet til Taizé, var det lettere å være med på alt som foregikk i Taizé enn det var i UiO. Rollen som observatør var dermed til dels enklere i Taizé, mens den i UiO ble mer tydelig når jeg måtte melde meg ut av det som foregikk og bare se på. Også fordi jeg den første dagen ble introdusert for DTS-klassen og ble bedt om å fortelle litt om prosjektet, ble nok rollen min som forsker tydeligere der. I

---

¹⁰ Han skriver: "Eit feltarbeid er sjeldan basert på reindyrka intervjuetodar eller reindyrka observasjonsmetodar, men er oftast ein kombinasjon der hovudvekta ligg anten på intervju (typisk etnologi) eller på (deltakande) observasjon (typisk sosialantropologi). Ved siden av faglege tradisjonar og forventningar, og prosjektets spørsmålsstillingar, er det ei rekke ytre faktorar som vil avgjerde kva metodar som vil dominera, slik som lengda på feltarbeidet, kva "felten" faktisk er (til dømes et trappistkloster, ei nettpratgruppe, eller ein yanomamö-landsby i Amazonas), og om ein i det heile teke får lov til å vera til stades i bestemte sosiale situasjonar, til dømes ved religiøse ritual eller i politiske møter" (Natvig 2006: 204).

Taizé var det tilfeldig hvem, bortsett fra informantene, som fikk vite at jeg var der på feltarbeid. Jeg forsvant slik i større grad i mengden i Taizé enn i Ungdom i Oppdrag.

Når det gjelder kulturforskjell, er det selvsagt annerledes å ha feltarbeid i Norge enn å ha det i Frankrike. Samtidig er det på basen i Skien et veldig internasjonalt miljø. Jeg snakket der en del på engelsk, men også mye på norsk. Taizé er på noen måter mer fremmed, i estetikken, programmet og det monastiske preget. Samtidig er den karismatiske tilbedelsen og holdningene til involverte i UiO enda mer fremmed for meg, og nesten eksotisk. Jeg ble mer vant til den karismatiske tilbedelsen utover i feltarbeidet, men fant den ganske intens i begynnelsen. Det var nok alt i alt, ironisk nok, derfor mer eksotisk for meg å oppholde meg på basen i Skien.

1.4 Refleksivitet

Det var, interessant nok, nesten ingen av informantene i Taizé som spurte om jeg selv var religiøs, mens jeg ofte fikk spørsmålet i Ungdom i Oppdrag. Jeg svarte da at jeg regner meg som kristen, men er uvant med en karismatisk setting og at de nok ville anse meg som utpreget liberal. Hvordan denne informasjonen påvirket informantene kan jeg ikke si med sikkerhet, men inntrykket mitt under intervjuene er at ingen av informantene holdt tilbake tanker eller funderte lenge over hvilke ord de skulle bruke. I Taizé gjaldt det samme, selv om det der var større restriksjoner på hvor mange jeg i utgangspunktet kunne intervjuer. Unntaket er den ene mannlige permanenten i Taizé, som jeg kom inn på i et tidligere avsnitt, som avbrøt intervjuet. Jeg mener at man som forsker ikke kan ha full oversikt over hvilke effekt man har på dem man intervjuer, men jeg oppfattet generelt informantene som utpreget åpne.

Selv om mine personlige preferanser er i meditatív retning, og jeg har vært i Taizé før, mener jeg å ha nok distanse til både Taizé og Ungdom i Oppdrag til å kunne gi en likestilt fremstilling. Forskere kan uansett bare til en viss grad påberope seg full objektivitet, det gjelder alle forskere som bruker feltarbeid som metode, så jeg vil ikke gjøre det. Men jeg anser meg som såpass distansert til stoffet, og klar over min egen rolle, at det ikke representerer noe forsknings-etisk problem.

I forhold til nærhet/distanse problematikken ville jeg nok ikke ha kunnet skrive den oppgaven jeg har skrevet rett etter feltarbeidet.¹¹ Særlig i forhold til folk i UiO ble jeg konfrontert med

---

¹¹ I artikkelen "Kritiske perspektiver. Etske utfordringer ved samtidsstudier av religion" (2006) skriver Siv Ellen Kraft: "Nærhetens problem ligger dels i den nærsyntheten som følger av manglende distanse, men først og fremst i de bånd som knyttes, de forventninger som skapes, og den takknemlighetsgjelden som etableres. Problemet vil

egne fordommer, og fikk, naturlig nok, et mer nyansert bilde av miljøet. Det slo meg hvor engasjerte de involverte er, og hvor mye godt de ønsker for mennesker rundt seg. I Taizé var det også vanskelig å ikke bli påvirket av den udefinerbare ”stemningen” som preger det sosiale og åndelige fellesskapet. Etter at det nå har gått flere måneder siden feltarbeidet, har jeg allikevel fått Taizé, UiO og informantene mer på avstand, slik at jeg har kunnet distansere meg tilstrekkelig til stoffet. Jeg har forholdt meg kritisk til materialet, samtidig som jeg heller ikke har vært ute etter å ”avsløre”, fordumme eller dømme hva involverte i UiO og Taizé tror på. Dette vil leseren forhåpentligvis oppleve videre i oppgaven.

På bakgrunn av åtte-ni intervjuer hvert sted kan jeg ikke påberope observasjonene generell gyldighet. Sammen med litteraturen jeg har funnet, observasjoner under feltarbeidet og involverte jeg snakket med utenom informantene mener jeg allikevel å ha funnet klare tendenser.

1.5 Forskning og kilder.

Jeg fant ikke så mye forskning på verken Taizé eller Ungdom i Oppdrag av direkte relevans for oppgaven. Det jeg fant på Taizé var noen artikler og to bøker, skrevet av teologer. Den ene boken er *Taizé, A meaning to life*. skrevet av Oliver Clément, og gitt ut i 1997. Clément er en fransk forfatter og teolog, professor ved The Orthodox Theological Institute of Saint Sergius, Paris. Den andre boken er *A community called Taizé* skrevet av Jason Brian Santos, gitt ut i 2008. Han er doktorkandidat ved Princeton Theological Seminary. Santos hadde intervjuet besøkende og brødre i Taizé som bakgrunn for boken. Begge disse forfatterne er åpenbart positive til Taizé, og arbeidet kommuniteten gjør. Jeg oppfatter allikevel begge bøkene som gode beskrivelser av budskap og program i Taizé. En del av det forfatterne skrev kom også svært tett inn på min egen tematikk.

Av artikler har jeg brukt ”The Spirituality of Taizé”, av Patric Burke. Denne ble publisert i magasinet *Spirituality today*, høsten 1990. Burke studerer filosofi og politikk ved University college, Irland, og er Bror i St. Mary’s Priory, Dublin. En annen artikkel jeg fant var publisert i

---

være særlig akutt om forskeren har sterke ideologiske eller trosmessige bånd til studiefeltet, men et vellykket feltarbeid har *som sådant* disse føringene. Forskeren vet at informantene vil ha forventninger til det hun skriver. Hun vet at konstruktivistiske perspektiver neppe er det de vil sette mest pris på. Og at ideologkritiske analyser vil kunne oppleves som støtende” (Kraft 2006:269-270).

magasinet *Theology today* og het ”The Taizé community.” Denne ble publisert for Princeton Theological Seminary og er skrevet av Malcom Boyd. Boyd er forfatter og prest i den Episkopale kirke. Siste artikkel var ”Taizé, a global and postcolonial theology of community”, skrevet av Leam Gearon, professor i religionsstudier ved Oxford. Artikkelen ble utgitt i 2001 i boken *Contemporary spiritualities. Social and religious context*.

Jeg har også brukt Taizé sin nettside til å finne informasjon, og bøker og tekster utgitt av brødrene selv.

Det var enda mer vanskelig å finne noe skrevet om Ungdom i Oppdrag. Jeg fant to hovedoppgaver: *Ungdom og misjonærutdanning. En studie a Youth with a Mission's Disippeltreningsskole*, skrevet av Anne Margrethe Ree, ved det teologiske menighetsfakultet. Denne ble utgitt i 2006 og er en analyse av Ungdom i Oppdrag sin forståelse av misjonskallet.

Den andre var en hovedoppgave i kristendomskunnskap ved universitet i Bergen, *Dualisme og dobbelthet. Ungdom i Oppdrag, en ideologianalyse*, skrevet av Kristin Gunleiksrud. Denne ble skrevet i 1987, og siden Ungdom i Oppdrag tydelig hadde forandret seg som organisasjon siden den gangen, fant jeg ikke stoffet som relevant for min oppgave.

Jeg har lest alle bøkene til Loren Cunningham. Her presenterer han grunnleggelsehistorien til YWAM, og skriver om prinsipper som organisasjonen bygger på, og fremmer. Jeg har også brukt nettsidene deres, som presenterer historien deres og hvilke målsetninger organisasjonen har.

Siden hovedfokuset i oppgaven min er retorikk, var det hovedsakelig nødvendig å lese litteratur fra stedene selv og se på språket til informantene. Det meste av litteraturen og stoffet er derfor fra ”innsiden”. I forhold til analysen har ikke dette vært noe stort problem, men jeg har vært oppmerksom på at mye av det jeg har lest fremstiller disse stedene i et positivt lys.

I forhold til retorikk har jeg hovedsakelig basert meg på to fremstillinger. Den første er *Retorikk i vår tid*, skrevet av Jens E. Kjeldsen, og utgitt i 2006. Kjeldsen er førsteamanuensis ved Institutt for informasjons-og medievitenskap, ved Universitetet i Bergen. Den andre er *Retorikk i skolen*, skrevet av Jonas Bakken, utgitt i 2008 av Universitetsforlaget i Oslo. Bakken er førsteamanuensis og seniorkonsulent ved institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitet i Oslo.

Jeg fant ikke avsnitt om retorikk i noen av religionsleksikonene, og kunne heller ikke finne at det var gjort relevant forskning for denne oppgaven. Innen teologi er retorikk undervist i og har en klar rolle i apologetikk. Men i form av gjennomgang av ethos, pathos og logos i forkynnelsen til religiøse bevegelser, var det ikke noe tidligere forskning lett tilgjengelig.

Kapittel to

Historisk bakgrunn

I dette kapittelet skal vi se kort på historien til Taizé og Ungdom i Oppdrag.

Historiefortelling vil alltid ha subjektive sider, ofte skyldes det at man forteller historien om noe som skjedde med all den informasjonen om hva noe siden har blitt, og fort vil fortolke hendelser ut fra en slik viten. Fortellingene om grunnleggelsen til Taizé og Ungdom i Oppdrag er ikke unntak i så måte. Den historiske bakgrunnen som beskrives her, er bygget på den historien stedene forteller om seg selv og er delvis farget av dette.¹²

2.1 Taizé

Klostersamfunnet Taizé er grunnlagt av Roger Louis Schütz-Marsauche. Roger S.M. ble født i landsbyen Provence, Sveits. Faren var sveitsk-protestantisk pastor i den reformerte tradisjonen. Moren var også protestant. Roger S.M. anså begge sine foreldre som økumenisk orientert og mener dette la grunnlaget for interessen han selv fikk for samarbeid mellom konfesjoner. Da han var i tenårene, fikk han tuberkulose og måtte tilbringe mye tid i ensomhet i rekonvalesens, noe han senere fortalte økte interessen for kontemplasjon og stillhet. Etter at sykdommen hadde sluppet taket, ønsket han å bli forfatter og drive en gård. Etter en stund endte han allikevel med å følge sin fars ønsker og begynte å studere teologi i 1936, ved Universitetene i Lausanne og Strasbourg.

Roger, heretter Broder Roger, ble på universitetet medlem av en studentorganisasjon. Fra denne utviklet det seg en gruppe studenter som møttes annenhver måned til stillhet og refleksjon. De kalte seg ” La Grande Communauté”. Broder Roger ble etter hvert så involvert i ledelsen av denne gruppen at han ikke fikk fullført studiene.

Under den tyske okkupasjonen av Frankrike ønsket broder Roger å hjelpe de som led under det nye regimet og ville kjøpe et hus i Frankrike, hvor han kunne starte et kommunitetsliv. På en sykkelreise oppdaget han Taizé og kjøpte eiendommen som de første brødrene bodde i. Denne

---

¹² For Taizé er kildene for den historiske bakgrunnen Brian Santos *A community called Taizé*, Oliver Clément *Taizé, a meaning to life* og Taizés nettsider. For Ungdom i Oppdrag er det Margrethe Rees hovedoppgave *Ungdom og misjonærutdanning. En studie av Youth With a Mission's Disippeltreningsskole*, samt Loren Cunninghams bok ” Is that really you God?”, og UiOs nettsider.

landsbyen lå godt til for å ta imot flyktninger, de fleste jøder, bare noen kilometer fra krigslinjen som delte Frankrike i to. Under andre verdenskrig startet han så arbeid blant vanskeligstilte.

Etter hvert vokste kommuniteten, og noen brødre sluttet seg til Broder Roger. I påsken i 1949 bandt de første syv brødrene seg til å leve i sølibat og forpliktet seg til et materielt og åndelig fellesskap og et liv i enkelhet. I begynnelsen så verken den romersk-katolske kirken eller den franske protestantiske kirken med velvilje på den økumeniske profilen til kommuniteten. Men da pave Johannes XXIII overtok i 1958, forandret forholdet til Roma seg. Den nye paven hadde hørt om og var vennlig innstilt til arbeidet og gav broder Roger audiens. Etter dette var et godt forhold til pavestolen etablert.

Den 16. august 2005 døde Broder Roger i en alder av 90 år. Han ble knivstukket av en psykisk syk kvinne under kveldsbønnen med omkring 2500 mennesker tilstede. Hendelsen skapte store sjokkbølger og tusenvis av mennesker kom til begravelsen. Broder Alois (Alois Löser) fra Tyskland, som Broder Roger for mange år siden hadde valgt som sin etterfølger, er nå prior i kommuniteten. Kommuniteten har i etterkant av drapet vært svært opptatt av å fortsette livet i Taizé ut fra Broder Rogers prinsipper, men samtidig følge med i tiden og være åpne for nye impulser.

I dag er det over hundre Taizé-brødre fra forskjellige protestantiske og katolske kirker. De kommer fra mer enn 25 ulike land. Variasjonen i kirketilhørighet og nasjonalitet gir Taizé en sterk økumenisk og internasjonal profil.

Fra og med 50-tallet flyttet noen av brødrene fra Taizé for å bo blant fattige og i splittede samfunn. I dag lever det grupper av brødre i Asia, Afrika og Sør Amerika. Dette er såkalte ”fraterniteter”, avleggere av Taizé.

Mange høytstående ledere for forskjellige kirker har kommet på besøk til Taizé, for eksempel Pave Johannes Paul II, tre av erkebiskopene av Canterbury, ortodokse metropolitter, og de fjorten lutherske biskopene fra Sverige. Dette viser at det økumeniske arbeidet til kommuniteten etter hvert har blitt meget kjent i kirkelig sammenheng.

Antallet besøkende som kommer til Taizé har fortsatt å vokse. Fra og med slutten av 50-tallet begynte ungdommer og unge voksne mellom sytten og tredve år å komme i større grupper. Særlig etter Berlinmurens fall merket kommuniteten et økende antall besøkende. Fra tidlig på

våren til sent på høsten kommer det hver uke unge voksne fra ulike verdensdel, enkelte uker i sommermånedene er det over 5000 ungdommer fra 75 ulike land.

Fra 1966 av har brødrene samarbeidet med søstrene fra en internasjonal katolsk orden grunnlagt for over 700 år siden, St. Andreas søstrene. Søstrene slo seg ned i nabolandsbyen og begynte å ta seg av en del av arbeidet med gjestene. Søstrene har også hovedansvaret for de kvinnelige permanentene.

I 1970 startet Taizé ”Council of Youth”, som utviklet seg til det som i dag er ”Pilgrimage of Trust” eller nyttårsmøtene. Taizé har hvert år nyttårsmøte i en europeisk storby. Møtet går over fem dager og følger stort sett samme rytme som ukesopplegget i Taizé. Siste nyttårsmøte var i Rotterdam og samlet rundt tretti-tusen unge.¹³ Konseptet er at unge fra hele verden skal samles for å be for verden.

Livet i Taizé er sentrert rundt bønnene og følger den benediktinske tradisjonen ”Ora et Labora”, be og arbeid.¹⁴ Alle som kommer dit, forventes å delta for fullt i kommunitetilivet, inkludert praktiske oppgaver. Kommuniteten er selvoppholdende. Brødrene tjener kun penger på keramikken og kunsten de lager, som er til salgs i butikken *Le Exposition*. Privat arv og donasjoner går til veldedig arbeid. Brødrene går vanlig kledd¹⁵ med unntak av hvite kutter under messene.

Taizé har et fokus på unge og har i all hovedsak besøkende i alderen seksten til tredve år. I tillegg har de et område hvor familier bor. De fleste er i Taizé en uke, og de bor enten i telt eller i brakker. Det er hver dag tre korte messer på rundt en halvtime. En på morgenen, en på formiddagen og en på kvelden. Besøkende blir delt opp i grupper med forskjellige praktiske oppgaver, som å lage mat, vaske gulv og sanitær, plukke søppel og ønske velkommen til nye ankomne. Man blir også delt opp i smågrupper (sharing-groups) som etter dagens bibeltid diskuterer temaer relatert til teksten det ble snakket om. Bibeltime, kalt ”Bible introductions” er den eneste formen for undervisning gitt i Taizé og består av en halvtimes refleksjon rundt dagens bibeltekst, gitt av en av brødrene. Besøkende blir delt inn etter alder, slik at nivået skal kunne justeres etter hvilken aldersgruppe brødrene henvender seg til.

---

¹³ http://www.taize.fr/en_article11784.html /Nedlastet 15/03/11/

¹⁴ http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/priests/taize_1 /Nedlastet 29/03/10/

¹⁵ Jeg kommer senere nærmere inn på den typiske 60-talls stilen i Taizé, som også vises i klærne brødrene går i.

Etter noen dager har de som ønsker det mulighet til å være noen dager ”i stillhet”. Det innebærer å bo i et hus like utenfor Taizé, hvor man har en kort bibelintroduksjon om morgenen, spiser sammen med de andre i stillhet, og bruker dagene til bønn og refleksjon. De som ønsker det, kan også være uken ut på det vanlige programmet, og så være en uke i stillhet. For å få tillatelse til å gå i stillhet, snakker man med en søster eller bror, som spør litt om motivasjonen en har og hva en tenker rundt det. Dette er antagelig til dels for å passe på at besøkende med psykiske problemer ikke bruker muligheten til å komme seg vekk fra omverden, uten noen form for oppsyn.

De som ønsker å bli i Taizé lenger, kan bli hva man kaller ”permanenter”. Disse får mer praktisk ansvar og er med på å lage arbeidsgruppene og har overoppsyn med dem. Vanligvis vil de som har bestemt seg for å bli permanenter, være der mellom noen måneder og ett år. Man blir aldri lovet en plass som permanent på forhånd. Hvis du henvender deg, får du beskjed om at du kan komme og være der en uke eller to som vanlig besøkende, for så å ta kontakt med søstrene eller brødrene om å bli lenger. Du får så etter en samtale antagelig bli en måned til, for så å avtale på nytt.

De mannlige permanentene vil kunne gå inn i kommuniteten, men de går gjennom en lang periode før de blir tillatt å binde seg definitivt, gjerne flere år. De har da en fase hvor de går i de samme kuttene som de andre brødrene, men uten å ha fått ringen, som symboliserer at de har avgitt løftet. Det endelige løftet gis i en høytidlig seremoni, under en av messene.

The Sources of Taizé

The Rule of Taizé (1952-1953.), senere *The Sources of Taizé*, er boken livet til brødrene bygger på. Den er skrevet av Broder Roger og har ingen eksplisitte referanser til andre monastiske regelverk, selv om Roger som teolog må ha kjent til dem. Her står løftene brødrene gir ved ordinasjonen.¹⁶ I boken reflekterer Broder Roger også i mer generelle termer over hvordan mennesker kan leve sammen, på tross av religiøse, kulturelle og individuelle forskjeller. Brødrene gir ikke noe løfte om å befinne seg i selve Taizé, men skal alltid kunne tilbakekalles til kommuniteten. Broder Roger redigerte boken flere ganger mens han levde, for å formulere seg på en annen måte, eller være mer i takt med tiden. Et eksempel er forandringen fra ”The Rule” til ”The Sources”, som gir mindre autoritære assosiasjoner.

---

¹⁶ Jeg har lagt ved løftene i appendix.

Messene

Strukturen i messene til Taizé (også kalt ”bønnene”) består av en hymne, salmer, skriftlesning, stillhet og forbønn. Opprinnelig var liturgien på fransk, men da antallet internasjonale besøkende økte utover 50 og 60-tallet, ønsket brødrene å ha sanger som kunne tale til flere. Sangene startet som én enkel setning på latin, gjentatt flere ganger. I dag er det sanger på de aller fleste europeiske språk.

Ukens liturgi er slik lagt opp at hver fredag symboliserer langfredag og hver søndag påskemorgen. Hver fredag bærer brødrene frem et kors, som de stiller forrest i midtgangen i kirken. De av besøkende som ønsker det, vil utover kvelden stå knelende i en kø oppetter midten, for til slutt å knele ned ved korset. Lørdag kveld er det liturgiske høydepunktet i uken, hvor alle besøkende på vei inn til messen får tildelt lys. På et tidspunkt i messen tennes det første lyset av en av brødrene, og så gis flammen videre fra person til person. Søndag morgen blir setningen ”Kristus er oppstanden” sagt på flere forskjellige språk, og blir besvart med ”ja, han er sannelig oppstanden” svart av de besøkende som snakker dette språket.

Etter hver kveldsbønn kommer noen av brødrene ut igjen i kirken, slik at besøkende kan snakke med dem.

Messene er nok det som skiller Taizé mest ut fra andre klostre, og noe som har gjort den lille kommuniteten så kjent. Mange kirker rundt om i verden arrangerer ”Taizé-messer” med jevne mellomrom. Sangene er nok også den ”eksport-varen” fra Taizé som flest kjenner til. Det er en liturgi som er lett å følge, selv om man skulle være uvant i kirkelig sammenheng, og dreier seg om enkle sanger med korte tekster. Det er ingen preken, og det som sies er enten direkte lesning fra skriftsteder eller bønner for verden.

2.2 Ungdom i oppdrag

Ungdom i Oppdrag er den norske grenen av den internasjonale og økumeniske evangeliserings- og misjonsbevegelsen ”Youth With A Mission” (YWAM). YWAM har om lag 16 000 personer i heltidsengasjement fordelt over 180 ulike nasjoner og 800 lokaliteter/sentre.¹⁷

Grunnleggerne av Youth With a Mission er et nordamerikansk par, Loren og Darlene Cunningham. Loren Cunningham beskriver i boken ’Is that really you God?’ hvordan han som ung mann fikk en visjon fra Gud om å starte YWAM. Cunningham fikk i et syn se bølger som skyllet innover land og hundrevis av unge kvinner og menn som dro ut for å spre evangeliet:

Jeg så plutselig for meg et verdenskart, men kartet var levende og beveget seg! Jeg satte meg opp, ristet på hodet og gned meg i øynene. Det var et syn. Jeg så alle verdensdelene. Bølger slo mot kystene på den ene verdensdelen etter den andre og vek tilbake, for så å komme igjen helt til de dekket verden fullstendig. Jeg hev etter pusten. Mens jeg så på, forandret scenen seg og bølgene ble til unge mennesker. Det var ungdommer på min egen alder og enda yngre som dekket alle landene. De snakket med folk på gatehjørner og utenfor barer. De gikk fra hus til hus, og forkynte evangeliet (Cunningham:1984.42-43).

På bakgrunn av denne visjonen grunnla Cunningham og noen venner i 1960 Youth With a Mission. Etter noen års arbeid ble ti misjonærer sendt ut, og Cunningham begynte så smått å utvikle det som senere skulle bli ”Outreach.” Dette besto i starten av å sende ut studenter på korte misjonsturer på sommeren, mens de hadde undervisning om vinteren. Etter hvert så Cunningham behovet for mer forberedelse og utviklet tanken om å starte et eget skoleprogram. I 1968 ble den første disippelstreningskolen grunnlagt i Lausanne, Sveits(Ree 2006: 36). I dag har Youth With a Mission baser i de fleste land i verden. Cunningham grunnla i 1978 ”The University of Nations”, som er YWAMs globale universitet. The University of the Nations tilbyr i dag over 800 kurs og seminar.

Cunningham har skrevet fem bøker, som er oversatt til over seksti språk: *Is That Really You God?*, *Making Jesus Lord*, *Daring To Live On The Edge*, *Why Not Women?* og *The Book That Transforms Nations*.¹⁸ Det er alltid minst en av bøkene hans på pensumlisten til studentene ved DTS.

---

¹⁷ <http://www.ywam.org/About-YWAM> /Nedlastet 12/04/11/

¹⁸ http://www.ywam.org/About-YWAM/Who-we-are/the_history_of_ywam /Nedlastet 20/03/10/

Alle som er involvert i Ungdom i Oppdrag lever på relasjonsbasert støtte. Det betyr at organisasjonen ikke betaler ut lønn. Alle lever på hva venner, familie eller andre bekjente gir, enten i enkeltsummer eller faste beløp. Dette fører til at organisasjonen i utgangspunktet kan ansette ubegrensede antall medarbeidere, fordi de ikke har kostnader ved nye ansettelser.

UiO er ikke basert på læresetninger, og felles dåp er for eksempel ikke nødvendig. Det er likevel slik at man må leve etter verdiene til UiO for å være en del av organisasjonen. UiO har 17 kjerneverdier. Disse er: 1) Kjenn Gud. 2) Gjør Gud kjent. 3) Hør Guds stemme. (å la seg lede) 4) Praktiser tilbedelse og bønn. 5) Vær visjonær. 6) Frem unge mennesker. 7) Vær verdensomspennene og desentralisert. 8) Vær internasjonal og interkonfesjonal. 9) Ha et bibelsk verdensbilde. 10) Funger i team. 11) Vis tjenende lederskap. 12) Gjør først, så lær bort. 13) Vær relasjons-orientert. 14) Sett pris på individet. 15) Sett pris på familien. 16) Lev på relasjonsbasert støtte. 17) Praktiser gjestfrihet.

Disse prinsippene preger organisasjonen. De er noe man kollektivt støtter opp om, og som man derfor implisitt godtar for å være en del av Ungdom i Oppdrag. Det er i Ungdom i Oppdrag stor frihet til å starte nye prosjekter eller arbeid, så lenge man følger disse kjerneverdiene.

Ungdom i Oppdrag har åtte avdelinger i Norge, og omkring 300 nordmenn tar hvert år DTS.¹⁹ Leder for UiO Norge er i dag Andreas Nordli. Man søker på DTS på samme måte som man søker på andre skoler, med referanser og en tekst om motivasjon. Man må også kunne vise til at man kan klare seg økonomisk. I Skien innebærer det at man minst skal ha 4000 i fast støtte å leve for månedlig. Stab og ledelse ser på søknadene og avgjør hvem som virker modne for skolen, i tillegg til å be over hvem som skal komme inn.

De forskjellige basene har forskjellige fokus. Basen i Ålesund tilbyr for eksempel en ”kreativ DTS” og er spesielt opptatt av profetering,²⁰ mens basen i Skien har et evangeliseringsfokus. UiO sin base i Skien ble etablert i 1995 av Runar og Alice Byberg og har i dag over 34 studenter og 60 medarbeidere. De tilbyr, i tillegg til DTS, ”School of Evangelism” (SOE) som et videregående kurs, som man kan ta etter DTS. SOE består også av en teori og praksis del og går ut på å misjonere og etablere kirker i Europa.

---

¹⁹ <http://www.ywam.no/> Nedlastet 12/04/11.

²⁰ Jeg kommer med nærmere forklaring på hva som menes med ”profetering” i kapittel tre.

Bønn og lovsang er en stor del av dagliglivet i basen i Skien og er utpreget karismatisk, med vekt på nådegaver, lovsang og å la seg lede av Den hellige ånd.²¹ I tillegg til den kollektive tilbedelsen har studentene hver dag det som kalles ”power hour” som er en stille time hver enkelt har alene med Gud.

Disippeltreningskole gir ikke formell utdanning i Norge og er derfor ikke støttet av Statens lånekasse. DTS-året koster samlet 40 400 kroner.²² Det er femten uker undervisning, med forskjellige lærere hver uke. Temaer for ukene er eksempelvis ”Guds farshjerte”, ”Høre Guds stemme”, ”Evangelisering”, og ”Kristent verdensbilde”. Inkorporert i dette er også evangelisering på gatene i Skien, barmhjertighetsarbeid og kortere misjonsturer. Medlemmer av SOE skal involvere seg i en lokal aktivitet, for eksempel klatring eller dansing, for å gjøre seg synlig i nærmiljøet. Alle studenter og stab på basen velger også en menighet eller kirke å gå i på søndager. Studentene har etter teori-delen åtte uker praksis (outreach), hvor de reiser ut som misjonærer.

Ungdom i Oppdrag har et utadvent program og en utadvendt profil, noe som gjør at mange har hørt om dem, i hvert fall i byene der organisasjonen har en base.

---

²¹ Jeg kommer med en nærmere definisjon av ”karismatikk” i kapittel tre.

²² <http://www.ywamskien.com/index.php?id=10521> /Nedlastet 19/04/11/

Kapittel tre

Jeg vil i dette kapittelet henholdsvis definere og klargjøre noen begreper som blir brukt i oppgaven.

Det er tradisjonelt i sosialvitenskapene gjort et skille mellom *etiske* og *emiske* begreper.²³

Etiske kategorier/definisjoner skal beskrive hva som ligger i et begrep med et utenfra-perspektiv, mens de emiske begrepene er gruppens egne tolkninger eller forståelse av forskjellige termer. Begrepene representerer henholdsvis utenfra og innenfra-perspektiv. Jeg mener skillene ikke nødvendigvis alltid vil være så klare eller uproblematiske. Forskere har i likhet med gruppene de studerer også sine kulturelle bindinger og emisk farget forforståelse. Men etiske termer har vært gjenstand for akademisk diskusjon og problematisering, og skal derfor i større grad enn emiske termer kunne fungere kulturuavhengig og bidra til å gi mer objektive beskrivelser.

Etiske termer

Økumenikk: Samarbeid mellom forskjellige kristne konfesjoner, kirkesamfunn og menigheter.²⁴

Apologetikk: Begrunnelse og forsvar av en religions sannhet. Innen kristendommen en egen teologisk disiplin.²⁵

Karismatikk: Kommer av det greske "karisma" som betyr "nådegave". Innebærer en vekt på nådegaver, spesielle evner som menes å være gitt av Gud, for eksempel tungetale, helbredelse

---

²³ I *Store Norske leksikon* står forskjellen forklart slik: "Etisk perspektiv, forskerens perspektiv, særlig benyttet innen sosialantropologi for å skille mellom utvikling og bruk av modeller som er basert på en analytikers teoretiske og formelle kategorier, og samfunnsmedlemmenes egen subjektive beskrivelse og forståelse (emisk perspektiv)." http://www.sn.no/etisk_perspektiv /Nedlastet 7/04/11/

²⁴ Jeg har også funnet definisjoner som inkluderer samarbeid mellom forskjellige religioner, men tradisjonelt er det altså felleskristlig samarbeid. I *Store Norske leksikon* står det om økumenikk: "økumenikk, teologisk fagfelt fra sist i 1930-årene, som både historisk og systematisk drøfter Kirkens enhet og konfesjonenes mangfold, og den økumeniske bevegelses teologiske grunnlag, mål og metode. Økumenikk kan også bety virksomhet for mellomkirkelig forståelse, samarbeid og kirkens enhet. Økumenisk samarbeid som vil samle enkeltkristne eller grupper av kristne på grunnlag av en felles hjertesak, kalles gjerne *allianseøkumenikk*, til forskjell fra *kirkeøkumenikken*, der kirkene mer offisielt og representativt forplikter seg til å delta." <http://www.sn.no/%C3%B8kumenikk> / Nedlastet 02/04/11/

²⁵ I *Store Norske leksikon* er definisjonen slik: "apologetikk, teologisk disiplin som har til formål å begrunne og forsvare kristendommens krav på å bli betraktet som den sanne religion." <http://www.sn.no/.search/apologetikk?pictures=0> /Nedlastet 21/04/11/

eller lederevner. Tilbedelsen preges av individuelle utbrudd eller utrykk, både verbalt og fysisk. Utbrudd av høy bønn eller enkeltord er typisk.²⁶

I tillegg til disse etiske termene vil jeg nevne noen termer som kan gi svært ulike assosiasjoner til forskjellige mennesker. Jeg vil derfor klargjøre hvordan de er brukt i denne oppgaven.

Spiritualitet: Når det refereres til spiritualitet til i oppgaven, er det snakk om en persons relasjon eller praksis i forhold til den ikke-materielle delen av tilværelsen. Man kan kanskje si at ordene spiritualitet og trospraksis ligger tett opp til hverandre. I denne oppgaven henviser spiritualitet til informantenes forståelse av deres forhold til og kommunikasjon med Gud. I Ungdom i Oppdrag forbandt informantene ofte ”spiritualitet” med New-Age, som gav dem dårlige assosiasjoner. De snakket da heller om ”åndelighet”, noe de i stor grad forbandt med å la Den Hellige Ånd virke i seg.²⁷ Informantene i Taizé hadde et mer uproblematisk forhold til begrepet spiritualitet, men det har nok også å gjøre med at jeg der intervjuet alle unntatt en på engelsk. ”Spirituality” er et mindre ladet ord på engelsk, og blir dessuten ofte brukt i Taizé.

Liberal/konservativ: Der jeg bruker disse begrepene, går det hovedsakelig på bibelforståelse. Konservativ vil si en meget ordrett lesning av Bibelen og sammenfallende klare retningslinjer for livsførsel, basert på hva som står i Bibelen. Liberal går mer i retning av kontekstuell og hermeneutisk inspirert bibellesning, og innebærer et større tolkningsrom i forhold til regler for livsførsel. For noen har liberal/konservativ sterke politiske konnotasjoner, og vil derfor tolkes annerledes. Av grunner som dette kan nok informantene ha lagt litt forskjellig betydning i spørsmålet om de anså Taizé eller UiO som konservativt eller liberalt. Jeg vil i oppgaven derfor prøve å benytte denne noe populistiske distinksjonen minst mulig, og bare anvende begrepene kun der jeg er trygg på at meningen til informantene kom tydelig frem.²⁸

---

²⁶ I *Store Norske leksikon* står det om ”den karismatiske bevegelse” at: ”Den er kjennetegnet ved en erfaring av Den hellige ånd (åndsdåp) som resulterer i praktisering av nådegaver som tungetale, profeti og helbredelse ved bønn, samt nære kristne fellesskap med sterk vekt på lovprisning og evangelisering.”
http://www.snl.no/den_karismatiske_bevegelse /Nedlastet 11/02/11/

²⁷ Ved troen på Jesus mente informantene at kristne ”får Den hellige Ånd”. Dette er Guds ånd, som de mener vil gi innsikt, tro og evner, og kanskje derfor kan sies å være manifestasjonen av det åndelige.

²⁸ En av informantene i Taizé kom inn på denne tematikken, og sa: “I think that, as in very many concerns, many concerns separated from policy and politics, this right-wing left-wing scheme doesn’t really work. It’s too short, it doesn’t reach far enough. So I don’t think Taizé fits into a scheme of being conservative or liberal cause to me these terms do not really fit, since Taizé is something that can’t really be characterized as being liberal. I mean...also because I think the way you interpret it, the way you interpret the terms liberal and conservative really depends on your socialization (...)I think it’s too narrow, too short. You can’t sum up Taizé to be either conservative or liberal.”

Kontemplativt: Når jeg bruker ordet kontemplativt om tilbedelsen i Taizé, mener jeg at den er mer innadvendt og meditativ. Tilbedelsen har slik et monastisk preg. De samme setningene synges om og om igjen, og det er fem-ti minutters stillhet. Det er en rolig og kollektiv form for tilbedelse, uten mye bevegelse i rommet, utsagn fra enkeltpersoner eller høy bønn.²⁹

Emiske termer

Det er en rekke emiske termer som må redegjøres for. Noen av disse defineres ut i fra hvordan jeg forsto begrepene informantene brukte, eller hvordan jeg fikk dem forklart. Dette er derfor ikke ment som rene definisjoner, men heller klargjøring av informantenes språk. Jeg er til en viss grad kjent med en del av de emiske begrepene som ble brukt og mener å ha vært i stand til å tolke korrekt hva som legges i dem. Samtidig er det klart at i et kvalitativt intervju er det umulig å ha helt samme forståelse som informanten selv. På tross av dette forbeholdet synes jeg at informantene var såpass samstemte i sin bruk av emiske termer at jeg mener forståelsen min er på trygg grunn. Jeg tror også at en del av informantene brukte en del termer ganske intuitivt, men allikevel hadde en rimelig lik forståelse av hva de innebar.

UiO

”Mirakler” ”tegn” og ”bønnesvar” refererer typisk til historier om fysisk helbredelse eller annen konkret inngripen fra Gud. Eksempler er helbredelse av en fot eller rygg, som informantene har hørt om, eller mener å ha opplevd selv etter å ha bedt for en person med en fysisk plage. Dette blir sett på og referert til som ”tegn”, og henviser til at Gud, ifølge Ungdom i Oppdrag, viser seg for mennesker gjennom slike hendelser.

Profetere: Refererer til å få kunnskap av Gud om fremtiden. Den som profeterer vil typisk få bilder eller ord om den personen vedkommende profeterer over. Dette kan gjelde alt mulig, fra personlige problemer til hva som vil skje i fremtiden. Folk i UiO-miljøet vil typisk anse dette for å være fra Gud, men har også en holdning om at mennesker kan tolke feil, og at ikke alt nødvendigvis vil bli fremstilt riktig av den som profeterer. Folk i miljøet er veldig tydelige på at man må være forsiktig med hva man sier til personen man profeterer over. Det er for

---

²⁹ I *Det store Norske leksikon* defineres *kontemplativ* som følgende: kontemplativ, innadvendt, grublende, fordypet i et problem, en foreteelse osv. (av religiøs eller filosofisk art), dypsindig. <http://www.snl.no/kontemplativ> /Nedlastet 02/03/11/

eksempel ikke anbefalt å si hvem noen kommer til å gifte seg med, hvis man under profeteringen skulle få vite det.

Å bli disippelgjort: Refererer til å bli en etterfølger av Jesus, i livsførsel, forkynning og handling.

Å høre Guds stemme: Grunnlegger Loren Cunningham var svært opptatt av å høre Guds stemme. Med det menes å være åpen for ledelse av Gud, gitt gjennom bønnesvar, mentale bilder, visjoner, etc. Det er i UiO en veldig konkret forståelse av ledelse fra Gud, gitt gjennom direkte kommunikasjon mellom Gud og enkeltpersoner.

Å leve bibelsk: Å leve i henhold til regler og anbefalinger gitt i Bibelen, og etter Jesu eksempel.

Å bli helliggjort: Handler om å la Den hellige Ånd og bibelske prinsipper styre adferd. Konkret handlet det blant annet om å motstå seksuelle impulser når man er ugift, for å leve ”renere” (mer i henhold til Guds vilje). Men dette begrepet ble brukt ganske vidt og intuitivt. En av informantene nevnte også det å ikke henge seg opp i små problemer eller uenigheter som en del av ”min personlige hellighetsprosess”.

Fremme Guds rike: Referer til å misjonere, konvertere, helbrede og på annet vis leve i henhold til Bibelen. Fellesbeskrivelse for å utføre arbeid for Gud her på jorden.

Religion: Referer til den formmessige delen av en trostradisjon, i form av symboler, ritualer, liturgi og lignende. Dette begrepet så ut til å gi dårlige assosiasjoner til samtlige av informantene i UIO. Informantene gav uttrykk for at den kristne troen deres ”ikke bare måtte bli religion.” Religion forbindes med formaliteter og pliktfølelse. Jeg vil beskrive dette mer utdypende senere i oppgaven.

Taizé

I Taizé er det ikke like mange termer som trenger forklaring. Noe av grunnen til det er at man der i større grad bruker allmenne termer, og derfor til en viss grad har et mindre ”religiøst språk” i form av mindre typisk kristne metaforer og uttrykk.

Reconciliation refererer til forsoning mellom alt fra enkeltmennesker til religiøse tradisjoner. Det blir i Taizé ansett som økumenikk i praksis.

Living out the gospel: Refererer til å bringe fred og forsoning i den konkrete livssituasjonen den enkelte er i.

Kapittel fire

Retorikk

I etterkant av feltarbeidet begynte forkynnelsen til Taize og UiO å utpeke seg som det materialet fortalte mest om. Jeg fant mye i materialet om hva som appellerte til informantene, både i form av budskap og program. Jeg ble også slått av hvor særpreget språket som ble brukt var. Dette førte meg i retning retorikken, og begrepene *ethos*, *pathos* og *logos*, noe som umiddelbart gav resonans og virket spennende. Det slo meg at ved bruk av disse begrepene kunne jeg belyse aspekter ved UiO og Taizé som materialet sa mye om.

Gjennom å benytte begrepet *ethos* ser jeg på hvordan troverdigheten til brødrene i Taizé og ledelse og stab i UiO opprettes, og hvordan autoritet etableres. Dette belyser også hva informantene anser som viktige karaktertrekk ved personer de er villige til å la påvirke troslivet sitt.

Gjennom bruk av *pathos* får jeg sett på hvordan aspekter ved forkynnelse og program appellerer til de involvertes følelser og slik støtter opp om budskapet. Dette slo meg som fruktbart, fordi jeg allerede hadde kommet frem til at det var flere faktorer enn den rent verbale eller skriftlige forkynnelsen som underbygget budskapet til Taizé og UiO.

Gjennom begrepet *logos* får jeg presentert selve budskapet henholdsvis Taizé og UiO forkynner, og særpreg ved måten å resonere på.

Det kom etter hvert frem at måten Aristoteles brukte begrepene *ethos*, *pathos* og *logos* på omhandlet retorikk i snever forstand (noe jeg kommer tilbake til under). Jeg har derfor valgt å applisere disse begrepene innen en videre forståelse av retorikk, slik som deler av moderne retorikk-forskning definerer begrepet.

Dette kapittelet skal belyse begrepet retorikk, og hvordan jeg vil benytte det i denne oppgaven.

Retorikk: Kunsten å tale vakkert

I boken *Retorikk i vår tid, en innføring i moderne retorisk teori* (2006), skrevet av Jens E. Kjeldsen, førsteamanuensis ved Institutt for informasjons- og medievitenskap ved Universitetet i Bergen, går Kjeldsen gjennom historien til begrepet retorikk, de forskjellige definisjonene av begrepet og hvordan det har vært brukt opp gjennom tidene. Det kommer frem at det har vært

tradisjon for å se på retorikk i både snever og vid forstand. Generelt har retorikk blitt definert som ”kunsten å tale vakkert” eller ”kunsten å overtale.” I antikken ble det laget ”oppskrifter” for hvordan man kunne legge opp en tale slik at den skulle overbevise. Det var da fokus på tale, siden dette hovedsakelig var en muntlig kultur. Etter hvert ble også retorikkteori brukt på skriftlige fremstillinger. I moderne tid er retorikkteori også brukt på for eksempel det visuelle og musikk, eller hva som omtales som ”retoriske handlinger”. Det er denne utvidede forståelsen av retorikk jeg vil benytte meg av.

Jonas Bakken, førsteamanuensis ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Oslo, skriver at retorikk som fag hadde en nedgangstid mellom slutten av det syttende århundre og frem til etterkrigstiden. Dette fordi det var et sterkt fokus på beviselig forskning som naturvitenskap. Posivistene anså ikke forskning på påvirkning via språket som vitenskapelig. I etterkrigstiden forandret dette seg, og det ble et paradigmeskifte innenfor vitenskapen, især i de humanistiske fagene. Det vokste igjen frem en interesse for hvordan språk påvirker vår kunnskap om verden. Man tok dermed opp igjen bruken av klassiske arbeider om retorikk (Bakken 2009:15-16).

man må skille mellom retorikk i praksis og læren om denne. Faget retorikk undersøker hvordan mennesker overbeviser hverandre og finner termer for å analysere dette. Dette er faget retorikk i vitenskaplig forstand; ”*rhetorica docens*”. *Docens* er latin for å lære eller belære, som står i motsetning til ”*rhetorica utens*”, som er den anvendte retorikken (Kjeldsen:2006:15).

Hvor eksplisitt målet om å overtale eller overbevise skal være for at noe skal sees på som retorikk, har variert i forskjellige definisjoner. I denne oppgaven inkluderes bruken av såkalt ”bred persuasio” som del av retorikken. Ordet kommer fra latin ”persuadere”, overtale. I bred persuasio er ikke målet om å overbevise eller vinne noen over til sitt synspunkt eksplisitt, men går ut på å presentere noe for tilhørerne, på en slik måte at meningen i budskapet kommer tydelig frem.³⁰

Retorikk som snever persuasio, altså et eksplisitt mål om å overbevise, er det mest tradisjonelle synet. Retorikk som snever eller bred persuasio representerer dermed forskjellig forståelse av hva retorikk innebærer.

---

³⁰ ”Bred persuasio innbefatter enhver kommunikasjon som fremstiller et emne for tilhørerne slik at de aksepterer det, forstår det eller medopplever det.”(Kjeldsen 2006:18)

I denne oppgaven vil jeg, som før sagt, benytte en utvidet oppfatning av retorikk, som bred persuasio. Analysen vil derfor ikke baseres på at Ungdom i Oppdrag eller Taizé nødvendigvis eksplisitt prøver å overtale dem de henvender seg til, men at de allikevel påvirker og ønsker å påvirke, via måten de fremstiller seg selv og sine syn på og via måten programmet deres er lagt opp på. Når jeg snakker om den rene forkynnelsen som skjer på stedene, er det allikevel snakk om retorikk i snever forstand. Særlig i Ungdom i Oppdrag skjer store deler av forkynnelsen og misjoneringen med et eksplisitt mål om å overtale og konvertere. Det vil i oppgaven derfor være snakk om retorikk i både vid og snever forstand, selv om definisjonen som hovedsakelig brukes er vid.

Jeg bruker de retoriske begrepene til å analysere formidlingen til UiO og Taizé i sin helhet, ikke bare én enkeltstående tekst, tale eller den rene forkynnelsen. Dette kommer til å inkludere en belysning av hvordan programmet påvirker involverte, i forstand av å øke appellen ved formidlingen som helhet. Visse ikke-verbale aspekter ved programmet blir derfor inkludert i den retoriske analysen. Jeg vil utdype dette nedenfor, men først skal vi se på Aristoteles, og hans betydning for retorikk-begrepet.

Aristoteles

Av retoriske begrep vil vi i oppgaven ta i bruk *ethos*, *pathos* og *logos*, begreper som stammer fra Aristoteles. Aristoteles bok "Retorikk" er den eldste læreboken man har om retorikk, og den er fra rundt år 330 før Kristus. Senere behandling og teoretisering rundt retorikk har stort sett måttet forholde seg til Aristoteles, og han er fremdeles mye brukt i retorikkfaget.³¹

Aristoteles så på retorikk som noe fellesmenneskelig og som noe alle anvender i hverdagen, i større eller mindre grad. Samtidig ser han på den systematiske gjennomgangen av hva som gjør at noen lykkes i å overbevise andre som et fag. Den retoriske evnen består, ifølge Aristoteles, i å alltid se på hvilke mulighet man har til å overtale (Kjeldsen 2006: 32).

---

³¹ Siden jeg skal ta opp retorikken til Taizé og Ungdom i Oppdrag i sin helhet, og ikke analysere én enkelt tale eller skrift, vil jeg ikke bruke begrepene *inventio*, *dispositio*, *elocutio*, *memoria* og *actio*. Dette var begreper Aristoteles brukte for å dele inn faser i en tale. Disse begrepene er for konkret rettet inn på én enkelt tale holdt til én forsamling til at det vil fungere godt som analyseredskaper i denne oppgaven.

Ethos, pathos og logos

Aristoteles deler videre inn i ikke-fagtekniske og fag-tekniske bevismidler. De ikke-fagtekniske er generelle fakta og kjensgjerninger som ligger til grunn for en diskusjon, og som en kan benytte seg av, men som ikke i seg selv er en del av faget. Hvordan retorikeren benytter disse er essensielt for om talen/formidlingen blir vellykket, og de benyttes hovedsakelig gjennom de tre appellformene *ethos*, *pathos* og *logos*. Disse henviser til overbevisning henholdsvis gjennom taleres karakter, *ethos*; gjennom hvordan man påvirker tilhørernes følelser, *pathos*; og gjennom hvordan innholdet eller argumentet i seg selv fremstår som sammenhengende og sannsynlige, *logos*. Det er for øvrig først når disse appellformene blir brukt bevisst og formålsrettet at ytringer og ikke-fagtekniske argumenter blir retoriske, og blir til ”fagtekniske bevismidler” innenfor retorikken som fag (Kjeldsen 2006:33).

Dette er altså tre aspekter ved kommunikasjon som kan fremme saken til formidleren, fordi disse aspektene vil påvirke tilhørerne. Det er med andre ord en inndeling i tre påvirkningsmidler for å overbevise et publikum.

Ethos

For det første er det viktig at formidleren selv fremstår som troverdig og sympatisk på folk. Man styrker sin troverdighet ved å for eksempel vise til at man selv lever slik man taler om at andre burde leve eller ved å vise at man har fagkunnskap om emnet. Når det gjelder karaktertrekk mottagere ser etter, trakk Aristoteles frem forstandighet, dyd og velvilje. Dette går på hvor fornuftig og informert personen virker, hvor god moral han eller hun ser ut til å ha, og om vedkommende ser ut til å være vennlig innstilt mot publikum og ønsker dem vel. Kjeldsen refererer til forskning som er gjort på troverdighet og som blant annet viser at folk som fremstår som autoriteter eller fagfolk på emnet de snakker om, naturlig nok, påvirker mer enn de som ikke gjør det. Kjeldsen skriver videre: ”Etter mange år empirisk og eksperimentell forskning er vi altså grovt sett tilbake til Aristoteles’ oppdeling av ethos i tre dimensjoner: Forstandighet/klokskap, karakter og velvilje”(Kjeldsen 2006: 143).

Forskning innen psykologien viser altså at Aristoteles’ analyse av disse karaktertrekkene holder mål også i dag, men psykologer har også påpekt at i dagens samfunn er det i tillegg et sterkt fokus på at man må være autentisk. Dette har å gjøre med at skillet mellom en persons

offentlige rolle og vedkommendes privatliv er mer visket ut i vårt samfunn. Dermed kreves det en sammenheng mellom hva en person sier i offentlig øyemed og hva han eller hun gjør i privatlivet (Bakken 2009: 35). Vi har ganske enkelt lettere for å stole mer på noen enn på andre. Om man er usikker i en sak, vil man naturlig nok lettere overbevises om avsenderen har klart å opprette et sterkt ethos.

For bedre å få frem dynamikken i troverdighet deler man i moderne retorikkforskning mellom innledende, avledet og endelig ethos. Det innledende ethos er inntrykket man har av forfatteren av en tekst, eller av taleren, før saken presenteres. Dette er bygget på tidligere kjennskap. Det innledende ethos går på for eksempel utdanning, posisjon, tidligere utsagn og handlinger. Det er en generell oppfattelse av en persons karakter. Avledet ethos er hvordan personen fremstår mens selve talen eller kommunikasjonen forgår. Endelig ethos er basert på summen av inntrykket fra det innledende og det avledede (Bakken 2009:36).

Fagteknisk skaper en taler, ifølge Aristoteles, ethos gjennom selve talen. Ved hjelp av argumentasjon, disponering og sammenheng. Han skriver, i *Retorikken*:

Talerens karakter gjør sin virkning når talen fremføres slik at den gjør taleren troverdig. Vi festner nemlig lettere og raskere til sympatiske personer. Det gjelder generelt og i alle situasjoner, men i fullt monn i saker hvor det ikke hersker visshet, men gis rom for tvil. Men dette må skje i talens løp, ikke gjennom en forutfattet mening om talerens egenskaper (Aristoteles i Kjeldsen 2006:116).

Aristoteles ethos-begrep dreide seg altså om avledet ethos, selve fremførelsen, mens man i moderne retorikk-teori har utvidet begrepet til å også inkludere publikums tidligere inntrykk av den som taler, noe jeg vil benytte meg av.

Pathos

For det andre kommer man lenger om man klarer å appellere til folks følelser og empati, slik at de blir velvillig innstilt til saken man fremmer. For å holde oppmerksomheten til noen må man vekke en viss grad av engasjement, men også i forhold til hvordan vi bedømmer en sak har følelser mye å si. Vi dømmer for eksempel ikke likt om vi er sinte som når vi er triste. Følelsene er også det som sterkest motiverer til handling, som jo ofte er målet ved overbevisende formidling. Bakken skriver:

For det fjerde har følelsene en viktig *motiverende funksjon*. Overtalelse handler nemlig ikke bare om at mottagerne skal bli enige i det vi sier; i de aller fleste tilfeller vil vi også at de skal utføre en aktiv handling, for

eksempel å stemme på et parti eller å kjøpe en vare. Da er det avgjørende at de er tilstrekkelig motiverte, og dette kan følelsene hjelpe til med (Bakken 2009: 71).

Hvis man klarer å vekke de rette følelsene hos et publikum, vil sjansen for å kunne overtale øke betraktelig. En typisk måte å gjøre dette på er å selv gi uttrykk for de følelsene man ønsker å vekke i publikum, derav uttrykket ”å si noe med pathos”. Andre måter er for eksempel å presentere saken som hastende, som noe alle burde mene eller gjøre, som viktig for å skape et bedre samfunn, eller å fortelle en rørende historie.

Logos

For det tredje må selve innholdet og logikken i budskapet man fremlegger fremstå som relevant og sammenhengende, slik at innholdet i seg selv har overbevisningskraft. Bakken nevner to elementer som må være tilstede for at dette skal skje: *beskrivelse* og *argumentasjon*.

Beskrivelsene som gis må være gjenkjennelige, slik at mottagere opplever at de har en lik forståelse som forfatteren av situasjonen i samfunnet, andre mennesker og verden generelt. Beskrivelsene må slik stemme overens med mottagerens doxa, vedkommendes forståelse av og kunnskap om verden. En persons doxa har tre forskjellige nivåer; universell, kulturell og individuell. Forståelsen vi har av verden, menneskeheten og samfunnet preger naturlig nok hvordan vi responderer på et budskap. Om noen beskriver en samfunnsmessig eller mellommenneskelig situasjon på en måte som ikke gir noen resonans i våre tidligere erfaringer eller tanker, minsker muligheten til overbevisning betraktelig. I tillegg må argumentasjonen også fungere. Påstander som fremmes, argumenter som skal underbygge dem og måten disse henger sammen på må fremstå som sannsynlige om de skal kunne overbevise (Bakken 2009:44).

Retorisk argumentasjon skiller seg fra formallogikk ved at den er ment å skulle overbevise. Den er ikke nødvendigvis gyldig logisk sett eller falsifiserbar. Mye av vår daglige argumentasjon har implisitte premisser, eller er basert på antagelser og hypoteser.³² Retorisk argumentasjon består slik mer i å overbevise, sannsynliggjøre og begrunne enn å verifisere.

---

³² Kjeldsen skriver: ”Aristoteles sier at ’det er enthymemet som er det retoriske bevis. Det er rett og slett det sentrale overtalelsesmiddel’ og ’utgjør selve kjernen i overtalelsen’ Det er ’en form for syllogisme’ forklarer han, og kaller det for en ’retorisk syllogisme’. Det betyr grovt sagt at det til forskjell fra den logiske syllogisme normalt ikke enten har sanne eller falske, men sannsynlige premisser, og at ikke alle, men ofte bare noen av premissene er eksplisitte. ”Enthymemene bygger på sannsynligheter og indikasjoner” skriver han” (Kjeldsen 2011: 173).

Dette er altså *ethos, pathos og logos*. Aristoteles opererer også med en tredelt oppdeling av kommunikasjon. Den består av avsender-budskap- mottager, hvor ethos, logos og pathos retter seg mot henholdsvis den som taler, hva som formidles og dem det formidles til.

For å oppsummere er ethos, pathos og logos kort sagt en inndeling i tre forskjellige måter en formidler kan påvirke sine tilhørere på, eller tre sider ved formidling som kan øke appellen og overbevisningskraften ved et budskap.

Klassisk og moderne forståelse av retorikk

På tross av at det har skjedd en utvikling innen retorikkteori, står Aristoteles og hans oppfatninger fremdeles sterkt og er relevante for å se på dette temaet også i dag. Bruk av Aristoteles i moderne retorikkanalyse blir kalt neo-aristotelisme og har vært mye i bruk. Litteraturkritikeren Herbert. A. Wichelns nevnes gjerne som grunnlegger av neo-aristotelisme, og hans artikkel, ”Den litterære kritikk af talekunst” regnes som begynnelsen på en neo-aristotelisk metode.³³

Kritikk av neo-aristotelisme og en bredere forståelse av retorikk

Selv om bruk av de klassiske begrepene og den klassiske forståelsen av retorikk er utbredt, har ikke denne metoden unngått kritikk. Hovedsakelig går kritikken ut på at dagens retorikk foregår i en helt annen historisk situasjon:

Neo- aristotelismen bliver som den førende retorikkritiske skydeskive for kritikk av forskjellig art, fx at den bliver mekanisk og selvopfyldende. Dessuten kritiseres den for at bygge på klassiske, retoriske begreper, som blevet til i en kulturell kontekst, der er radikalt forskjellig fra det nuverende samfunds viden og verdier (Klujeff & Roer 2006:15).

Kjeldsen kommenterer også dette. Han mener at det antikke utgangspunktet både ligger nær opptil, men også er fjernt fra bruken av retorikk i dag. Han skriver:

---

³³ ”Wichelns’ programerklæring bliver i artikkelens slutning fulgt opp af nogle konkrete metodiske anvisninger, der omfatter analysen af bl.a. talerens personlighet, talerens emner og motiver, bevisførselen (entymemer, topoi.), samt talens disposisjon, stil og virkning på det umiddelbare publikum. I sin skitse til en analyse griber Wichelns tilbake til klassiske retoriske forbilleder som Aristoteles og Cicero, og den metode, der utvikles i forlængelse af Wichelns’ artikkel, bliver da også kendt som ”neo-aristotelisme” eller ”neo-klassisk kritikk.” (Klujeff & Roer 2006: 13).

Vi kan ikke uten videre forvente at retoriske prinsipper som ble utformet for mer enn to tusen år siden er like relevante i dag. De samfunnsmessige, kulturelle og kommunikasjonsmessige omgivelsene og forutsetninger har endret seg fundamentalt. Institusjonenes omfang og innhold har endret seg voldsomt, publikums sammensetning og størrelse har endret seg voldsomt, og forutsetningene for å kommunisere til dette publikum har endret seg voldsomt. (Kjeldsen 2006:54).

På tross av at måten vi kommuniserer på og midlene vi har å kommunisere med selvsagt er annerledes i dag, har nok likevel ikke den grunnleggende taktikken vi bruker for å overbevise noen endret seg drastisk. Det er fremdeles like relevant hvor troverdig noen fremstår som formidler, hvordan publikum blir beveget og hvordan logikken i selve resonnementet henger sammen. Kjeldsen mener at selv om konteksten dagens retorikk utspiller seg i er annerledes enn den var i antikken, og at man må være bevisst på dette, er det allikevel noen grunnleggende strategier som ikke har endret seg siden Aristoteles. Han skriver:

Også i dette årtusenet forsøker vi å overbevise andre mennesker ved å benytte allment aksepterte antagelser, synspunkter, holdninger og verdier. Og vi appellerer stadig gjennom vår egen troverdighet (ethos) til andre menneskers følelser (pathos) og til deres rasjonalitet (logos). Så lenge vi er oppmerksomme på vår tids retoriske situasjon, kan vi med fordel anvende innsikter fra den retoriske tradisjonen (Kjeldsen 2006: 66-67).

Samstemt med dette skriver Bakken: ”Teorien om bevismidlene er den antikke retorikkens forsøk på å gi en psykologisk forklaring på hvordan overtalelse foregår, og den har vist seg svært levedyktig gjennom hele fagets 2500 år lange historie” (Bakken 2009:34).

En annen, og kanskje mer treffende kritikk av den klassiske retorikkforståelsen, er at den kun viser til en verbal ytring, tale eller tekst, og at retorikken som utspiller seg i samfunnet i dag har flere nyanser og mer å spille på. Her kommer en forståelse av ikke-verbale aspekter som en del av retorikken inn. Kjeldsen skriver at den retoriske situasjonen i dag er preget av økt befolkningsvekst, urbanisering, flere medier, ny teknologi og pluralisme. Han mener dette resulterer i en retorikk som er mosaikkpreget, multimedial og løsrevet fra én enkelt avsender med et klart budskap. Han skriver videre at retorikken dermed heller ikke nødvendigvis vil være intensjonell i antikk forstand³⁴.

---

³⁴ ”Det skjer mye retorisk i hverdagen samtaler, i fjernsynets spørreprogrammer og i ungdommens klesstil. Men holder vi oss til den tradisjonelle oppfatningen av retorikk som en *tekst*, er vi ute av stand til å oppdage og redegjøre for disse retoriske handlingene og dimensjonene.(...) En annen grunn til at vi ikke uten videre kan nøye oss med å betrakte retorikk som bestemte former for tekster, er at vår tids retorikk utfolder seg i et samfunn hvor det verbale, redegjørende, avgrensede og hierarkiske teksten ikke er like dominerende”(Kjeldsen 2006:56).

Jeg vil i denne oppgaven på tross av kritikken mot neo-aristotelismen anvende Aristoteles begreper ethos, pathos og logos, med den innsikten at retorikken vi ser på i denne oppgaven selvsagt foregår i en helt annen historisk kontekst. Begrunnelsen er at begrepene fremstår som gode kategorier å utforske og analysere forkynnelse og program til Taizé og UiO. Jeg er klar over at disse aristoteliske begrepene tradisjonelt har blitt brukt innen en snever forståelse av retorikk. Jeg har allikevel valgt å gjøre den vrien at jeg benytter dem i en utvidet forståelse, dette er både for å forholde meg til nye innsikter innen retorikk-forskning, og for å, som før nevnt, kunne belyse flere aspekter ved formidlingen til Taizé og UiO. Særlig i forhold til pathos betyr dette at jeg trekker inn flere faktorer som bidrar til å skape emosjoner blant involverte i Taizé og Ungdom i Oppdrag, slik som estetikk, musikk, sosialt fellesskap, fortellinger om guddommelig inngripen og karismatikk. Dette er fordi jeg mener at disse faktorene har en retorisk funksjon³⁵

Analyse av kommunikasjon må forholde seg til hvilke nye måter det finnes å kommunisere på, og ny forståelse av hvilke faktorer som spiller inn på hvordan et publikum mottar et budskap.³⁶ Jeg har derfor har jeg valgt å blande klassiske begreper og nyere retorikk-forståelse.

---

³⁵ Kjeldsen skriver: ”I motsetning til antikkens muntlige fremførelse av taler forekommer retorikk i dag i mange forskjellige medier, og den fremtrer både i bilder, musikk, tale og skrift, i de fleste tilfeller til og med i kombinasjoner av disse tre uttrykksformene ” (Kjeldsen 2006:56-57).

³⁶ Kjeldsen skriver: ”Forskjellige tider har forskjellige behov og stiller derfor forskjellige teoretiske og praktiske utfordringer teoretiske til retorisk kommunikasjon og til retorikkvitenskapen. Som en vitenskap om kommunikasjon må retorikkvitenskapen derfor hele tiden oppdateres, så den til enhver tid makter å behandle den kommunikasjonen som faktisk finnes i vår tid” (Kjeldsen 2006:56).

Kapittel fem

Dette kapittelet er delt i to. Første del presenterer typisk språkbruk og tematikk i henholdsvis Taizé og UiO. Andre del er gjennomgangen av ethos, pathos og logos. Noen temaer kommer igjen flere ganger, fordi hensikten er å belyse forskjellige funksjoner ved dem.

5.1 Særpreg i språket som brukes i Taizé og Ungdom i Oppdrag.

Jeg vil i denne delen av kapittelet se på typiske ordvalg og termer, temaer som det snakkes mye om og perspektiver som fremmes.

Hva slags ord man velger og hvordan man formulerer seg er en refleksjon av holdninger og livsførsel. Språket blir på den måten en del av en persons praksis.³⁷ Hvordan brødrene i Taizé og stab, lærere og ledere i UiO formulerer seg reflekterer dermed hvilken form for kristen praksis de fremmer.

5.1.1 Taizé - "A parable of community"

Som besøkende i Taizé, vil man i tillegg til de særpregede messene raskt legge merke til noe annet: Det er noen ord og termer som brukes hyppig, det er tematikk som gjennomsyrrer formidlingen og det er generelt en særpreged stil ved hvordan brødrene og permanentene i Taizé formulerer seg. Dette skaper sammenlagt en form for "Taizésk", som vi her skal se på.³⁸

Ordvalg i Taizé

I Taizé er "simplicity", "mercy", "joy", "reconciliation", "hospitality", "welcoming" "forgiveness", "trust", "pilgrimage", "light" og "love" ord som brukes spesielt mye, og som gjennomsyrrer forkynnelsen deres. Eksempler på dette finnes både i kommunitetens bøker, brosjyrer, nettside og i den muntlige forkynnelsen. I boken *Seek and you will find*, skrevet av brødrene i fellesskap, står det eksempelvis: "Seeking God means first of all opening up the

---

³⁷ Kjeldsen skriver: "Menneskers språkbruk er avslørende for hvilke motiver som ligger bak deres handlinger. En taler må uunngåelig benytte ord. Ord er verbale symboler. Og disse verbale symbolene er bæreren av talerens holdning. Måten vi uttrykker oss på, forteller hvordan vi oppfatter og håndterer en situasjon. Ved å redegjøre for hvordan en retor beskriver og fremlegger en situasjon eller en sak, blir vi i stand til å forklare hvordan retoren oppfatter situasjoner, og hvilket motiv som ligger i den aktuelle situasjonen" (Kjeldsen 2006:235).

³⁸ Begrepet "Taizésk" er i omløp blant noen permanentere og besøkende, som åpenbart har blitt klar over den særpregede stilen i språket som dominerer på stedet.

depths of our heart to God in a dialogue made up of trust and simplicity.” lenger ned står det: “For Christians, God is light without any darkness at all, and so in order to know God we must ‘walk in light’ (1 Jh1.5-7) by living according to his will of love, by a life of attention to others” (Taizé 2006: 5-6). Dette er eksempler på gjennomgående ordbruk i Taizé.

Som et annet eksempel er det i *The sources of Taizé (2000)* underoverskrifter som heter: ”peace of heart”, ”joy”, ”simplicity”, ”welcoming”, ”mercy”, ”trust is at hand.”, ”a great simplicity of life”, ”Christ love is a fire”, ”og ”first go be reconciled”.³⁹

Av disse termene er ”trust” spesielt hyppig brukt. Dette ble eksemplifisert i denne uttalelsen fra broren jeg intervjuet, som en del av svaret på hva brødrene ønsker at folk skal ta med seg hjem:

To discover trust. Sometimes people are afraid to trust. They don't trust in the world, they don't trust in themselves, they don't trust in each other. They are afraid to trust in God because they don't know, they don't understand. So to trust, to understand that first of all Christ trusts in us. If we are here, it's not just by chance, but because Christ calls us all to life, so he trusts us. He expects something from our lives. So if he trusts in us, we can also trust in that trust: the trust in him and the trust in us. And with that trust we can look for others, and together with others we can try to build up something trusting in the others surrounding us. So discover trust.

Denne språkbruken ble reflektert i språket til informantene. En av permanentene fortalte:

In Taizé it's really about this trust, more than anywhere I saw before. And this meeting I'm going to now, we call it “a pilgrimage of trust”. This maybe shows the whole life...the way of living here. And simply that's life. I would still say that trust is what...yeah...trust.

Tanken bak bruken av slike ord er ifølge kommuniteten at det skal vise til hva som er det mest viktige i troen og det viktigste ved Gud. Et fokus på enkelhet, også språklig, er ifølge brødrene en måte å bli oppmerksom på hva som er viktig. Broren sa:

One thing we often hear from people is that they discover silence. Because life can be full of noise, people often must have noise around. It's to arrive here, and to stop. We are together here 500 people, 2000 people, 5000 people. And three times a day we go to the church, and together 5000 people stop. In the heart of the prayer, and we have silence. Because the words cannot say everything. There are moments where we just stop, and listen. To discover the silence is a point that we hear from many people.

---

³⁹ Oliver Clément, professor ved The Orthodox Theological Institute Of Saint Argus, Paris, skriver i boken *Taizé, a meaning to life*: ”One of the key words at Taizé is “trust”, The meetings organized by the community in Europe and on the other continents make up part of what is called a “pilgrimage of trust on earth” The word trust is perhaps one of the humblest of words, one of the most everyday and simple words that there are, but nevertheless it is one of the most essential”(Clément 1997: 69).

Som nevnt her, er tanken at det å sitte i stillhet vil gjøre mennesker mer åpne for å lytte, både til sitt eget indre og til Gud.

Informantene tok ofte i bruk de typiske Taizé-ordene, men særlig i intervjuet med broren var det tydelig at de var integrert i språket hans. Disse ordene blir brukt såpass mye i forkynnelsen og i spørsmålene som stilles til smågruppene at de aller fleste vil bruke dem oftere etter å ha vært en stund i Taizé. En av informantene, som hadde vært i Taizé bare fem dager da jeg intervjuet henne, avsluttet med å si, på spørsmål om hva hun ville ta med seg hjem fra Taizé: ”Certainly the songs, but also like, I don’t know, a larger sense of peace and trust in God, which I think I have maybe developed this week.” En annen av informantene svarte på spørsmål om hva hun tenkte var hovedfokusene til Taizé: ” We hear all the time in Taizé about simplicity and about trust. I would start with them.” Dette er et eksempel på at disse termene, og i konsekvens tematikken de impliserer, fremmes så hyppig at de raskt fester seg hos besøkende.

Ordene som brukes ofte, reflekter også hvilke tematikk som forkynnes i Taizé og hva brødrene er spesielt opptatt av.

Allment språk

I tillegg til, og via, disse ordvalgene henvender brødrene i Taizé seg hovedsakelig med allmenne termer, og stiller spørsmål som ikke bare er relevante for kristne. En av informantene sa: ”Man blir ikke spurt: ’hva mener du som protestant?’ eller: ’hva mener du som katolikk?’ men mer: ’hva mener du som kristen?’ eller egentlig: ’hva mener du som menneske?’” Dette viser at spørsmålene formuleres på et såpass generelt nivå at de henvender seg til et bredt spekter av mennesker.

Besøkende får etter hver bibeltid utdelt bibelteksten en av brødrene har snakket om og en del spørsmål som gruppen skal diskutere. Brødrene deler opp smågruppene etter alder, slik at de på omtrent samme alder diskuterer spørsmålene sammen. Eksempler på spørsmål, som alltid relaterer til dagens bibeltekst, er: ”’What/who (!) am I afraid of? How do I react? How would I like to react?’”, ’What do you think: Better late than never?’”, ’How could I give my life for my friends?’”, ’Commitment for others and personal freedom-are they compatible?’”, ’In what life-

situations is it hard for me to “remain”? What does this teach me about love?’, ‘Bearing fruit- what does that mean?’, ‘I’m unhappy when I can’t work?’”⁴⁰

Dette er spørsmål som på tross av subtile kristne assosiasjoner, ikke er avhengig av at man har en bestemt religiøs tilhørighet. Dermed skapes det mulighet for å delta uten å definere seg selv som kristen.

Samtidig som informantene gav uttrykk for at man ikke behøvde å være kristen for å være i Taizé, delvis på grunn av en ganske nedtonet forkynnelse, er det en tydelig kristen kontekst. En av informantene svarte, på spørsmål om det kom mange ikke-kristne til Taizé:

Yeah, definitely. I meet them all the time. For example in my first week, when I was on the field here, there were at least two or three people in my small group who would say... One was strongly atheist, but interested in what was happening. She said: ‘I’m an atheist, I’m here to have the opportunity to see if there’s any connection at all.’ And she left, still Atheist. And there are others who say ‘I don’t know if I’m Christian, but I have this kind of belief... that I wanted to see’ So, having said that, Taizé is undeniably Christian. It’s not going to be confused with any other religion, but at the same time it’s open to this kind of discovery

Spørsmålene som stilles til smågruppene relaterer til skriftsteder i Bibelen, selv om de stilles i en generell form. Broren jeg intervjuet mente at selv om det også kom folk som ikke var kristne, men mer ”søkende”, var det også mange som hadde kristen bakgrunn:

There are many who come here that are not Christians, are not believers, that come because friends told them, and then they come to see what this is about. There are many cases where we listen to people who don’t know, they’ve heard something, but they don’t know. They are searching. But as I said, many come because they heard from a friend, or their church, so they already have a way in religion.

På tross av at mange som kommer har et forhold til kristendommen, har det tydelig en effekt at språket som brukes er såpass åpent, fordi det virker lite ekskluderende. Dette er både på grunn av ordene og formuleringene som velges og at forkynnelse og program ikke krever at man sier seg uenig eller enig, eller nødvendigvis eksplisitt definerer hva man selv mener eller tror. Dette gir budskapet bredere appell, fordi det gjør det lettere for ikke-kristne å forholde seg til forkynnelsen.

---

⁴⁰ Dette var spørsmål som ble utdelt til en av gruppene under feltarbeidet.

Tematikk

I Taizé er det åpenbart visse temaer som det blir fokusert på, og disse er egentlig en utdypning av de ordene som ofte brukes. Hovedfokus til brødrene er ”økumenikk i praksis” altså ”forsoning”, og alle andre temaer sirkler rundt dette. Andre temaer det snakkes mye om i Taizé er å stole på Gud, stole på hverandre og ha håp og tro på fremtiden. Guds kjærlighet, behovet for stillhet og enkelhet i livsførsel og åndelighet er andre fokus.

Det er ikke uttalt at det er temaer man ikke snakker om, men det er tydelig en fremming av visse perspektiv og en form for ”prioritering”. Broren jeg intervjuet sa det slik:

I would say that there are no topics we cannot discuss, but at the same time it's a question of priority. The goal is not that we discuss this, we discuss that: we speak, speak, speak and do nothing. But we try to live together, and when we live together the questions come, and when they come we speak about them.

Han nevnte videre at det ikke var dogmatiske, men kulturelle forskjeller som gjorde seg mest bemerket brødrene imellom, for eksempel i forhold til hvordan de ville organisere praktiske oppgaver.⁴¹

Hva brødrene mener for eksempel om hva som skjer under nattverden, kvinnelige prester eller homofili vil ikke komme frem i løpet av uken man er der. Dette reflekterer antagelig at i tillegg til at brødrene som samlet gruppe ikke vil fokusere på disse temaene, så er det nok også forskjellige synspunkter blant dem. Besøkende har mulighet til å drøfte disse spørsmålene etter messen, eller de mannlige permanentene vil kunne spørre sin kontaktbror, men det blir en personlig samtale og ikke uttalte meninger på linje med utgivelsene og bibelintroduksjonene. Alle temaer tolkes i lys av ”simplicity” ”reconciliation” ”trust” ”og ”love”.

Taizé selv beskrives som en ”parabel of community”, en ”analogi til verdenssamfunnet” og et eksempel på at man på tvers av kulturelle og teologiske skiller kan leve sammen i fred og

---

⁴¹ Han fortalte: “I would say these cultural differences are often more visible and much more important than the confessional differences, that very often we don't notice, because there is a big communion in what we would like to live together. To follow the call of Christ. To listen to the gospel, to put it into practice in our lives. And the differences that exist, they are more about the organization and structure of the churches than on the personal way, the personal faith, the personal life, Christian life. So this doesn't come up so much, these personal differences.”

forsoning. På nettsiden deres presenteres kommuniteten slik: “By its very existence, the community is a “parable of community” that wants its life to be a sign of reconciliation between divided Christians and between separated peoples.”⁴² Dette legger en føring både for tematikk og valg av formuleringer, fordi forkynnelsen skal kunne appellere til folk fra forskjellige konfesjoner og kulturer.

Om ikke kontroverser direkte unngås, så blir de, som før sett, ikke vektlagt i utgivelsene og bibelintruksjonene. Hva helvete er, og om et konkret helvete eksisterer, er for eksempel ikke diskutert. Det er heller ikke et fokus på ”synd”, iallfall ikke hva som konkret går under denne definisjonen. Det er rom for å diskutere hva man vil i smågruppene, men inntrykket er at besøkende som oftest velger å fokusere på likheter eller snakke om mer konkrete problemer i livet som troende. En av informantene, som var i Taizé for første gang, observerte også dette:

I don't see that denomination is really talked about. It was interesting, to think about what we shared in our small group, our bible-introductions group, but things we didn't talk about, you know. We didn't really talk about sexuality, or if anyone had boyfriends or girlfriends. And we would talk about our churches, but we wouldn't talk about them specifically, denominationally, and about differences... maybe a little bit, but not much. Not marriage and divorce. It was mostly about faith, some talk about our families. I just find it interesting that there are certain things that our group shied away from, whereas other groups would have talked about. It's interesting that some of those ideas, like sexuality for instance, which can be more of a, like, at least in the US, Europeans tend to be more liberal, but can be much more of a question that religious denomination are drawn on, and maybe within denominations, and so some of that is maybe not talked about because of that.

Og en annen av informantene uttalte: “The community doesn't speak about the differences between people, but rather about what we have in common, the very basics of Christianity.”

Et illustrerende eksempel på at noen temaer sees på som viktigere enn andre i Taizé er at når brødrene fra tid til annen ber besøkende lese en bibeltekst på sitt eget språk under messen, skal det være en gutt. På spørsmål om hvorfor svarte broren at det var for ikke å støte eller

---

⁴² http://www.taize.fr/en_article6525.html /Nedlastet 25/04/2011/

fremmedgjøre folk fra mer ortodokse eller konservative retninger eller samfunn.⁴³ Slik ble det overordnede fokuset om forsoning det viktigste.⁴⁴

Spørsmålet om kvinner burde få kunne lese opp bibeltekster i kirken ble lagt til side, fordi det kunne hindre deler av den kristne kirke i å finne seg til rette. Dermed ”vant” det økumeniske hensynet, og resulterer i praksis i konservativ liturgi praksis og kjønnsrollemønstre.

Forkynnelsen til Taizé dreier seg altså hovedsakelig rundt temaet ”økumenikk i praksis”, og dette blir gitt forrang for mer ladet tematikk.

Gudsbilde

Jeg kommer senere i oppgaven nærmere inn på gudsbildet som presenteres i Taizé, så det er ikke nødvendig å gå så i detalj her. Men også ordene som brukes og bibelversene som velges ut, reflekterer hva slags gudsbilde Taizé fremmer. Et bibelvers som ofte leses under messene, er for eksempel Matteus 11, 28-30:

Come to me, all you who are weary and burdened, and I will give you rest. Take my yoke upon you and learn from me, for I am gentle and humble in heart, and you will find rest for your souls. For my yoke is easy and my burden is light.

Dette bibelverset presenterer Jesus som mild, en man kan gi sine byrder til og som ”gir sjelen hvile”. Selv om brødrene i Taizé ikke uttalt unngår å snakke om de mer voldsomme og urovekkende sidene ved den kristne Gud, så er det likevel en fremming av et mildt gudsbilde. På Taizé sin hjemmeside “www.taize.fr” er noe av det første man finner, om man klikker seg inn på nettsidens informasjon om kommuniteten, et sitat av Broder Roger:

Since my youth, I think that I have never lost the intuition that community life could be a sign that God is love, and love alone. Gradually the conviction took shape in me that it was essential to create a community with men determined to give their whole life and who would always try to understand one another and be reconciled, a

---

⁴³ Dette var under et nasjonalt møte, som Taizé har hver uke, hvor besøkende fra samme land eller område samles, og kan spørre en bror om forskjellige aspekter ved livet i Taizé.

⁴⁴ En av informantene sa om Taizé: ”It’s like a bridge that tries to unite again all Christians. It’s born in an effort to make all Christians come together again (...) yeah; ecumenism is one of the basics of Taizé, I think it’s one of the pillars.”

community where kindness of heart and simplicity would be at the centre of everything. (Brother Roger: "God is love alone")⁴⁵

Dette sitatet er representativt for hvordan det snakkes om Gud i Taizé, og er enda et eksempel på hyppig brukte ord. Måten Broder Roger formulerte seg på og hva han snakket om, har stor påvirkning på stedets forkynnelse, også etter hans død.

Sangtekstene til Taizé reflekterer dette gudsbildet, og også en presentasjon av hvilken effekt brødrene mener en relasjon til Gud kan ha, som i disse to eksemplene: "Se mot lyset, vend øynene mot Gud, så skal ditt ansikt stråle av glede, så skal ditt ansikt stråle av glede." og "Jésus le Christ, lumière intérieure, ne laisse pas mes ténèbres me parler. Jésus le Christ, lumière intérieure, donne-moi d'accueillir ton amour." (Jesus Kristus, ditt lys skinner i vårt indre, Jesus Kristus, la ikke mitt mørke eller min tvil få tale til min sjel. Jesus Kristus, la alltid mitt hjerte ta imot din kjærlighet").

Via sangtekstene og bibelversene som leses i kirken presenterer, som eksemplifisert over, brødrene sin forståelse av Gud, tolket som kjærlig, mild og imøtekommende.

"Taizèsk."

Engelsk er fellesspråket i Taizé, men på grunn av at det er mange i Taizé som ikke har engelsk som første språk og som ikke kan det godt, velger man ofte de enkleste ordene og bruker få synonymmer. Slik har det blitt skapt en slags "Taizé-engelsk" som særpreger stedet. Under messene blir bibeltekstene lest opp på flere forskjellige språk, og av tekster som blir delt ut, kan man som oftest få en oversettelse til sitt eget språk. Allikevel er det engelsk som dominerer, eller denne formen for "Taizé-engelsk". En av informantene fortalte, på spørsmål om det var noen karakteristisk måte å snakke eller uttrykke seg på i Taizé:

Yes, definitely. It's Taizé English, and it's not necessarily a good thing. I really noticed that my language changed. As a native speaker of English I had to make sure I could be understood, so my vocabulary became smaller. Also, there are things that the brothers, sisters and permanenters say all the time which can sometimes be a bit funny. I think things are often translated literally from other languages into English. I heard one of the brothers say once that Taizé English is a mix between English and German, because of how many Germans visit.

---

⁴⁵ http://www.taize.fr/no_rubrique469.html (Nedlastet 9/01/11)

Taizé-engelsk består både i valgene av ord, repeterende termer og i et noen ganger tilslørende språk. Arbeidsgruppen som har som jobb å få besøkende til å gå til brakkene sine for å sove når dagen offisielt er slutt, heter illustrerende nok ”Night welcome”. Når bibelgruppen jeg var i under feltarbeidet fikk spørsmål av en permanent om ”vi kunne være så snill å finne et annet sted, fordi de som kom tidlig til bønn ofte trengte stillhet, og kanskje kunne bli forstyrret om det var diskusjoner i nærheten”, sa en av de andre besøkende etterpå: ”That’s the permanents’ way of saying ’get lost!’”. Dette er et eksempel på at mange besøkende i Taizé er klar over hvordan kommunikasjonen foregår.

For å illustrere at formuleringer i Taizé noen ganger kan virke tilslørende, kan vi se på hva en av informantene, en permanent, sa da vi i løpet av intervjuet kom inn på hva som ville skje om noen ble forelsket og ville inn i et forhold. Dette er såpass illustrerende at det er verdt å sitere i sin helhet:

Ok, now I give you the Taizé answer: “Taizé is not against love”. It happens here for sure, because we have so many young people here, and especially if you’re a permanent, you’re living together. You’re not together, but you’re in the same place. And you share a lot of values, and you see the importance of being here, because why else would you be here? And what I talked about, this openness, this trust and acceptance. And so you’re more vulnerable here, more open to things, to connect with people. So of course people fall in love. Whether or not it lasts outside of Taizé is another question. So the Taizé answer is, of course; Taizé is not against love, if it’s real love. And then they encourage you to be open about it, to talk to the brothers and the sisters about it. And then what they say...then they discuss with you the best way forward. No one is ever asked to leave for this reason, for falling in love. It’s how you act that decides what happens. (...)So that’s a Taizé answer. The real answer...I mean...In fact I believe in it, but things happen. So I would say that it’s not really that it’s not allowed, but it’s not the reason to come here. (...) As I said, it happens, and then...do people have to hide it? I think some people do. I think people want to have their own kind of control over it, which I also understand. There are rules and there are no rules, you know.

Dette er illustrerende for at det i Taizé finnes en del koder man må knekke, fordi de språklige formuleringene deres ikke alltid gjør det tydelig hva som er normen. Informantens utsagn: “Det er regler og det er ikke regler” beskriver dette godt. Hun utdypet:

Of course there are rules that are unwritten, and you discover them, so you learn about Taizé. You learn about how things are here, and then you think about it, and you discover rules, but they’re not rules. I don’t know how to explain it. There’s nothing written down, no one will ever say “your not allowed to do this”, for the permanents, I mean. But there’s an understanding of how you live here. And you generally come up with the rules yourself. And in that way I really respect how the brothers and sisters handle things, in that they treat us

like adults, and we are. They treat us in that way and they expects us to be able to realize these things, and to live by them. It's not always easy, but it's not always hard. Oh, the rules. I love that question.

Den samme informanten svarte på spørsmål om guttene og jentene hovedsakelig var skilt, at de fikk beskjed om at det ikke handlet om at jentene ikke skulle møte guttene, men heller at det var bra for jentene å prioritere å bruke tid på sin egen kommunitet.⁴⁶ Hun avsluttet med å si: "And so it's more about, oh this is a Taizé answer, it's more about spending time with your community that not to spend time with the others, the boys. But to be honest, that translates as: be with girls, not boys."

Dette er en måte å presentere noe som egentlig ikke er lov som at det handler om prioriteringer, og at det handler om hva man "egentlig" er i Taizé for. Et utsagn fra broren eksemplifiserer dette:

There is no conditions to come here;"do this, do that" but "come, and we'll speak together." And then we'll see if what you are looking for corresponds to what we can offer here, and if that's the case, then very good. If that is not the case, then we can invite you to search somewhere else.

Å bli bedt om å forlate Taizé uttrykkes som eksemplifisert her som "å bli invitert til å søke etter svar andre steder", noe som er beskrivende for kommunikasjonen på stedet. Slik blir ikke språket preget av "nei" og "du skal" men heller "Det er opp til deg, men tror du ikke.." og "Det vi prøver å leve ut her gjør at.."

På tross av en enkel form for engelsk er måten kommuniteten snakker om troen på også preget av en billedlig språkbruk. Dette er medvirkende i å gjøre retorikken mer intellektualisert og lite konkretiserende. Et eksempel på dette er gitt i *The Sources of Taizé*: "Brothers on mission are called to be signs of Christ and bearers of joy" (Brother Roger 2000: 59). Hva er det egentlig å være "tegn på Kristus og gledesbærere"? Språket blir på denne måten noe tilsørt, slik at det ikke er innlysende hva som menes. Eksempel på denne språkbruken kom også fra broren jeg intervjuet, da han svarte på hva ved livet i Taizé som var som forventet:

In sharing, and in being open to the world. Not living centered in our self, but attentive to what is going on in the world. And to be a presence of... bring something of Christ's love in the World. Being a presence that is a witness of the gospel, and a sign that can help the world to build peace, to build reconciliation.

---

⁴⁶ Ordet "community" brukes hyppig i Taizé, og refererer til litt forskjellige ting. Taizé er "a community of brothers", men også gruppen av kvinnelige og mannlige permanenter blir sett på som egne "communities".

Denne formen for abstrahering er typisk for Taizé. Hva gjør man for å være ”et nærvær som er et vitne på evangeliet” eller ”et tegn som kan hjelpe verden å jobbe for fred”? Besøkende blir i Taizé manet til handling, men med få eksplisitte termer. Mye av forkynnelsen fordrer en intuitiv tolkning og åpner slik for at involverte har ganske stor definisjonsmulighet selv. Det er ikke vanskelig å oppfatte hva det er kommuniteten prøver å formidle, men samtidig er mye av refleksjonene over konsekvensene av budskapet overlatt til den enkelte.

I hvor stor grad permanente og de besøkende internaliserer den typiske språkbruken og de typiske ordvalgene vil naturlig nok varieres. Men eksponeringen er, som før nevnt, såpass stor at det er vanskelig å unngå. En av informantene sa: “So for me, for sure, simplicity is something big. And trust. It seems like such a Taizé cliché, we always talk about “trust in God”, “the pilgrimage of trust”, “the trust in earth”, but to me, really...I discovered trust here.” Selv om denne informanten tydelig var klar over hvor ofte dette ordet brukes, ble det allikevel, eller nettopp derfor, trukket frem som viktig. En del av permanentene som hadde vært der en stund, og kanskje vurderte selv å bli brødre så ut til å ta oppgavene sine mer alvorlig, noe som ble tydelig gjennom at de oppførte seg og snakket mer som brødrene gjør. Disse mannlige permanentene sitter illustrerende nok ved åpningene inn til midtgangen der brødrene sitter under messen, for å passe på at besøkende ikke går inn til brødrene. Dette var tydeligvis en jobb for de av permanentene som hadde vært i Taizé en stund. Andre av permanentene igjen så ut til å forholde seg mer nøytralt.⁴⁷

Oppsummering

Som vi har sett i dette avsnittet, er det flere særpreg ved språket i Taizé. Det er visse ord som benyttes ofte og visse temaer det snakkes mye om. Enkelheten i språket er et bevisst valg fra kommunitetens side og skal reflektere at brødrene ikke ønsker et ekskluderende språk, som bare er tilgjengelig for en liten gruppe mennesker. Språket som brukes i Taizé forteller slik, naturlig nok, mye om hva kommuniteten står for og hva de ønsker å formidle til besøkende.

Vi så også at det noen ganger er en tilsløret språkbruk. Denne tilsløringen skjer både i form av abstrahering og i prioriteringer av tematikk. Samtidig som språkbruken er enkel, så vi at det på

---

⁴⁷ Dette ble eksemplifisert gjennom den mannlige permanenten som avbrøt intervjuet og ville snakke med kontaktbroren sin, mens en annen avtalte et uformelt møte med meg.

samme tid brukes mye billedlig språk og analogier, noe som gjør at forkynnelsen likevel fordrer tolkning.

I tillegg er termene som brukes i stor grad såpass allmennmenneskelig rettet at det ikke fører til en oppfattelse av et avgjørende skille mellom kristne og ikke-kristne. Dette skyldes at mange av termene som brukes ikke er eksplisitt kristne, som for eksempel ”fred”, ”forsoning”, ”tilgivelse”, ”enkelhet”, ”stillhet og ”kjærlighet”. De har dermed en bredere appell.

Etter å ha fått et inntrykk av språkbruk og tematikk i Taizé, skal vi nå se på særtrekk i språket som brukes Ungdom i Oppdrag. Vi vil også her se på ord og termer som blir mye brukt og temaer det snakkes mye om.

5.1.2 Ungdom i Oppdrag - ”Jesus to all the nations.”

I møte med UiO-ere vil de fleste bli slått av at språket deres er ganske særegent. I tillegg til hyppig brukte ord, termer og formuleringer er det tematikk som ofte blir brakt opp og visse holdninger som stadig fremmes.⁴⁸

Ordbruk

Da jeg spurte nestlederen i UiO Norge, Geir Fagerbakke, om det var en spesiell måte å snakke på i UiO svarte han:

Ja, du kan nok merke hvis én har vært på DTS eller noe sånn. Særlig når en har vært noen år, så får en et litt ”YWAM-ese” eller ”UiOsk”. At ”Gud talte” er fremmed for mange, eller ”Gud sa til meg” liksom. En annen ville si ”jeg gjorde det”. Han gjorde det ”fordi han kjente et eller annet”. Det sitter litt løsere å si at ”Gud sa” hos en UiOer. Og så er det mange forkortelser. ”jeg gikk på DTS der, og så tok jeg SOE der, School of evangelism” eller ”nå må vi gjøre alt for å få ut evangeliet til disse omega-sonene.”⁴⁹

En annen informant svarte på samme spørsmål: ”Ja! Det er for eksempel vanlig å si: ’tid med Gud’, ’Gud er ikke religiøs’, ’Jeg føler Gud sier til meg’, ’Gud har gitt meg hjerte for’, ’på min DTS... ’”

---

⁴⁸ Definisjonen på en del emiske termer i UiO så vi på i kapittel tre.

⁴⁹ Omegasonene er en inndeling i misjonssoner. Vurdert etter antall mennesker i et gitt område.

Som Fagerbakke kom inn på, særpreger det Ungdom i Oppdrag at de involverte snakker om Gud med så direkte termer og snakker om hva de anser som kommunikasjon med ham på en så likefrem måte.

Flere eksempler på typiske formuleringer er: ”Gud viste meg hva jeg skulle gjøre”, ”Jeg spurte Gud”, ”Jeg har fått hjerte for barmhjertighetsarbeid”, ”Hun profeterte inn i livet mitt”, ”Mange ble helbredet”, ”Vi ba ham til omvendelse”, ”De ble disippelgjort”, ”Jeg vil jobbe fulltid i Guds rike”, ”Å bli fri fra synd”, ”Hun har en nådegave for helbredelse.”

Disse uttrykkene gikk ofte igjen blant informantene og i samtalene på basen. Eksempelvis sa en av informantene: ”Bare å få Guds hjerte for andre mennesker og behandle andre mennesker med respekt, uansett hva de tror på liksom.(...)Han er jo nærme hele tiden, men jeg ville invitere ham inn i hele livet mitt, og få vite mer om hans hjerte for meg.” Senere i intervjuet fortalte hun: ”Veldig, jeg har veldig hjerte for hjelpearbeid”. En annen av informantene uttalte: ”Jeg har jo et veldig hjerte for misjon for eksempel” og senere: ”Jeg har en drøm om å kunne ha en fulltidstjeneste i Guds rike, det er liksom det jeg har lyst til når jeg blir stor da.”

Dette er eksempler på ord og uttrykk som ble mye brukt på basen og som reflekterer en tro på direkte kommunikasjon med Gud og et sterkt fokus på kristen praksis.

Tematikk

På spørsmål om det var temaer det ble snakket mye om på basen, fortalte en av informantene: ”Vi snakker mye om å høre Guds stemme, mye om Den hellige Ånd, mye om Guds farshjerte, mye om misjon og evangelisering og mye om å leve i lyset. Det vil si å bekjenne synder, leve åpent med venner og andre.”

Siden målet er å sende studentene ut i misjon, er misjonering et tema som hyppig diskuteres og fast undervises på basen.

Hvis vi ønsker å forvandle nasjonene, må vi lede mennesker til å ta imot Jesus Kristus som sin frelser. I Mark 16,15 sier Jesus at vi skal gå ut i hele verden og forkynne evangeliet – de gode nyhetene – for alle mennesker. Det er utgangspunktet. Likevel venter mer enn én og en halv milliard mennesker på at vi skal lyde den befalingen- en fjerdedel av verden har aldri hørt evangeliet. Vi er nødt til å ta med oss lyset dit. Når vi gir folk muligheten til å ta imot de gode nyhetene, vil de gå over fra det Paulus kaller mørkets rike til lysets rike. Frelse er å bli borger i et nytt rike (Cunningham 2009: 35).

Som eksemplifisert ved dette sitatet av Cunningham, har Ungdom i Oppdrag en forkynnelse som dreier seg mye rundt ansvaret alle kristne har for å være del av oppfyllelsen av

misjonsbefalingen: ”Gå derfor ut, og gjør alle folkeslag til mine disipler, idet dere døper dem i faderens, sønnens og den hellige ånds navn ”(Matt. 28,19).⁵⁰

Å gi studentene et personlig forhold til Gud for så å sende dem ut i misjon er hovedmålsetningen til organisasjonen. På nettsidene til UiO Skien står det:

Vårt mål er å bidra til å fullføre misjonsbefalingen ved å presentere de gode nyhetene om frelse gjennom Jesus Kristus over hele verden. For å nå dette målet, vil vi mobilisere og trene mennesker, slik at de blir grunnfestet i den kristne tro, overgitt til et liv i helliggjørelse og utrustet med Den Hellige Ånds kraft.⁵¹

Det er som sett et eksplisitt fokus i UiO på å lære Gud å kjenne og ta ham inn i livet, for så å lære andre å kjenne ham. Dette er tematikk forkynnelsen stort sett dreier seg rundt. Det er, som før nevnt, også de to første verdiene til organisasjonen; ”kjenn Gud” og ”gjør Gud kjent”. En av informantene uttrykte fokuset deres slik:

Ja, som jeg sa, så er hovedverdien å kjenne Gud og gjøre han kjent, og alle de andre(verdiene) går inn under det: Hvordan blir vi kjent med Gud? Hvordan gjør vi han kjent? Hvilke andre verdier trenger vi for at vi som fellesskap skal klare det?

At man ”først og fremst skulle fokusere på Gud, og så skulle det andre komme”, var et klart mål, gitt i Matt. 6, 26-33: ”Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg.” Året på DTS ble generelt ansett som et år studentene skal gi hele sitt fokus på og all sin energi til Gud. Det å ”legge ned livet sitt” for Gud og ”bli disippelgjort” ble sett på som starten på det man i UiO anser som et ekte kristen liv. Cunningham skriver, karakteriserende for UiO sin retorikk, som sluttord i boken *Making Jesus Lord*:

If you try to save your life, you'll lose it. But if you lose it for the Lord's sake and the gospel's, you will save it. Jesus did it. He humbled Himself as far down as anyone could possibly lower themselves. Right down to the bottom of Hell itself. Now God has exalted Jesus and promises that every knee will bow before Him. That same Jesus is telling us to follow Him. Take up his cross. Take your shoes off. Go barefoot. Become a slave. Lose your rights and you'll win the Kingdom. You'll rule and reign with Jesus. You'll gain the whole world for Jesus. (Cunningham 1988: 145)

I samsvar med dette skriver Andreas Nordli, leder for UiO Norge, i en artikkel i bladet deres ”Mot målet”:

---

⁵⁰ I samsvar med dette sa en av informantene i staben:” Fokus i UIO er at vi kan ikke forholde oss stille til misjonsbefalinga. Vi må gå liksom. Veldig mye fokus på at vi må ut. Det er jo en misjonsorganisasjon. Det er nesten sånn at med mindre du er kalt til å bli så må du gå.”

⁵¹ <http://www.ywamskien.com/index.php?id=11445> /Nedlastet 25/04/11/

Som et medlem av min selvgode og egoistiske generasjon, må jeg hele tiden minne meg selv om at denne veien – den eneste veien – til å bli Jesu lærling, er å legge ned mitt behov for å være sjef over eget liv. Og så følge etter.”⁵²

Det å leve et radikalt kristent liv, fokuset på misjonsbefalingen, det å begrunne argumentasjon med passasjer eller vers i Bibelen, samt holdningen om at man må ta hele Bibelen som sannhet, preget tydelig forkynnelsen til UiO. En av informantene sa: ”Vi ser på Bibelen som Guds ord. Hele Bibelen er valid, at vi tror på alt som står i Bibelen og tolker den ganske bokstavelig.” Og en annen sier:

Greia er: enten så tror du at alt i Bibelen er sant, eller så tror du ikke at alt i Bibelen er sant. Hvis du går inn med innstillingen om at du ikke tror alt i Bibelen er sant, så kommer ordene til å forandre deg mindre enn hvis du går inn med den holdningen at alt er sant. Det handler rett og slett om hvor mye du har lyst til å bli påvirket av det du leser.

Dette er grunnholdninger som preger språket i forkynnelsen og gjør at den ofte kan få et konfronterende og apologetisk preg. Et annet eksempel på det er oppfatningen om at det er et skille mellom ”sann kristendom” og ”religion”, noe som gikk igjen blant informantene. Dette var et skille mellom tro basert på sannhet og et personlig forhold til Gud, og de religionene som, ifølge informantene, er basert på feiltagelser eller i verste fall på innflytelse fra onde åndsmakter. En av informantene sa:

Ja, religion... religion er bare religion rett og slett. Kristendom kan være en religion hvis du på en måte bare gjør ting fordi du føler at du må, for eksempel at du gir tiden fordi du er redd for at Gud ikke skal elske deg hvis ikke. At du gjør ting fordi du må, ikke fordi du elsker Jesus. Da er det bare religion. Det er veldig mange i Norge som bare har religion (...) mens derimot det å være kristen vil si bare å ta imot Guds kjærlighet. Å være seg selv, og bare.. ja, la Gud sette deg fri fra masse ting, og bare bli bedre kjent med han som har skapt deg. Bare å bli elsket. Det er kristendom, mener jeg da.

Som alle disse eksemplene viser, er kommunikasjonen til Ungdom i Oppdrag veldig direkte, og utenforstående vil i møte med UiO-ere raskt få innblikk i hva de står for. Det direkte språket skaper et sterkt skille mellom kristne og ikke-kristne og reflekterer en holding om at et personlig forhold til den kristne Gud vil føre til at man lever en helt annen type liv enn om man ”bare fremstiller seg som kristen”, eller ikke er det. En av informantene sa:

---

⁵² http://www.ywam.no/?lang_prefs=NO&site_code=tmp&page=&module=showarticle&&artid=155 /Nedlastet 01/05/11/

De folka som har et teoretisk forhold til Gud, og ikke søker noe annet enn det, vil ikke komme til Ungdom i Oppdrag, fordi Ungdom i Oppdrag er veldig fokusert på relasjonen til Gud, ikke dogmer, eller hva som er rett av barnedåp eller voksendåp for eksempel.

Det skapes slik en de/oss dikotomi som preger kommunikasjonen til organisasjonen. En av informantene illustrerte dette ved å si: ”Du merker om du kjenner Gud, spør du meg.” Dette er en følge av at de i UiO mener at konsekvensen av å være kristen er så konkret og altomfattende.

Dette er igjen eksempler på at UiO generelt sett har et konkretiserende språk, som tydeliggjør hva de står for og hvilke handlinger dette skal resultere i. Språket viser at Gud blir sett på som konkret tilstede, ved at han ikke blir snakket om i typisk fellesreligiøse eller nyreligiøse termer. Det er Abrahams Gud, tilstede gjennom Den hellige ånd, ikke en udefinerbar kraft eller tilstedeværelse. Selv om Gud også kan vise seg gjennom naturen og en følelse av nærvær, så er dette i UiO betraktet som former eller åpenbaringer av det de anser for å være den ene, sanne, kristne Gud. Informantene fortalte at de anså kristendommen som den eneste religionen hvor man kunne få et så personlig forhold til sin Gud, og hvor man ikke må fortjene frelsen, men får den som gave.⁵³ Dette er eksempler på argumentasjon og trosforsvar av kristendommen som gir forkynnelsen til UiO et apologetisk preg.

Undervisningen er delt opp ukevis, og det kommer en ny lærer hver uke. Dette fører til at undervisningens tema blir diskutert ekstra mye i gjeldende uke. Under feltarbeidet var det ”Guds farshjerte”, ”helliggjørelse” (dette gikk på livsførsel og synd) og Bibelen det ble undervist i. Det skulle også senere holdes et seminar om Det gamle testamentet og dets relevans. Disse temaene ble derfor diskutert ekstra mye under feltarbeidet.

Gud i alt

Noe annet som særpreget UiO var hvor mye det ble snakket om forskjellige sider ved troen. Det virket ikke som det for stab og elever var noe skille mellom hva man snakket om og hvordan man snakket om det i løpet av skoledagen og på fritiden. Det er et sterkt fokus på å ta

---

⁵³ En av informantene fortalte, på spørsmål om hva hun ville ta med seg videre fra UiO: ”Det er det personlige.. det er ikke religion det handler om, det er ikke ritualer eller symboler. Det er ikke det Bibelen handler om, men det å bli kjent med Gud. Han er vår pappa, og ønsker å ha et forhold til oss.(...) Gud ønsker et forhold med meg, at han er pappaen min liksom, og at han elsker meg, og det er jo veldig spesielt, og at det er ubetinget, uansett.”

med Gud i hele livet, ikke kun fra et klokkeslett til et annet. Slik uttrykker en av informantene det:

Men jeg vil jo at det skal påvirke alt jeg gjør, ikke bare når jeg ber, ikke bare når jeg leser Bibelen. (...) Den hellige ånd bor jo i oss, så det er en del av alt vi gjør. Men det er noe ganger det får tydeligere uttrykk enn andre ganger (...) Det kan være lett å forholde seg til Gud når det er satt inne i en ramme, når du er i møte. Møtet starter åtte og varer til halv ti, og: 'da er det Gud, da er det lovsang', men når vi går ned i kafeen så er det på en måte.. hvor blei det av? Og så snakker man om alt mulig annet. Og det var noe av det som frustrerte meg veldig før, og som kanskje også var en del av grunnen til at jeg begynte i UiO.

Kvantiteten både i evangelisering og samtaler om troen var påfallende.

Det er, som vi har sett, mye snakk om konkrete konsekvenser av det å være kristen, både når det gjelder måten man skal leve på om man "virkelig kjenner Gud", og i forhold til alt det gode UiO-ere mener troen tilfører livet, både fysisk og psykisk. Det er i UiO en holdning om at det er visse ting man som kristen må ofre for å vedlikeholde et forhold til Gud, men at man til gjengjeld får et bedre liv her på jorden og også et liv etter døden. Dermed er hva man ofrer her på jorden, ifølge UiO, egentlig kun en liten investering i forhold til hva man oppnår, både i dette livet og i det neste.

Historier om Guds inngripen

En viktig del av forkynnelse og argumentasjon i UiO er å vise til hendelser som anses som mirakler. Når UiO-ere diskuterer eller har samtaler, sammen eller med utenforstående, blir det ofte referert til slike hendelser.

Et eksempel på slike historier er i boken *Sikrere enn alt* hvor Cunningham forteller om hva som skjedde da han var en landsby i Nigeria og skulle til hovedstaden. Han hadde gitt fra seg alle pengene sine og ventet på hvordan situasjonen skulle løse seg. Dette er en prototype på historier som blir fortalt, og er derfor verd å sitere i sin helhet.

Hver dag hadde jeg hatt et lønlig håp når Walter, sin vane tro, stakk innom postkontoret. Kanskje var det et brev til meg... med pengene jeg trengte. Men var det noen som visste at jeg var her? Ville posten i det hele tatt finne meg her, langt inne i Iboland? Den siste dagen stakk Walter innom postkontoret for andre gang da vi var på vei ut i bushen. Han halvveis løp tilbake til bilen, og han bøyet seg ivrig over bunken med brev. "se her Loren," sa han, "de har klart å oppspore deg her, langt ute i ødemarken." Så gav han meg et enslig brev. Det var fra noen venner i Los Angeles. Jeg åpnet det og svelget. Ett hundre og femti dollar! Fra noen som aldri tidligere hadde gitt meg noe som helst. Jeg burde jo ikke ha blitt overrasket over Guds trofasthet. Men allikevel- når du befinner deg der på kanten av stupet, når du setter din lit til Gud uten å vite hvor den neste dollaren skal komme fra- slike ting blir aldri noen rutine. (Cunningham 1991:11-12)

Historier om hva man anser som Guds inngripen blir ofte fortalt på basen, og preger miljøets kommunikasjon sterkt. En av informantene fortalte:

Mange begynner i UiO med mission adventures, som tenåring. Og så får du prøve, og får se at det funker, at Gud er ekte, og du ser at folk blir helbreda når du ber for dem, du ser at folk blir frelst når du forteller om Jesus. Det er ikke bare teori, det er ikke bare møter inne i kirka, det er noe levende, som funker.

At disse historiene har en retorisk effekt var tydelig, og er noe jeg vil komme nærmere inn på senere i kapitlet.

Sammendrag

Vi har nå sett at språket i Ungdom i Oppdrag særpreges av en del ord og formuleringer som brukes ofte, slik som: ”Å bli disippelgjort.”, ”Han profeterte inn i livet mitt.”, ”Jeg har fått hjerte for barmhjertighetsarbeid.”

Et annet særpreg er den direkte måten å snakke om Gud på, og hvor naturlig det fremsto for UiO-ere å si ting som ”da jeg snakket med Gud i dag tidlig.”, ”jeg må bare be om svar før jeg kan bestemme meg.” Denne direkte formen for språk reflekterer hvor konkret gudsbildet deres er.

Vi så videre at temaer det blir snakket mye om er hvordan evangeliet skal spres ut til alle mennesker, å ha et nært forhold til Gud og å leve et liv som, ifølge UiO, stemmer overens med Guds vilje. Et annet aspekt ved kommunikasjonen innen basen så vi var at alle disse temaene ble diskutert hele tiden, ikke bare innen ett forum eller i en kontekst. UiO særpreges slik også av hvor eksplisitt og altomfattende fokuset deres er. Også historiene som blir fortalt om Guds inngripen preger kommunikasjonen i UiO i stor grad, både i samtaler med hverandre, og som del av evangeliseringen. Som et resultat er kommunikasjonen til UiO ofte argumenterende, handlingsfremmende og apologetisk.

Sammenligning

Språket i Taizé og UiO gjør at budskapet deres fremstår på svært forskjellig måte. Generelt er språket i Taizé på et mer abstrakt nivå og fordrer mer tolkning i forhold til hvilken praksis man henvises til. Det er i Taizé bruk av vide termer, mens det i UiO er et mer konkretiserende språk, som ikke i særlig grad åpner for tolkningsrom. Dette reflekterer hvor konkret gudsbildet UiO forkynner er, og hvor klare regler for livsførsel de fremmer. Språket i Taizé tilslører til en viss

grad hvilke regler som skal følges, slik at man må finne ut av konvensjonene selv, mens de i UiO blir gitt i klartekst.

I Taizé velges det stort sett ut tekster som presenter Gud som mild og kjærlig, mens det i UiO er fokus på å inkludere de mer fryktinngytende sidene av Gud også. Det gikk vel og merke igjen også blant informantene i UiO at det å føle seg elsket og godtatt var essensielt ved troen deres. Undervisning og praksis i UiO er dog preget av en holding om å ikke velge seg ut de skriftstedene man trives best med, eller bare snakke om temaer man foretrekker. Forkynnelsen i Taizé er slik i større grad enn i UiO preget av utsiling og prioritering. Måten brødrene formulerer seg på reflekterer i stor grad at de ønsker å overlate det å trekke konklusjoner til de permanente og besøkende selv, ved å ha en nedtonet forkynnelse. Dette fører til at Taizés retorikk vil kunne appellere til en større gruppe, fordi den ikke fordrer at besøkende må definere seg som kristne. I UiO skapes en større oss/dem dikotomi, på grunn av tydeligere og mer apologetisk språkbruk.

Jeg vil komme tilbake til konsekvensene av måten Taizé og UiO formulerer budskapet sitt på i sammenligningen sist i oppgaven, men før dette skal vi se på ethos, pathos og logos.

5.2 Ethos, Pathos og Logos

Som vi så i kapittel fire henviser ethos, pathos og logos kort sagt henholdsvis til karakteren til formidleren, hvilke følelser formidleren klarer å skape i sitt publikum og hvordan selve innholdet eller argumentasjonen gir mening og virker overbevisende i seg selv. I dette avsnittet bruker jeg disse termene for å belyse: 1) Etablering av autoritet og troverdighet blant brødrene i Taizé og blant stab, ledere og lærere i UiO. 2) Hvilke aspekter ved forkynnelse og program som skaper følelsesmessige affekter i de involverte, og slik støtter opp om budskapet. 3) Hva budskapet er, og hvordan det presenteres.

”Forkynnelsen” henviser til skriftlig og verbal formidling av budskapet, mens ”programmet”, hva som skjer, inkluderer visse andre aspekter, for eksempel estetikk og sosialt samvær, som også har en retorisk funksjon. Dette ble utdypet i kapittel fire. ”Formidlingen” bruker jeg som et samlebegrep for forkynnelse og program.

Når jeg referer til brødrene i Taizé eller ledere, lærere og stab i UiO sitt ethos, dreier det seg om hvordan ledelsen fremstår. Dette går særlig på etablering av troverdighet. Der jeg refererer til stedenes pathos, er det snakk om hvilke faktorer som appellerer til følelsene til de involverte og som slik påvirker hvordan de vurderer forkynnelsen. Når det refereres til logos, går det på hvordan budskapet deres begrunnes eller argumenteres for, og hvordan det oppfattes av involverte.

Etter gjennomgangen vil jeg sammenligne disse aspektene ved forkynnelsen til Taizé og UiO, for å slik belyse likheter og forskjeller.

5.2.1 Ethos i Taizé og i Ungdom i Oppdrag

Taizé

I forbindelse med ethos er det interessant hvilken type autoritet brødrene har, eller opparbeider seg, fordi dette selvsagt henger sammen med hvordan karakteren og troverdigheten deres blir vurdert av besøkende og permanenter. Det faktum at brødrene har gått inn i en klosterkommunitet, for å skulle bli der hele livet, gjør åpenbart inntrykk på besøkende, fordi det signaliserer et stort engasjement. Dette bidrar nok til at mange lettere tar til seg det de sier, fordi de vet hvor mye de har investert i det Taizé står for. Brødrene i Taizé har et sterkt fokus på det de beskriver som å ”leve ut evangeliet i praksis.”, og flere av informantene nevnte at de var tiltrukket av Taizé fordi brødrene ”selv levde ut det de snakket om.”⁵⁴

Boken ”*The Sources of Taizé*” er, som før nevnt, teksten kommunitets-livet i Taizé er basert på. Første del av boken er i form av et brev fra Broder Roger til omverdenen, og andre del er til brødrene spesifikt. I del to reflekterer Broder Roger rundt hvordan brødrene skal kunne leve sammen som én kommunitet. Der står også løftene brødrene gir når de går inn i klosterlivet. Løftene med mest konkrete konsekvenser lyder slik:

‘Will you henceforth fulfill your service of God within our community, in communion with your brothers?’ – ‘I will’,’ -Will you, renouncing all ownership, live with your brothers not only in community of material goods but also in community of spiritual goods, in utter openness of heart?’ – ‘I will.’ - ‘Will you, in order to be more available to serve with your brothers, and in order to give yourself in undivided love to Christ, remain in celibacy?’ – ‘I will.’ (Broder Roger 2000: 73-74).

Informantene gav uttrykk for at man i møte med brødrene i Taizé blir fascinert over at noen er så dedikerte til troen sin at de kan gi slike løfter, ment til å skulle gjelde resten av livet, og at dette gir brødrene troverdighet og gjør at de besøkende blir mer lydhøre. Samtidig som brødrene derfor oppnår autoritet gjennom dette, er de klare på at de ikke anser Taizé som å representere en egen form for kristendom eller kristen spiritualitet. De presenterer heller ikke seg selv som spirituelle veiledere, men som en kommunitet av menn som har lagt opp til og

---

⁵⁴ En av informantene fortalte: ”it’s like they’re practicing what they preach, as well. They are spreading the word of what they do, and also doing it, which is always a little relieving.”

gjør seg disponible for at besøkende skal stille seg spørsmål og finne sin egen vei.⁵⁵ Broren jeg intervjuet sa det slik:

We try not to give so much advice, or guidance, but to help the people that we meet, to listen, to help them discover themselves. So more than to tell them; “you should do this, you should do that”, to listen in a very free way. To try to understand. Sometimes to ask questions, to awake questions, to make people reflect (...) So we don't see ourselves so much as people who gives advice. Brother Roger used to say ‘We don't want to be spiritual masters, but servers of trust’ The importance of trusting that each can listen to his own conscience, each one can listen to himself.

Flere av informantene gav uttrykk for at det nettopp er denne ydmykheten som gjør at de ser opp til brødrene. På tross av at de fremstiller seg selv som uten noen spesiell autoritet, er det mange som uttrykker en sterk fascinasjon for brødrene og tillegger dem myndighet eller innflytelse på grunnlag av dette.

Denne fascinasjonen henger nok i tillegg sammen med det estetiske aspektet ved hvordan de fremtrer i kirken. Brødrenes rolle inne i kirken har et performativt preg og er godt koreografert. De kommer sist inn i kirken, fra en egen inngang, og sitter adskilt fra de besøkende i en midtgang opp gjennom kirken, markert med lave busker. De eldste brødrene sitter fremst, på stoler, mens de yngste sitter bakerst, på gulvet eller på en bønnekrakk. Prioeren sitter nesten helt bakerst i kirken, men er den første som går ut av kirkerommet. Brødrene går ut av kirkerommet før de besøkende, sammen i en prosesjon. Etter hver kveldsbønn kommer tre-fire av dem ut igjen etter kort tid, slik at de besøkende kan snakke med dem.

I kirken har brødrene enkle hvite kutter, som også er medvirkende i å skille dem ut fra besøkende og permanenter, mens når de har bibelintroduksjoner og driver med andre praktiske gjøremål går de med vanlige klær. For øvrig er de også da likt kledd, noe som gjør at det allikevel ikke er vanskelig å skjønne hvem som er brødre. Brødrenes klær har en utpreget 60/70-talls stil. De går alle med cordfløyel-bukse og skjorte. Avhengig av været har de en vest eller genser, men ofte er genseren knyttet rundt skuldrene. Slik blir i praksis oppfatningen av brødrene som adskilt fra besøkende og permanenter ikke brutt selv om de skifter til vanlige

---

⁵⁵ I introduksjonen til *Seed of trust* står det: ”The brothers of the Community, while seeking to support them in this process of searching do not want to play the role of spiritual masters. Instead they hope to offer, from their own exploration of the Scriptures, some elements of reflection that can serve as starting-point for deeper investigation“ (Taizé 2004:1).

klær. Denne formen for differensiering spiller inn på hvilken autoritet brødrene får, fordi det øker bevisstheten om at de innehar et kirkelig embete. Dette medfører en viss motsetning i at brødrene kler seg vanlig for å ha mindre avstand til de besøkende samtidig som de kler seg såpass likt med hverandre at skillet allikevel opprettholdes.

Max Weber skiller i boken *Economy and Society* (1922) mellom tre typer sosial autoritet. Tradisjonell, rasjonell-legal og karismatisk autoritet. Han ser på den karismatiske autoriteten som den mest dynamiske, og den som har hatt mest innflytelse i den religiøse sfæren. I disse tilfellene er lederskap oppnådd gjennom én enkelt karakteristikk; den personlige magnetismen til en eller noen få individer. Weber ser på den karismatiske autoriteten som en av de sterkeste agentene i forhold til forandring av samfunn og historie. Dette eksemplifiserer han ved profetene i Israel, Siddharta Gautama og Jesus og hans disipler (Pals 2006: 156-157).

Inntrykket er at brødrene besitter en slik ”karismatisk autoritet”, både via embete og i hvordan de fremstår for besøkende. Dette kommer til uttrykk gjennom det performative preget messene har og den sosiale og åndelige utskillelsen. Santos skriver:

During most visitors’ first few times in the prayers, they can’t help but stare in awe of the beauty of what this community has come to represent: an unwavering commitment to live out the gospel through a communal existence. This type of commitment is so rare in our culture that when we encounter it, we find ourselves dumbfounded. Even more so, the sheer simplicity and beauty of the church, in conjunction with the brothers’ white habits, conjure up our hidden curiosity with the monastic tradition (Santos 2008:80).

I tråd med hva Santos her forteller var det tydelig at besøkende var nysgjerrige på hvordan livet til brødrene er. I løpet av uken arrangeres såkalte ”nasjonale møter”. På disse møtene samles folk fra samme land og får spørre en bror, som har spesielt ansvar for besøkende fra dette landet, om hvordan det er å leve i Taizé, hvordan dagene deres forløper seg og lignende.⁵⁶

For de kvinnelige permanentene vil brødrenes adskilthet være tydeligere enn for de mannlige. Dette er fordi de mannlige permanentene har mer kontakt med brødrene og spiser middag med dem en gang i uken. Kvinnene bor lenger unna og har kontaktsøster istedenfor kontaktbror. En av informantene fortalte at hun ofte satt og så på brødrene under messen og lurte på hvordan ”de egentlig hadde det”, og at hun var veldig klar over at de aldri kunne ”bli venner på vanlig

---

⁵⁶ En besøkende fortalte for eksempel at hun hadde spurt hvor tidlig de sto opp, og at broren hadde svart at noen sto opp i fem-seks tiden, mens andre kom løpende i siste liten før morgenmessen. Slik har man mulighet til å få innblikk i livet til brødrene.

vis”. En annen besøkende, som hadde vært permanent noen år tilbake, fortalte at hun hadde blitt frustrert over å få mindre tilgang enn guttene til hva hun kalte ”Taizé-spiritualiteten”. Dette fordi kvinnelige permanentere har bibelintruksjoner holdt av søstrene, som er del av en annen monastisk orden og underviser i sin egen tradisjon.

For besøkende generelt tror jeg bevisstheten om at brødrene lever i sølibat kan være et aspekt ved fascinasjonen, fordi det skaper en økt adskilthet og er en tematikk mange har sterke meninger om, som kan være følelsesmessig ladet. Sølibatet signaliserer et offer og øker slik oppfattelsen av brødrene som en utskilt gruppe.

Som vi nå har sett eksempler på her, kom det frem at det hovedsakelig er gjennom livet de lever og eksempelet de gir at brødrene blir tillagt autoritet og troverdighet. Informantene uttrykte stor respekt for dem. En av informantene beskrev hvordan hun oppfattet brødrene på denne måten:

Jeg synes det blir litt slik at man tenker om brødrene at ‘Å, jeg vil bli slik som dem. Og ha samme..liksom ro og lys.’(...)Å på et vis å se noen som lever ut sin tro. Jeg tror det er veldig fascinerende for mange. Så jeg tror mye at det er eksempelet de setter, hvordan de lever, og å få prøve dette i en uke. Altså... det er enkelt materielt, noe jeg faktisk tror er tiltalende for mange unge. Man får utdelt arbeid, og det er mye fellesskap. Man er veldig nære hverandre, og det tror jeg er tiltalende. Veldig mye nærkontakt, og brødrenes eksempel, og at man i en uke prøver å leve likt som dem, i liten skala.

Samtidig var det tydelig at informantene ikke følte at de ble fortalt hvordan de skulle oppføre seg, eller hvordan de skulle tro og tilbe. Dette så generelt ut til å være viktig for dem. Clément skriver:

Young people need the presence of someone who does not demand anything and who is simply ready to listen. And the monk does not ask for anything for himself; he does not seek to capture or absorb or seduce; and so he is ready to listen. So these Brothers of Taizé, to whom they can open their hearts, and it’s rare in our day to be able to speak of certain fundamental things, fulfil a ministry which is absolutely essential (Clément 1997: 24).

Det som nevnes her, at brødrene setter av tid til å lytte, var viktig for troverdigheten de ble tillagt. Det at besøkende kan snakke med dem om hva de vil, uten å være redde for at det blir fortalt videre, eller at man får tankene eller handlingene sine fordømt, appellerer nok til mange. En av informantene sa:”It’s a place where you can stay without any fear to be judged(...)What is nice about Taizé is that it’s open for everybody, people who are strong believers and people who just don’t know what to believe.”

Tanken om at brødrene representerer en form for uselvviskhed gikk ofte igjen. Clément skriver om brødrene:

Moreover, we live in a society where there is undoubtedly a crisis of fatherhood. Now, a monk is a paternal presence, even if he is very young (his age, in fact, does not matter at all). He is at a certain distance from the usual interplay of passion, and at the same time he offers a welcome. And this is something that young people are very aware of. They are in search of a spiritual fatherhood which can teach them how to live, and to find meaning; they are in search of people who can be like an incarnation of meaning and with whom they can speak from the depths of themselves about what preoccupies them (Clément 1997: 24).

Som eksemplifisert her, fyller nok brødrene i praksis rollen som åndelige veiledere i større grad enn selvrepresentasjonen skulle tilsi. Broren jeg intervjuet forklarte hva de ønsker å gi besøkende slik:

When we speak to someone else, we can listen to what is inside us. It is mainly this we would like. And also with the meetings and the Bible-introductions, we don't come and say; 'you should do this' or 'you should do that' But questions like this: 'how can we understand that, how do I understand this? How does this challenge me? What can I do with this?' And then I try to think: 'what can I do?'

Nettopp ved at brødrene frasier seg rollen som religiøse veiledere, oppnår de en velvilje fra besøkende, som resulterer i at de allikevel i praksis har påvirkningskraft. Permanenter og besøkende gav uttrykk for at det var en myndighet som de selv frivillig gav brødrene, fordi de mente de fortjente den, i motsetning til en selvutnevnt autoritet, som flere i Taizé uttrykte skepsis til. En av informantene sa:

I don't feel at all, in Taizé, that I'm trying to be converted by anyone. And I'm not saying that other Christian organizations definitively do that, but here, for me, there's not even a slight feeling of it. Nothing. It's very free. It's very open, and we can come here with our ideas and our views. And learn, but it will be learning in a way that is not... it never feels like there is anything that is being put unto us.

Dette var åpenbart god pedagogikk, i den forstand at budskapet appellerte mer ved at informantene ikke følte seg presset til å godta det, men hadde en oppfatning om at de ble presentert for visse tanker og deretter gitt sjansen til å reflektere over dem selv. Det at man, ifølge informantene, ikke føler at brødrene vil presse sitt verdensbilde på en styrket slik troverdigheten til kommuniteten.

Broder Roger har også en viktig rolle i forhold til å gi budskapet ethos. Han har gjort et positivt inntrykk på mange ved sin personlighet og sin forkynnelse, noe som vises ved hvor ofte informantene refererte til ham. Bilder av ham er på forsiden av kort og bøker i utsalgsbutikken i Taizé, og det er nok mange som forbinder Taizé med ansiktet til Broder Roger. Tekster av ham

brukes hele tiden og utsagn refereres til. Broder Roger som skikkelse har hatt, og fortsetter å ha, stor påvirkning på ethos i budskapet til Taizé.⁵⁷ I boken *Choose to love* (2006), skrevet sammen av brødrene, står det:

In many messages we received last year, people compared Brother Roger's death to that of Martin Luther King, Archbishop Romero or Gandhi. (...) His death set a mysterious seal on what he always was. He was not killed for a cause that he was defending. He was killed because of what he was (choose to love 2006: 133-134).

Som sett her har Broder Roger vært viktig for hvordan besøkende oppfattet Taizé. Måten kommuniteten taklet dødsfallet hans på, hva de sa under begravelsen og hvordan de har fortsatt livet i Taizé uten ham, har skapt økt respekt for brødrenes virke⁵⁸.

Som vi før har sett, mente Aristoteles at forstandighet, dyd og velvilje var tre personkarakteristika som etablerer et sterkt ethos. Vi har allerede vært inne på faktorer ved brødrenes liv som er knyttet til dette, og det er heller ikke nødvendigvis klare skiller mellom disse egenskapene. Av disse tre karaktertrekkene var nok brødrenes dyd (etiske livsførsel) og velvillighet mest fremtredende i informantenes utsagn. Som vi har sett, blir besøkende lett fascinert av brødrenes livsstil. Etisk livsførsel kommer frem gjennom en enkel livsstil, forsakelser de gjør og at de bruker all sin tid i kommuniteten. Denne livsførselen kommer også frem i hvordan de presenterer seg selv. På nettsiden deres står det:

The brothers of the community live solely by their work. They do not accept donations. In the same way, they do not accept personal inheritances for themselves; the community gives them to the very poor. Certain brothers live in some of the disadvantaged places in the world, to be witnesses of peace there, alongside people

---

⁵⁷ En av informantene svarte, på spørsmål om Broder Rogers innflytelse, "Yeah, of course, I mean...he has been doing this for sixty-five years, so of course he defined Taize. But on the other hand it's not a clear definition, and it's not an absolute definition. (...) So of course Brother Roger defined it, but he didn't define it for good, and said "this is the way I want it, and it will never change" but he gave this open spirit to Taize, and this is the reason why of course things are always changing. And it's always very lively, and in the middle of the life in Taize, because it's always changing, they're always in relation to what is going on in the world."

⁵⁸ Santos skriver: "No one could have predicted that he would pass on to the next life in the manner in which he did. Although he was ninety years old and had a difficult time seeing and walking, Brother Roger continued to touch the lives of pilgrims that made their way to Taizé. (...) When news of Brother Roger's death reached Cologne, however, close to fifteen thousand young people and friends of the community made their way to the little village by the end of the week. Countless church dignitaries joined the masses for his funeral a week after his death. With newspapers, video crews and reporters scattered throughout the crowd, the world witnessed the impact of Brother Roger's life. His message of reconciliation was heard that day as Brother Alois, the new prior of the community, read a prayer of forgiveness "God of goodness, we entrust to your forgiveness Luminița Solcan who, in an act of sickness put an end to the life of Brother Rogers. With Christ on the cross we say to you: Father, forgive her; she does not know what she did" (Santos 2008: 75).

who are suffering. These small groups of brothers, in Asia, Africa and South America, share the living conditions of the people around them. They strive to be a presence of love among the very poor, street children, prisoners, the dying, and those who are wounded by broken relationships, or who have been abandoned.⁵⁹

Brødrene fremstår som både dydige (etiske) og med gode intensjoner ved at de ikke tar imot penger, at de har avgitt klosterløfte, at kommuniteten er åpen for besøkende og at de uttalt ønsker å føre mennesker sammen, i fred og forsoning.

Forstandighet ble ikke like eksplisitt sagt noe om, men det var tydelig at brødrene ble sett på som kompetente, og som forsvarlige driftere av Taizé. Som vi så i kapittel fire, hadde informantene en holding om at praktiske gjøremål ble utført slik det var best for å få Taizé til å fungere, på grunnlag av brødrenes erfaringer.⁶⁰

Når det gjelder autonomitet, som senere retorikkteori har lagt til, er det ikke egentlig noe skille mellom den private og offentlige delen av brødrenes liv. Selv om de hvite kuttene skiller mellom rollen deres i kirken og rollen utenfor, lever brødrene et helhetlig liv som kommunitet. De fremstår slik som autonome, uten noen form for dobbeltmoral eller skjult agenda. Generelt ble ikke brødrenes motiver trukket i tvil. Som vi så, var det viktig for informantene at liv og lære hang sammen, noe de mente det gjorde for brødrene. Det faktum at stedet brødrene bor er adskilt fra de besøkende, og at de spiser måltidene sine adskilt, øker nok litt av mystikken rundt dem, men fremsto ikke som mistenkelig, fordi det blir forklart med at brødrene trenger en viss tid alene, gitt det store antall besøkende de forholder seg til.⁶¹

Sammendrag

---

⁵⁹ http://www.taize.fr/en_article6525.html /Nedlastet 03/05/11

⁶⁰ En av informantene sa eksempelvis, på spørsmål om det var noe som kunne bli gjort annerledes: "This is a hard question, because somehow a lot of things, from the first way you see it, you think it could be done differently, but then you realize more...you realize that it's good as it is. It's often like this. I'm responsible for Ojak, and you see a lot of things, that maybe you think it's a bit strange, like 'why do we do this, why do we do that?' After staying a week you think it's kind of stupid maybe, like: 'why don't we let people do this or that', but then, when you stay a year, you realize that in the long run this is the best way to do it."

⁶¹ Et annet eksempel på at noen ordninger godtas, på grunn av brødrene eller at informantene selv har eller finner forklaringer ble illustrert ved hva en av de kvinnelige permanentene sa på spørsmålet som gikk på skillet mellom kjønnene: "Like I said it's these small things, like 'Oh, Why can't the girls eat with the brothers'. These kind of things. But I personally understand it. I'd personally say it's normal. If you commit your life to be in a community of men, then you're not going to be around girls all the time. There has to be some kind of separation. For me it's normal."

Vi har nå sett på faktorer som gir brødrene i Taizé ethos og som øker forkynnensens gjennomslagskraft. Vi så at oppbyggelsen av ethos for informantene hviler på sammenheng mellom budskap og livsførsel, og gjennom at brødrene ikke presenterer seg selv som religiøse veiledere, men som hovedsakelig lyttende. Vi så også at på tross av selvrepresentasjonen som enkle ”servers of trust” oppnår de myndighet ved livet de lever, fordi de fremstår som troverdige ved å oppgi egen familie og eiendeler for å kunne være disponible for de hundretusenvis av unge som besøker kommuniteten årlig.

Måten brødrene forkynner på er også medvirkende for deres ethos. Et eksempel på dette er at de ved å kalle undervisningen ”bibelintroduksjon”, og ikke ”bibeltime” henviser til at de ”kun kommer med noen tanker til refleksjon”, og så overlater resten til besøkende. Dette er en pedagogikk som i stor grad appellerte til informantene.

Videre så vi at besøkende opplever at brødrene, i stor grad via estetikken og det performative ved messene, har en rolle og utstråling som fremsto som fascinerende, og at de tilegnet seg autoritet også gjennom dette.

Til sist så vi hvordan Broder Roger har gitt budskapet til Taizé et grunnleggende ethos, ved måten han uttrykte seg på, og hvordan han levde. Måten brødrene reagerte på drapet, hva de sa under begravelsen, og hvordan de har fortsatt livet i kommuniteten har også økt troverdigheten deres. Måten brødrene drifter Taizé på ble ansett som godt begrunnet, basert på år med erfaring.

Et annet punkt er at brødrene også får autoritet gjennom å inneha et kirkelig embete og slik har en lang og sterk tradisjon i ryggen. Dette er en form for nedarvet religiøs autoritet, som også spiller inn på deres ethos, ved at de kan støtte seg på den monastiske arven.

Dette er faktorer som er knyttet til de tre personkarakteristikkene Aristoteles trekker frem som innvirkende på ethos: Dyd (etisk livsførsel), velvilje og forstandighet. Brødrene ble også ansett som autentiske, vist ved at motivasjonen deres ikke ble trukket i tvil, og ved at liv og lære ble oppfattet som sammenhengende.

Kombinert økte disse faktorene troverdigheten til brødrene i Taizé blant informantene, og brødrenes ethos støtter slik opp om forkynnelsen deres.

Ungdom i Oppdrag

Det er tydelig uttrykt i Ungdom i Oppdrag at det er Gud som har autoriteten, og at, sammen med hva de anser som direkte kommunikasjon med ham, er hans vilje hovedsakelig å finne i Bibelen.⁶² I UiO vil man derfor få troverdighet ved å referere til at det man sier har hva de kaller ”bibelsk belegg”, altså ved å vise til skriftsteder.

Lærerne oppfordrer elevene til å tenke selv og stille kritiske spørsmål. En av informantene fortalte om lærerne:

Det jeg har fått inntrykk av er at Ungdom i Oppdrag ikke har noen veldig bestemt teologi, men jeg veit ikke så mye om dette ennå, men at lærerne har veldig bestemt teologi, og at de lærer sine syn vekk. De er veldig gode til å si at vi ikke trenger å være enige i dem med alt, men at vi må tenke selv. Det synes jeg er veldig bra. Så det er ikke sånn innprentet syn, det er veldig sånn ’tenk selv, og bli gjerne provosert av det vi sier, fordi vi vil gjerne få dere til å tenke selv. Ikke ta alt det vi sier for god fisk’.

Samtidig som elevene blir oppfordret til å være kritiske, viser lærerne stadig til at det de sier har basis i Bibelen. De har, i alle fall i uken de er der, ganske stor innflytelse på hvordan elevene ser på forskjellige temaer. En av informantene refererte til ukens lærer, og sa:

Det var jo undervisning i dag. Læreren sa at du kan ikke tro på noe og forkaste noe i Bibelen. Hvis du ønsker å tro på Gud, så må du ta alt eller ingenting. Vi kan ikke basere troen vår på Gud på det vi ikke forstår, men basere det på det vi forstår og et ønske om å ha en relasjon til ham.

Studentene refererte generelt mye til lærerne og snakket mye om dem. Fagerbakke fortalte:

Det er et poeng, i sånn som våre skolesystemer, at du skal ikke bare ha teoretisk kunnskap. Du kan ta en doktorgrad i Den hellige ånd, men du er ikke nødvendigvis kvalifisert som lærer her. Poenget er at en ønsker lærere som virkelig lever i det de underviser. At de har et liv bak seg med testa og kjørt tro og har et budskap som de står for, som de har erfaring fra og er kjent for. Så det er målet, og så lykkes en ikke alltid i det. Du kan være nokså fersk stab, og så skal du undervise en dag. Det kan og gjøre inntrykk, men lærerne har mye å si.

---

⁶² En av informantene uttalte: ”Det jeg har følelsen av da, eller har observert, er at Ungdom i Oppdrag har et veldig bibelsk syn. Vi tar Bibelen som sannhet, og det synes jeg er veldig bra og, for hvis ikke du skal holde deg til Bibelen, hva skal du da holde deg til? Det synes jeg er så utrolig vanskelig, for kulturen og samfunnet forandrer seg så masse hele tiden, og kan være så utrolig forskjellig på en måte. Så derfor synes jeg at det er veldig godt at Ungdom i Oppdrag holder seg til bibelen liksom.”

Det som her nevnes, at man kun ønsker lærere som underviser i noe de har praksis i er, som før sett, en av de sytten kjerneverdier til Ungdom i Oppdrag: ”Do, then teach”. Man får derfor troverdighet gjennom selv å ha erfaring på et felt. En av informantene sa:

Jeg liker veldig godt der her med at vi må praktisere før vi lærer vekk da. Det er ikke lov å være lærer i noe som du ikke har gjort selv først. Autoritet får man liksom gjennom å ha gått en vei da. Det liker jeg veldig godt.

Historiene som lærerne forteller om erfaringer i eget liv og referansene til skriftsteder øker deres ethos. Inntrykket er at elevene tar til seg det lærerne forteller, og ofte kommer til samme konklusjoner og benytter samme type logikk og språk i sin egen måte å snakke på. Dette har nok også å gjøre med at elevene vanligvis vil ha en del av de samme holdningene i utgangspunktet og derfor er positivt innstilt.

Erfaringsaspektet, altså emosjoner eller hendelser som anses å være fra Gud, er også noe man i UiO baserer avgjørelser på, og er en kilde til troverdighet. En av informantene fortalte at hun ble stab i UiO over lengre tid fordi ”hun følte seg kalt”, hun fortalte:

Så kom noen og sa til meg ’vi trenger virkelig en DTS-stab, vi trenger en jente til.’ Og da bare... det er vanskelig å forklare, men jeg bare kjente det, at dette tror jeg at jeg skal si ja til. Selv om jeg følte meg veldig usikker, så sa jeg ja.

På spørsmål om hun mente at denne følelsen om å skulle bli i UiO kom fra Gud, svarte hun: ”Jeg tror det var Gud ja.” En annen av staben fortalte noe lignende:

Så i løpet av de to årene, så fikk jeg se det som jeg lengta etter, å investere i folk, og det var fantastisk. Og så kjente jeg etter to år at Gud sa at jeg kunne velge mellom å bli der eller reise tilbake for å trene folk til å gjøre det samme som jeg hadde gjort.

Ethos etableres i stor grad ved å fremstå som å ha gitt autoriteten til Gud og lytte til ham. Ingen av informantene, (med unntak av Fagerbakke), visste helt sikkert hva de skulle etter å ha vært studenter og stab i UiO. De fortalte at de ville la seg lede av Gud og gjøre hans vilje.⁶³

---

⁶³ En av informantene sa: ”Jeg tror mange av de som skal videre inn etter DTS-en, de finner ut av det som regel under outreach. Det har iallfall jeg inntrykk av. I fjord... veldig mange av de som skulle inn, under outreach så fant de ut at ’det skal jeg’ for du ber jo om hva du skal etterpå. Så jeg tror at de finner ut av det underveis, og så er det noen som er skikkelig visjonære, og de veit jo hva de skal om ti år, men jeg tror de fleste er sånn ’veit ikke, legger det i Gud sine hender, og så ser vi hva som skjer’ og så leder Gud de litt underveis. Det har jeg iallfall inntrykk av.”

Anne Margrethe Ree skriver i sin hovedoppgave *Ungdom og misjonærutdanning i UiO. En studie av Youth With a Mission's Disippeltreningskole(2003)*: ”Jeg finner at informantenes erfaringer i eget trosliv spiller en stor rolle for deres motivasjoner, og det er grunn til å tro at dette justerer/bekrefter deres visjoner”(Ree 2006:46). Oppfattelsen av hva Gud ønsker spiller innad i UiO sterkt inn på hvilke valg man skal ta. Om en person forteller historier om å ha overlatt styringen til Gud, blir troverdigheten derfor økt. På spørsmål om ledere og lærere virker troverdige i formidlingen sin svarte en av informantene: ”Ja, for meg veldig! De forteller historier fra sitt eget liv om hvordan de lever ut det de underviser, og det er for meg troverdig.” Stab anså også ledere og lærere som troverdige, selv om de gav uttrykk for at man etter hvert som man var i UiO over lenger tid, innså at ledere og lærere hadde svakheter, på linje med alle andre.⁶⁴

Mange av informantene uttrykte samme oppfattelse av at den radikale måten ledere og stab ”levde ut evangeliet på” skapte troverdighet, og gjorde at de så opp til dem det gjaldt. En av informantene sa det slik, på spørsmål om basene ble sterkt preget av lærerne og lederne:

Både ja og nei. En person har jo veldig stor innflytelse da, det gjelder jo overalt. Hvis for eksempel en person har med seg et gudsnærvær som er veldig sterkt, for eksempel, og det skjer mye tegn og under, og en person har veldig kjærlighet. For at han kjenner Jesus veldig godt og har et veldig nært og intimt forhold til Jesus, så vil fort den personen ha veldig stor innflytelse, akkurat som Jesus hadde, sånn at folk holder seg nært til ham. Så hvis en person som har begynt å gjøre det samme som Jesus, være mye sammen med Gud, så vil det begynne å skje mye av det samme, at folk vil høre ham og kommet til ham for å bli helbredet for sine sykdommer også videre. Så vil jo han få stor innflytelse, for eksempel. Så i alle miljø så vil jo en person ofte ha stor innflytelse.

Som sett her, kom det også frem at man innad i UiO til en viss grad også oppnår troverdighet ved å kunne fortelle om for eksempel å ha helbredet folk, og slik vært del av hva informantene anser som mirakler. Slik som denne informanten referer til ved å si: ”og det skjer mye tegn og under.”⁶⁵

---

⁶⁴ En av informantene fortalte: ”Jeg hadde kanskje et mer glorifisert bilde av lederne i starten. Nå har jeg sett at det er jo ikke bare bra ting i Ungdom i oppdrag, og det er masse som kunne vært bedre. Og jeg ser at det er Gud vi må sette vår lit til, og ikke mennesker. For mennesker er mennesker, også i Ungdom i Oppdrag, det har jeg skjont.”

⁶⁵ Eksempelvis fortalte en av informantene: ”Jeg ba for en dame for en stund siden, som hadde blitt operert under foten sin, også hadde nerven blitt ødelagt (...) så ba jeg om at hun skulle bli helbredet, og hun ble umiddelbart helbredet. All smerten forsvant, og hun blei bare helt i hundre over at Gud hadde berørt henne.”

Dette er igjen en refleksjon av tanken om man skal ha erfaring innen et felt før man underviser andre. Samme informant uttrykte denne holdningen når han fortalte:

Etter et år eller noe sånn så plutselig begynte vi å se at folk ble helbredet når vi ba for dem, og det synes jeg var veldig rart, for jeg trodde ikke egentlig på helbredelse. Jeg trodde ikke sånt skjedde, men det var en gutt som ba for noen som ble helbredet foran øynene mine, og så tenkte jeg at 'hvis jeg skal disippelgjøre disse her, og de har kommet lengre enn meg da er jeg nødt til å jobbe skikkelig for å vokse på dette området, slik at jeg har noe matnyttig å gi dem.' Så jeg bestemte meg for at 'jeg skal be for alle sammen, jeg skal be for alt mulig. Og så skal jeg se på livene til disse som har gjennombrudd på dette her, at når de ber for folk så blir de friske. Og så skal jeg se på hva det er de gjør som jeg ikke gjør, hvordan kan jeg vokse, hvordan kjenner de Gud på denne måten som jeg ikke gjør, hvordan kan jeg lære av det?'

En annen faktor ved etableringen av ethos er utadventheten og måten å presentere troen sin på. På spørsmål om hva som trakk henne til Ungdom i Oppdrag sa en av informantene:

Ja, alle årene vi gikk på videregående, så fikk vi besøk av team fra Skien, fra denne basen, og det gjorde veldig inntrykk.⁶⁶ For noen av de menneskene som var der, de var så veldig... de levde så for det de snakka om. De ikke bare snakka om det, de levde det også. De var veldig levende mennesker, og de tok kontakt med alle elevene. For fort når det er team på besøk så henger de bare sammen, ofte sammen med andre elever da, men de torde liksom å hive seg mer utpå. De var litt annerledes enn alle andre man møter. Ja, bare måten de var på og hvordan de snakka om Gud.

Som dette eksempelet viser, gjør UiO-ere ofte sterkt inntrykk på folk, i den ene eller andre retning. For folk som er opptatt av misjon vil utadventheten og det de anser som kristen radikalitet gi et positivt inntrykk og slik styrke ethos. Flere nevnte at de ble introdusert for Ungdom i Oppdrag gjennom at elever fra disippeltreningsskolen besøkte menigheten eller skolen deres, og at måten de snakket om Gud på og hvordan de oppførte seg fikk dem til å bli interessert.

Cunningham oppfattes som et eksempel til etterfølgelse for UiO-ere. Hvordan involverte oppfatter hans karakter styrkes, i tråd med hvordan ethos generelt styrkes innad i UiO, ved fortellinger om hvor mye han har lagt i hendene på Gud, og hvor mye han er villig til å gjøre for å spre evangeliet. Han presenteres som lydhør overfor Gud og som villig til å "legge ned livet sitt" og ofre alt. Blant annet skal han ha sagt nei til et tilbud om jobb i et selskap eid av familien sin, hvor han så ville arvet et stort beløp penger.⁶⁷ Han refereres ofte til, og hans

---

⁶⁶ Dette gjaldt en kristen videregående.

⁶⁷ Dette beskrives i boken *Is that really you God?*(1984)

språkbruk gjenspeiles, som tidligere sett, i organisasjonen. På spørsmålet om Cunningham fremdeles har stor innflytelse på organisasjonen, sa en av informantene:

Han har jo veldig stor innflytelse fordi han har skrevet en god del bøker, og fordi han er et stort forbilde for mange da, det er han jo. Men hans tanker er jo.. jeg mener at hans tanker som oftest er veldig på linje med Bibelen. Så det er på en måte Bibelen som er rettesnora. Det er Bibelen vi går til for svar, ikke Loren Cunningham. Men vi lærer jo veldig mye av ham, og noen av bøkene hans er pensum på disippeltreningsskolen. Det er ingen i Ungdom i Oppdrag som ikke har lest minst en av bøkene hans. Han er et forbilde og han er jo grunnleggeren. Han fikk visjonen fra Gud da, så han har jo mye påvirkning selvfølgelig.

Som vi ser her, legges hovedvekten på Bibelen, men Cunningham tjener som et eksempel til etterfølgelse.

Karaktertrekkene Aristoteles trakk frem som ethos-skapende, forstandighet, dyd og velvilje, var i UiO viktige faktorer i opprettelsen av de involvertes troverdighet, og vi har allerede sett på faktorer som relaterer til dette blant UiO-ere. Særlig dyd, en moralsk livsførsel, er sterkt fokusert på i miljøet. Tanken om at en persons forhold til Gud reflekteres i måten vedkommende relaterer til andre mennesker står sterkt i UiO. Det å leve ”i tråd med Guds ord” blir en refleksjon av å ha en nær relasjon til Gud. Det blir slik et slags bevis på rett teologi. En av informantene uttrykte det slik:

Jeg tenker slik at åndelighet vil vise seg i livet ditt. Du kan komme til meg å si at du kjenner Gud og at du elsker Gud, og at du bruker timevis med ham hver dag. Om du allikevel behandler folk rundt deg som dritt, så vil jeg betvile om det er ekte relasjon med Jesus da.

Velvilje er, ifølge UiO, en implisitt del av evangeliseringen. Det var mye snakk om å vise Guds kjærlighet til utenforstående og elske sine medmennesker. Uttrykk som ”å få hjerte for andre mennesker” illustrerer dette. Guds velvilje skal reflekteres i kristnes velvilje og ønske om å hjelpe andre. Om man ikke av seg selv føler kjærlighet eller et ønske om å hjelpe andre, kan man be Gud om å få det, derav uttrykket ”å få Guds kjærlighet for andre mennesker.”⁶⁸ Misjonering skal også være et resultat av å ville andre mennesker vel, fordi målet er å frelse dem fra tro og livsførsel man mener fører til fortapelse.

---

⁶⁸ Et utsagn fra en av informantene illustrerer dette: ”Alt går jo til Jesus da, sånn at de kan se Guds kjærlighet. Så jeg mener at hvis vi gjør hjelpearbeid ut av kjærlighet, så er det skikkelig viktig, for da får du en effekt i deres hjerter. Men når du gjør det bare for å gjøre det, så er det jo helt greit, men det er ikke så viktig. Jeg mener at man må ha hjertet bak det liksom.”

Forstandighet består i stor grad i å følge hva som anses som bibelske prinsipper og å gi seg over til en høyere autoritet. God bibelkunnskap øker også evnen til å argumentere for synspunkter og slik fremstå som velinformert. Som en forberedelse på misjon er det et fokus på å kunne argumentere i møte med ikke-kristne, noe som øker vekten som legges på menneskelig overbevisningskraft og forstand.

Autonomitet er som sett et ideal på basen. Å bli sett på som autonom var i stor grad ”å leve slik man lærte”, noe UiO, som før sett, er veldig opptatt av. Det blir ansett som viktig å ta Gud med i alt man gjør. Dette gir seg også uttrykk i tilbedelsen, hvor det er anbefalt å la seg lede av Den hellige ånd, og tilbe på den måten man føler er riktig, uten å prøve å fremstå som åndelig utad. Autentisitet i tilbedelse ble ofte nevnt. Et utsagn fra en av informantene illustrerer dette:

Noen ganger når man ser lovsang så er det litt sånn..du merker skikkelig godt at de synger bare for å synge. Men her synger man, eller i alle fall noen ganger, så kan man merke skikkelig godt at de synger bare for å ære Gud. De er på en måte ”åndelige”, i gåsetegn. Og det er så deilig, for hvis du har forbilder som går rett opp til Gud, som bare synger opp til Gud, så blir du gira selv og. Du ser på dem, og så får du kontakt med Gud med en gang selv. Så det liker jeg, jeg elsker lovsangen her.

En annen viktig faktor i forhold til opprettelsen av ethos innad i UiO er den relasjonsbaserte støtten. Siden man i UiO bare lever på gaver som venner, familie og bekjente gir, har de fleste en sårbar økonomi. Dette ble, som før nevnt, sett på som positivt av både stab og studenter, fordi de mener at det at man i UiO må ofre en økonomisk sikkerhet og heller ikke får noen formell utdanning sikrer at det er engasjerte og dedikerte folk som søker seg inn. På spørsmål om den økonomiske løsningen hadde en effekt på organisasjonen svarte en av informantene:

Ja, det tror jeg, og det er jo absolutt et stort offer å skulle si fra seg rettighetene til inntekt. Mange får jo bruke det som de har en utdanning til, men for økonomien så er man jo ansvarlig for å gjøre det på egenhånd. Jeg tror det gjør at man nettopp blir dedikerte, og at det blir et lite fokus på penger i organisasjonen, og at vi bruker penger vist, at vi ikke jager etter jordisk gods og gull. Det vises jo tydelig i våre eiendommer og våre biler.

Dette fører nærmest til en ”kvalitetssikring”. Den relasjonsbaserte støtten signaliserer at de involverte er genuint opptatt av det de snakker om, også i praksis, ved at de ofrer en del goder ved å jobbe eller studere ved Ungdom i Oppdrag. En av informantene kommenterte: ”Så er det jo en fordel, man får de som er villige til ... at ingen som blir med i Ungdom i Oppdrag har motivasjon med å ha sikker jobb og penger. Det er jo en fordel synes jeg da.”

Altså øker den relasjonsbaserte støtten de involvertes ethos, også gjennom det faktum at man i Ungdom i Oppdrag lever på denne måten uansett hvor høyt opp i systemet man er.

Oppsummering

Faktorer som økte ethos ved budskapet til UiO var hvordan ledere og stab, med et yndet uttrykk, ”levde ut troen”, og hvordan alle i UiO ofrer noe for å være involvert. Det å overlate styringen til Gud, og lytte til ham, er også en essensiell faktor i hvordan ens karakter blir vurdert. Det å ha god bibelkunnskap og kunne vise til dem i argumenter gav også troverdighet.

Følelser av erfaringer av Gud støtter opp om enkeltpersoners ethos. Om en person har et nært forhold til Gud, skal dette vises i hvordan vedkommende oppfører seg, og om troen ”bærer frukt”, noe som dermed vil kunne gi seg uttrykk i hva de anser som guddommelig inngripen.

Cunningham gir organisasjonen troverdighet ved å være en grunnlegger som de involverte opplevde som genuin og ved å ha vært rede til å ofre personlig fremgang for å følge visjonen han forteller å ha fått fra Gud.

Informantene var som sett eksplisitt opptatt av oppriktighet og troverdighet, og syntes at de fant det i ledelsen i UiO. Generelt hadde informantene stor tiltro til lederne sine og tilla dem derfor autoritet.

5.2.2 Pathos i Taizé og i Ungdom i Oppdrag

I dette avsnittet skal vi se på om Taizé og Ungdom i Oppdrag formidler budskapet sitt med pathos, altså om forkynnelse og program til kommuniteten og basen skaper emosjoner blant besøkende som høyner appellen ved budskapet deres.

Jeg vil benytte denne definisjonen av emosjon, fra *Store Norske leksikon*: ”Emosjon: sinnsbevegelse, følelse, affekt, betegner individets subjektive reaksjon på opplevelser som angår vedkommende.”⁶⁹ Glede, rørelse, sympati, oppstemthet og opprømthet er eksempler på hva jeg referer til som ”følelser” eller ”emosjoner.

Taizé

Budskapet til Taizé vekker tydeligvis sympati hos de aller fleste som kommer dit, noe det høye besøkstallet viser. Mange kommer igjen år etter år.⁷⁰ Hovedbudskapet til brødrene er, som før

---

⁶⁹ <http://www.snl.no/emosjon> /Nedlastet 5/05/11/

⁷⁰ Flere som var i min små-gruppe fortalte eksempelvis at de var i Taizé for sjettede-syvende gang.

sett, forsoning og tillit, og er formidlet slik at besøkende vil føle at det angår dem personlig. En del av budskapet er at det er hvordan enkeltmennesker lever livet sitt som er begynnelsen på et samfunns forandring til det bedre, så det berører alle uansett rikdom eller innflytelse.⁷¹ Slik henvender forkynnelsen seg til hver enkelt besøkende.

At beskjednen har appell henger også sammen med at de som kommer dit stort sett allerede er positivt innstilt, eller i alle fall nysgjerrige på hva Taizé handler om. Siden størstedelen har blitt introdusert via familie eller venner, har de allerede et visst inntrykk av hva stedet forkynner, og har fått lyst til å oppleve stedet selv. Det kommer vel å merke også konfirmantkull, som nok får et annet forhold til opplevelsen, fordi de ”må” dra til Taizé. Men inntrykket var at også konfirmantene etter hvert tilpasset seg rytmen, og tok programmet mer alvorlig.⁷²

Estetikk og liturgi

Taizé har et eget estetisk uttrykk, som informantene fortalte spilte inn på appellen Taizé hadde for dem.⁷³

Patrick Burke, Bror ved St. Mary's Priory, Dublin, og student i filosofi og politikk ved University college, skriver i artikkelen *The spirituality of Taizé*:

The climax of the liturgical week is undoubtedly the Service of Light which takes place on Saturday nights. This is not unlike our own liturgy for Holy Saturday night. All present are given candles as a symbol of the risen Lord. As the *Christus Recessit* is being sung the church is filled with a great sense of joy and hope. The risen Lord Jesus has conquered darkness and sin: he has broken the powers of oppression and misery, and he offers new life to all humankind (Burke 1990:136).

Som dette sitatet viser, skaper sangtekstene, lysene og ikonene i kirken og den enkle liturgien et uttrykk som for mange er appellerende, og som setter dem i en viss følelsesmessig affekt. En av informantene reflekterte rundt effekten av hvordan kirkerommet ser ut, og sa:

---

⁷¹ Burke skriver; ”Roger is in no doubt where the struggle for liberation must first begin, in the human heart. If in our heart there is unforgiveness, bitterness, fear and resentment, then this will be in our societies also. (Burke 1990:138).

⁷² Det var en fransk konfirmasjonsgruppe i Taizé under feltarbeidet. Jeg la merke til at de under de første messene var urolige og på andre måte ville markere at de synes det var kjedelig eller dumt, ved å le eller himle med øynene. Utover i uken var flere og flere mer deltagende i messen, og tydelig mer involvert i det som skjedde.

⁷³ Brødre lever, som før sett, av salget av keramikkarbeidet sitt, ikoner, plakater og kjeder. Alt dette er til utstilling og salg i butikken deres, og er en del av det estetiske uttrykket kommuniteten står for. I butikken selges også postkort med motiver fra messene, livet i fielden eller bygningene i kommuniteten.

Jeg tror at noe som kan være tiltrekkende er at man ikke har det tradisjonelle kirkerommet. I Europa så er det mange store kirker, og veldig høyt under taket, så man føler seg veldig liten. Men her er det..man sitter veldig nærme hverandre og det er kanskje en form for estetikk, hvordan rommet ser ut. Og det tror jeg appellerer, for det er ikke så..folk som kanskje tar avstand fra den klassiske kristendommen eller kirken generelt, at det blir ganske sånn 'oj, dette er noe.' Jeg tror man blir ganske åpen for det når man kommer inn i kirkerommet. Dette er ingen vanlig kirke, og det tror jeg kanskje er innbydende på mange som ellers hadde kjent seg fremmed i en kirke.

Som sett her, har selve kirkerommet en effekt i seg selv. Med en gang man går inn i kirken, møter man en permanent eller besøkende som holder opp et skilt som sier "silence". Etter dette finner man et sanghefte og ark med dagens bibeltekst. Så går man videre inn i hovedrommet, hvor det er tente lys og lukter røkelse. Både gjennom at besøkende ikke skal snakke og gjennom sakrale effekter som ikoner og røkelse blir skillet mellom livet i fielden og kirken tydelig etablert, noe som også skaper forskjellige mentale innstillinger.

På spørsmål om det estetiske aspektet ved Taizé var viktig for ham, svarte en av informantene: "Candles are beautiful. Esthetics is important for services. Of course, it is not the most important, but human beings have eyes. So, also for me it is important." Informantene gav uttrykk for at selv om de ikke anså estetikken i messene som det viktigste, hadde det likevel en positiv effekt. En fortalte:

Brother Roger used to say that "yellow is the gold of the poor", and I think this is the reason why the whole church has this flare of yellow and orange, and sometimes maybe it goes a bit into red or brown. And it's very warm, it has a warm atmosphere. And every Saturday the light of Easter is shown through these candles. Of course this is very beautiful, and of course this is always something you see on the photos when you want to get an impression of Taizé. Yeah, I think it's important to many people, and I think it's something very beautiful about Taizé.

En annen av informantene uttrykte effekten av liturgien slik:

For me... yes it is important, but it's not everything. But it is important, because in fact if it wasn't like it is here, I would probably not like it. I'm trying to think what is the most important... the music of course. I mean, music is important to me, but it has also become what Taizé is. (..) The other things aren't as important, the way things look, but they are... I love the way of prayer, that we're all together. Even that we're sitting on the floor. I can't explain why, but there's something about the way things fit together here, that it's good. It works.

Som dette sitatet viser, er liturgien godt koreografert. Midt i hver av de tre daglige messene, som varer omtrent en halvtime, er det, som før nevnt, rundt ti minutter stillhet som er et av

særpregene i liturgien, og som mange forbinder med akkurat Taizé.⁷⁴ Dette, i samspill med de gjentatte og enkle tekstene som synges, var for informantene gode liturgiske grep. En av informantene fortalte:

Jeg liker stillheten veldig godt, at det blir tid til å være stille. Det er en ganske ettertenksom stemning, kan man si. Og det tror jeg er noe folk tørster etter i vårt samfunn. For det er aldri stille. Og uansett om man vil eller ikke, så kommer man inn i det her. Og det tror jeg er noe som mange er redde for, først, men så synes man at det er veldig deilig, stillheten, tror jeg.

Både stillheten og sangene ble trukket frem som spesielt appellerende. Clément skriver:

But what is offered to them in Taizé is the essentials in a few words. And in fact, the essentials in Christianity really can be expressed in a few words. So they sing a song and take it up, everyone in their own language, and it's extremely calming. A kind of gentleness comes with this repetition, a sort of inner peace, and that is so important (Clement 1997:52).

Som henvist til her, fungerer den repeterende sangen som en form for kollektiv meditasjon. I samsvar med dette sa en av informantene: "it's a very peaceful place, where you can easily find peace. It's easy to concentrate on what you're searching for." Informantene gav uttrykk for at denne "følelsen av fred" hadde mye med hvordan messene er lagt opp. Samme informant uttalte: "And the silence also, it helps a lot. There are like, not long prayers with difficult words, just song and silence, just this."⁷⁵ Både informantene og andre besøkende nevnte at denne formen for sang var noe av det de likte aller best ved Taizé.. Estetikken i hvordan kirkerommet ser ut og i hvordan liturgien er lagt opp ble altså nevnt som spesielt appellerende av informantene og har slik en retorisk funksjon. Broren jeg intervjuet kom inn på hvordan enkelheten i uttrykket til Taizé fungerer estetisk:

I think that's very important, to be attentive to that. That the simplicity cannot be to just take away everything, but to create something beautiful at the same time. That simplicity and beauty are not things that are opposed, but that they can go together, and it's very important to put them together. And we can create beautiful things

---

⁷⁴ Clément skriver: "There are times of silence during the prayers at Taizé, which are preceded and followed by singing; and the result of this is that the singing can penetrate them so that the silence become prayer. And in that prayerful silence, the deep forces that exist in everyone but which are normally dormant begin to wake up" (Clement 1997: 53).

⁷⁵ Santos skriver; "The chants are simple. Any child can learn them in a matter of minutes. As I thought more about it, I had to ask myself, *is this why the prayers of Taizé are so appealing to such diverse people groups across our world?* Perhaps it is. Maybe one of the primary reasons the prayers have become so influential across the world is that in their simplicity they're quite possibly the first Christian prayer practice that truly spans various generations, nationalities and Christian traditions" (Santos: 2008: 103-104, original kursivering).

in simplicity. And it's very often simplicity that helps us to have this beauty, so it's very important. And in life, and in prayer, it's maybe one of the special parts of our lives. So to be attentive to this point, simplicity and beauty.

Når opp til fem tusen besøkende er plassert rundt på gulvet i kirken i Taizé: "The church of reconciliation", synger de samme sangene og tenner lys, mens brødrene sitter i hvite kjortler oppetter midtgangen, er det tydelig for mange en emosjonell trigger, noe som bekreftes av hvordan permanentere og besøkende beskrev bønnene.

Som vi nå har sett flere eksempler på, spiller estetikken i Taizé, med fokuset på enkelhet, inn på hvordan besøkende bedømmer budskapet, fordi det for mange gir en følelsesmessig appell. Kirkerommet, både selve bygning og dekor, og musikken og liturgien gir forkynnelse pathos.

Sosialt og åndelig program

Det skapes, både gjennom forkynnelse og programmet, et gruppefelleskap på tvers av kulturer og konfesjoner, noe som resulterte i mange tårevåte avskjeder når de besøkende dro hver til sitt etter en intensiv uke. Flere beskriver Taizé som "himmel på jord" eller med lignende termer, et uttrykk for følelser som påvirker hvordan forholdene legges til rette for brødrenes forkynnelse. Det er en etablert spøk at brødrene "putter noe i vannet", noe som henviser til en opplevelse av menneskene i Taizé som mer "lykkelige" enn andre steder.

I likhet med det estetiske uttrykket så det at man som besøkende i Taizé i løpet av en uke får så mye å bearbeide både sosialt og åndelig ut til å skape en følelsesstilstand som påvirket hvordan forkynnelse ble mottatt. Dette var også broren jeg intervjuet klar over. Han sa det slik:

And that's what the young people who come here often say, that when we ask: 'what touches you in Taizé?' They answer this: 'that a life of communion with God, the prayers and the atmosphere of solidarity and of fraternity, of friendship that exists between the people.' So I think these are two main points, and they are linked.

En annen av informantene bekreftet også viktigheten av samspillet mellom det sosiale og åndelige ved å si:

And I think it's beautiful when you can get so different types of people, with so different backgrounds, and maybe that's where the reconciliation and the peace-building come in. It's the sense of diversity. That you are able to help around within the church, and yet still sing the same songs and pray to the same God. That's really beautiful (...) And I feel, I've only been here a week, but I don't feel tired of praying together. It's a sustaining worship you know, it's not exhausting. It's not so overwhelming that you're just like: 'Ah, I'm tired of this. I want to stop.' I think these kinds of things makes people keep coming back.

På spørsmål om hva ved Taizé de trodde appellerte til folk, svarte alle informantene at de mente messene og det sosiale samværet var viktige faktorer.⁷⁶ En uttrykte det slik:

Og det tror jeg er tiltrekkelige da, at man har et sted hvor man kan få mange kulturer i ett. Jeg tror det er mange som tenker, 'Åh, det er så kult å dra til Taizé, for man treffer så mange kule mennesker.' Men så tror jeg også at det med kirken, og det åndelige livet. Og stillheten tror jeg er veldig tiltalende. Så jeg tror nok det er kombinasjon av dette.

En annen av informantene sa i samsvar med dette, på spørsmål om hva han trodde økte populariteten til Taizé: "The experience of love and communion (...) To be able to talk about faith openly."

Flere fortalte at de den første gangen de kom til Taizé var mest opptatt av det sosiale, mens det åndelige var noe de ble mer opptatt av, og klar over, senere.

Det at besøkende, i alle fall de som kommer igjen flere ganger, stort sett har mye til felles, allerede gjennom at budskapet og messene appellerer til dem gjør nok at de raskere knytter bånd. En av informantene kom inn på dette, og sa:

Det er jo et kloster, så det er jo en kontemplativ atmosfære, og det er en mer kontemplativ, ettertenksom, stillfaren kristendom. Det er jo ikke veldig karismatisk, og det finnes sikkert kristne som dette ikke er en bra eller enkel måte for dem å uttrykke sin tro. Jeg tror at det er slik at Taizé konseptet tiltaler visse mennesker mer, det tror jeg virkelig (..) Visse mennesker tiltrekkes av stedet, og kommer hit, og fortsetter å komme. Og da blir det en ganske homogen gruppe. Så de som avviker fra den gruppen kjenner kanskje at det ikke er et forum for dem. Jeg tror virkelig ikke at det er tanken, men man merker jo at det er viss type mennesker som er her, kanskje.

Hun kommenterte videre:

Men også bare i hvordan folk ser ut, det er mye haremsbukser og rufset hår, men også form for kristendom, at det ikke er mye evangelikanske, det tror jeg ikke. Det åndelige livet preges ikke her av det som kanskje preger en evangelikansk kirke. Men jeg tror at om jeg fikk ti personer fremfor meg så skulle jeg kunne plukke ut hvem jeg tror hadde vært i Taizé, og det tror jeg man kan gjøre om man har vært her en gang. Man får liksom en følelse av hva slags mennesker som drar hit.

---

⁷⁶ Clément uttrykte samspillet mellom det åndelige og det sosiale slik; "Not only do the young people coming to Taizé experience this depth of peace and silence; by way of contrast, they find that they are also in a place of encounter and festival." (Clément 1997; 21)

Som sett her, er det en viss konformitet blant de besøkende, både i klesstil og foretrukne form for tilbedelse, noe som påvirker gruppedynamikken. Det skapes fort en følelse av samhold blant besøkende.

Språk og tematikk

Et annet aspekt som for informantene hadde appell, var hvordan språkbruken i Taizé har et såpass allmennmenneskelig preg at det er få som vil føle sterk aversjon mot det som formidles. Hjelp til fattige, mer medfølelse ovenfor andre mennesker, mindre fokus på forbruk og det å leve enklere og oppnå større glede gjennom dette, er tematikk det ikke er vanskelig å få sympati for. Følelsen av sympati for klosterkommuniteten kunne dermed for mange også tilskrives måten brødrene formulerer seg på og henger slik sammen med brødrenes ethos.

Sammendrag

Vi har nå sett på hva som gir formidlingen til Taizé pathos. Estetikken i messene, både via de sakrale effektene, musikken og liturgien, var et slikt aspekt. Felleskapsfølelsen som skapes, både gjennom temaene i forkynnelsen og det sosiale aspektet ved å møte mange forskjellige mennesker fra vidt forskjellige kulturer og med vidt forskjellig forhold til troen sin ble også trukket frem av informantene som appellerende. Blandingen av sosialt og åndelig input i programmet resulterer i at besøkende blir mer mottagelige for det brødrene formidler. Den nedtonede formen for forkynnelse og fokuset på enkeltindividets trosuttrykk er også et viktig aspekt, som informantene fant sympatisk og gav uttrykk for at var en vesentlig faktor i appellen Taizé hadde for dem. Punktene vi nå har sett på var tydelig medvirkende i å øke pathos-effekten ved Taizé sitt budskap for informantene.

Ungdom i Oppdrag

I dette avsnittet skal vi se på faktorer som skaper pathos i formidlingen til Ungdom i Oppdrag.

Undervisning og praksis

Det er i undervisningen til Disippeltreningskolen lagt opp til en del prosesser som elevene skal gå igjennom, både i forhold til troen og fortiden sin.

De har hvert år på DTS en undervisningsuke om ”Guds farshjerte” hvor man skal ta et oppgjør med hva UiO anser som dårlige gudsbilder. Elevene skal også i løpet av denne uken gå gjennom tilgivelsesprosesser i forhold til familien sin og i forhold til andre relasjoner.

Elevene har etter dette en ukes undervisning om temaet ”hellighet”, som går på det de beskriver som å legge synd bak seg og leve et renere liv. Læreren var ikke opptatt av hva slags livsstil studentene hadde hatt før, men i forhold til det hun underviste om som synd, var beskjeden at de skulle stoppe med synden, noe hun sa i klartekst: ”But stop it now!” Som en del av undervisningen skulle elevene på et tidspunkt bekjenne sine synder, mer eller mindre direkte, til andre. Det var særlig én time hvor det ble satt sterke følelser i sving, fordi læreren oppfordret alle som hadde noe i livet sitt som de ville bli fri fra å fortelle om det.⁷⁷ Alle skulle først lukke øynene, og de som hadde noe de strevde med av synd skulle så rekke opp hånden. Læreren oppfordret så alle som visste at de hadde rukket opp hånden om å komme frem til mikrofonen for å fortelle om synden, bare si at det var noe de ønsket å bli fri for, eller bli bedt for. Det ble slik organisert at alle beveget seg rundt i rommet, og at så fort noen gikk frem til mikrofonen stilte en liten gruppe seg rundt vedkommende, for å be og gi støtte. Det var flere som begynte å gråte mens de fortalte og mange tårevåte klemmer. Dette er et eksempel på at undervisningen setter i sving følelser blant de involverte. En av staben kom inn på dette, og sa:

Og DTS-studentene, de har ... her på basen så er det jo mye de samme lærerne som har kommet tilbake, mange år. Så det som pleier å skje er at en av de første ukene så er ”farshjerte” undervisningen, og da er det masse sånn: å tilgi pappa og mamma for at de ikke var perfekte og sånn.. Og så er det litt grining, men det er kjempebra altså, jeg bare ser at dette skjer. Og så er det mange jenter som har blitt såret av gutter, og så ber Dough Easterday om tilgivelse på veiene av gutter, og så er det mer grining. Guttene går gjennom en del sånne tilgivelsesprosesser, og ja... masse sånt. Og så går de gjennom året, og så kommet de til det å få undervisning om evangelisering. Ofte litt sånn... bryte gjennom frykt. Lærerne får guttene til å skrike ut, liksom et krigsrop. Det er masse sånne ting, prosesser, som skjer gjennom året. Folk blir ofte overrasket over hvor mye de blir konfrontert med livet sitt, da, i løpet av DTS. Og det som har vært bra og dårlig, å tilgi og ordne opp med sånne ting.

---

⁷⁷ Som før sett et typisk uttrykk brukt i UiO ”Å bli fri for synd.”

Som vi ser her, er det mye elevene skal lære og gjøre, og som de som var ferdig med DTS beskrev som livs-forvandlende prosesser. Denne ”læringskurven” gjaldt også i forhold til den karismatisk preget tilbedelsen.⁷⁸ En av informantene sa:

Det er alltid sånn i forhold til praksis i lovsang og undervisning og sånn, så er det alltid noen som har dårlige opplevelser og så er de kjempeskeptiske. Så enten bestemmer de seg for å slutte, men de fleste kommer til et punkt, de holder litt tilbake... de vil ikke overgi seg til dette, å være med på det. Så kommer et ord som er akkurat til denne personen, og så bare løsner alt, og så begynner de å vokse skikkelig, ta skikkelig av. Så det er alltid noen, hvert år.

Som beskrevet her, er nok også formen for tilbedelse noe en del av de involverte må vende seg til. En annen av informantene gav uttrykk for det samme ved å si:

Jeg kan for eksempel tenke meg at du ikke trives i ungdom i Oppdrag hvis du ikke kan fordra å be høyt, for bønnefelleskapet her er veldig viktig da, og det vektlegger de høyt. Det er veldig åpent, men allikevel så er det kanskje ting du må være med på da, som er litt viktig og.

Religiøs praksis og ren undervisning er slik knyttet sammen, og all lovsang, forbønn og evangelisering er medvirkende til å gi forkynnelsen pathos. Det at undervisningen har et praktisk preg var noe Fagerbakke kom inn på:

Det er rettet mer mot praktisk kristenliv, mot disippelskap. Så selve temaene i en DTS er sånn som ”evangeliet” ”den hellige ånd” ”evangelisering” ”Guds farshjerte” ”misjon”. Det går ikke bare på hodekunnskap, på disse hovedtemaene, men internalisering av budskapet. Det som er litt forskjell fra teologistudier, for eksempel, er at i stedet for at du går løs på teologien, og får kunnskap sånn, så har disippeltreningskole mer fokus på at Gud skal ”slippes løs” på deg, og at du skal få en erfaring av Gud på disse ulike områdene. Det kan være at du tar synd på alvor, omvendelse. Det kan være at du møter evangeliet, slik at du ser... at du får en dyp erfaring at du er tilgitt og rensset, og at du kalles til disippelskap, til etterfølgelse. At Guds frykt, i forhold til at du skal ønske å følge Guds bud, og leve i etterfølgelse av Jesus, og bruke livet ditt slik som du opplever at han kaller deg til.

Som før beskrevet, skaper denne formen for intensjonelt lagt opp personlige prosesser og intens bønn og lovsang følelsesaffekter, kanskje særlig for studentene, som har det mest intense

---

⁷⁸ En av informantene sa: ”Vi er nok litt mer karismatiske enn mange organisasjoner, bibelskoler og kirker. I salmene står det veldig mange ulike måter å uttrykke tilbedelse på. Det står om å strekke seg opp til himmelen, det står om å knele og legge ansiktet ned til bakken. Det står om å danse.. det står om veldig mye forskjellig. Det står ikke om å sitte, men det er en annen sak. Vi fremmer nok et syn om å gå etter det som er bibelsk, og det som faktisk uttrykker lidenskap, fremfor det som vi nødvendigvis føler oss komfortable med.”

programmet.⁷⁹ En av informantene svarte på spørsmål om det var noe som var karakteristisk for menneskene i Ungdom i Oppdrag:

I opptaket så tar de inn de som, de ber selvfølgelig, og de tar inn de som virker modne nok til å gå gjennom en sånn skole. For det er ganske heftige greier. Jeg tror ikke hvem som helst ville kommet helt frisk igjennom, for det er ganske mye... det er heftige greier. Du vrenger jo sjelen din. Det tror jeg hadde blitt tøft for mange. Så det er jo et gjennomsnitt av folk som blir sett på av UiO som klare til å ta imot det som DTS-en er.

De som går på disippeltreningsskolen kommer fort tett inn på hverandre, ved å dele så mange opplevelser, særlig gjennom outreach, hvor man blir kastet ut i misjonsarbeid.⁸⁰ En av informantene beskrev outreach slik:

Hvordan det var? jeg synes at det var utrolig bra. Du lærer så sykt mye om deg selv, og du lærer så sykt mye om teamarbeid. Du ser de sterke og svake sidene ved deg selv og livet ditt, for du blir nesten trent opp i et hjørne. Du lever med samme folk hele tiden, 24/7, og du er aldri aleine. Etter to måneder så skjer det en del dramatiske ting, for du er sliten allerede før du reiser på outreach, og når du er der så er det enda flere folk, så du kan ikke unnsnippe på en måte. Du må være med folk hele tiden. Så det blir jo litt missforståelser, og det blir jo litt konflikter, og så lærer du hvordan du skal løse det da.

Informantene gav generelt uttrykk for at fokuset på kristen praksis, da især misjon, var noe de fant appellerende, og at de oppfattet livet i UiO som radikalt.

Fagerbakke fortalte, på spørsmål om hva han trodde tiltrakk folk til UiO:

Og så er det fascinerende, du lever 'on the edge'. Ingen lønn, så du må ha et nettverk rundt deg. Bibelgruppe, venner, familie, som du rekrutterer til å stå med deg, slik at du kan leve i tjeneste. Og det er miljø, det er en bevegelse, det er et fellesskap. Det er en kommunitet i form av at du bor på en base. Det er kult, her i Skien er de liksom nitti sammen i et fengsel, det er jo sånne faktorer.

Som Fagerbakke er inne på her, er det mye som skjer på DTS som gir budskapet pathos, gjennom at forskjellige følelser trigges. Mange av informantene ga uttrykk for at de gjennom undervisning og praksis vokste menneskelig og i forhold til Gud. En av dem fortalte:

---

⁷⁹ En av studentene uttalte: "Så jeg skreiv faktisk et brev til Gud når jeg startet på DTS-en hvor jeg sa: Bare knus meg i hundre biter, bare knus meg, og bare sett meg sammen igjen. Bare ta vekk all driten liksom, for jeg vil ikke ha det i mitt liv lenger. Jeg vil bare bli hundre prosent fri."

⁸⁰ En av informantene fortalte: "For det er ofte greia, at du kan ikke se at folk forandrer seg helt i starten, men når de kommer tilbake fra outreach kommer de tilbake som totalt annerledes mennesker, fordi de har møtt alle disse vanskelighetene, og vokst gjennom det."

Jeg sitter her som et helt annet menneske enn jeg var før. Jeg har opplevd mye renselse i forhold til fortiden min, i løpet av DTS, og gjenoppbyggelse. Og også ny tro, ved å skjønne hva det er Gud mener når han sier at han vil ha et forhold.

Det ble igjen tatt som en bekreftelse på at forkynnelsen til lærere og stab var sann, og at man gjennom å gå på disippeltreningskole kunne komme nærmere Gud. Dette gav informantene uttrykk for økte appellen ved UiO betraktelig.

Mirakelhistorier

Som før sett er historier om Guds inngripen en karakteristisk del av livet i UiO. Gjennom dette opplever involverte bekreftelse på at forbønn og det å lytte til tegn fra Gud fungerer. Flere hadde selv opplevd hva de anså som mirakler, og det skaper både en forventning og til tider oppildnet stemning.⁸¹ Illustrerende for dette er hva en av informantene forteller i et reisebrev fra outreach, om en jente i teamet som ble syk under oppholdet:

Senere i sengen ble hun bare enda verre, men en annen på teamet ba for henne igjen og igjen, og proklamerte bibelvers over henne. Hun var til slutt så ille at hun sa; 'gjør meg to tjenester: be for meg en gang til og hvis det ikke hjelper prøv å få tak i noe migrene tabletter', smertestillende var ikke nok. Hun ble da fullstendig helbredet og begynte å hoppe og danse, og da jeg kom inn døren i kveld etter å ha evangelisert hørte jeg jentene lovsynge. Det er utrolig å se hvordan Gud møter dem. En annen på teamet har også møtt Gud sterkt i det siste, og jeg kjenner at Gud er veldig nær.

I og med at slike historier om Guds inngripen sterkt preger miljøet, blir elever og stab mer åpne for, og tar til seg, undervisning både om troen og om hva som er best kristen praksis. Det blir også fortalt, ofte rørende, historier om folk som har blitt reddet ut av forferdelige situasjoner, eller som har kunnet snu opp ned på livet sitt etter å ha blitt ”bedt til omvendelse”. Som et eksempel fortalte en av informantene:

De fortalte fra Nigeria. Der var det UiO-ere som hadde reist ut til militsen i jungelen, og bare tjent dem. Vaska og slikt. Og de hadde begynt å lure på hva det var for noe, og lurte på om det var regjeringa, om de var spioner. Men de fant ut at det var de ikke. Og etter hvert så begynte folk å bli veldig nysgjerrige da. Og en gang så de at det var en som ba for en, og han blei helt forandra. Og så ble folk frelst, i tusenvis, så nå går det jo tidligere militssoldater, som er.. så det kan jo være noen plasser at det er folk som har møtt UiO-ere i den byen, at folk har blitt frelst, og så kommet de til DTS for å bli disippelgjort.

---

⁸¹ Da jeg var på en av timene til SOE, skulle alle elevene fortelle om hvordan gateevangeliseringen hadde gått, og hver historie om gode samtaler og opplevelse av Guds inngripen ble klappet og jublet for.

Denne type historier og også historier om enkeltpersoners skjebner, samt historier om kristne som har ofret alt de har for å hjelpe andre appellerer til tilhørernes følelser. Konkrete historier av denne typen ble et slags bevismateriale og styrket dermed organisasjonens appell også igjennom å røre eller begeistre tilhørerne.⁸² I undervisningen fortalte lærerne ofte denne typen historier, for å understreke poengene sine.

Sosialt samhold

Som vi før har vært inne på, øker også det sterke samholdet mellom de involverte forkynnelsens pathos. En informant fortalte:

Jeg snakka seinest med en jente i går, som ikke hadde vært borte i Ungdom i Oppdrag så mye før, tror jeg, og ikke sånn her type miljø. Som bare var helt, nesten helt overgitt og bare helt overasket over måten hun ble så utrolig godtatt og elsket, for den hun var. Uansett hvordan hun var så var hun bare Guds barn og vi elsker henne. At folk uansett var så interessert i henne liksom, og det var skikkelig sterkt å høre, veldig fint. Og jeg har også opplevd at jeg føler meg bare så utrolig trygg her, fra dag en, fordi alle er så... bryr seg om deg og snakker med deg.

Som sett her, er det mange som i UiO opplever et helt nytt type miljø, og føler at de blir tatt vare på og behandlet på en helt annen måte enn de er vant til. Dette knytter sterke bånd og gir nok også organisasjonens formidling økt pathos ved at positive og følelsesladede opplevelser knytter de involverte sammen og ”supplerer” formidlingen. Noen av elevene fortalte selv i plenum at de kom fra vanskelige bakgrunner og ønsket å legge fortiden sin bak seg. En av informantene fortalte at hun følte at UiO på en helt annen måte enn andre organisasjoner la merke til enkeltindivider. Hun sa:

Hvordan de arbeider, det er virkelig fantastisk synes jeg. Hvordan de setter pris på individet, hvordan de bryr seg om deg som person. Det er et kjennetegn. Jeg tror det er noe som tiltrekker meg, og som gjør meg åpen for å investere.

Etisk deprivasjon

En oppfattelse av etisk deprivasjon styrker også følelsen av samhold i gruppen. Dette er en forståelse av at samfunnet rundt ikke har samme verdssystem som en selv og at ens egne verdier ikke får gjennomslag. Med andre ord gjelder dette en oppfattelse av moralsk oppløsning

---

⁸² En av informantene fortalte om relasjonsbasert støtte: ”Og da forsørga Gud med fantastiske mirakler. Plutselig dukka det opp mat utenfor huset til folk, konvolutter med penger, og alt slags sprø greier.”

i samfunnet (Furuseth og Repstad 2003: 139). Denne følelsen resulterer ifølge deprivasjonsteorien i at mennesker søker seg til steder som står for de samme etiske retningslinjene som dem selv. For informantene hadde Ungdom i Oppdrag appell ved å være tydelige på hva slags livsførsel som er ønskelig, og hva som er rette og gale handlinger. En av informantene fortalte, på spørsmål om det er regler man må følge i UiO:

Ja, det er de veldig klare på, og det synes jeg har vært utrolig godt. De er veldig klare på hva som er akseptabel oppførsel og ikke, så det er ingenting du trenger å lure på sånn sett, det er faktisk kjempegodt.

De tydelige retningslinjene for livsførsel økte for informantene appellen ved organisasjonen generelt og skapte også et sterkt gruppesamhold, ved å bli oppfattet som en utskillende faktor. En annen av informantene sa:

Sånn generelt i samfunnet så er kanskje det postmoderne, det med at 'alt er riktig, og du må finne din egen sannhet' det som er mest trendy, tror jeg. Det er ikke så trendy å finne 'okay, dette er vi enige om.' men mer: 'Ja, det er greit uansett hva du tror, fordi alle sannheter er relative.'

Som eksemplifisert, her preges miljøet av en holdning om at det øvrige, sekulære, samfunnet er på avveie, noe som skaper en sterkere følelse av å måtte holde sammen som gruppe. Dette gir forkynnelsen pathos fordi dette gruppesamholdet påvirker følelsene til de involverte, og slik også påvirker hvordan budskapet til organisasjonen vurderes.

Sammendrag

Vi har i dette avsnittet sett på faktorer som gir formidlingen til UiO pathos og slik styrker budskapet til organisasjonen som helhet. Disse aspektene er fokuset på religiøs praksis i undervisningen, den karismatiske tilbedelsen, historiene som fortelles om, eller oppleves av mirakler og omvendelse, de personlige prosessene det er lagt opp til at elevene skal gå igjennom og det intensive sosiale og åndelige livet på basen. En forståelse av at samfunnet rundt går i moralsk oppløsning styrket også følelsen av samhold innad i gruppen, og førte i sin tur til et ønske om handling, for å snu hva UiO-ere anser som en gal retning samfunnet i dag tar.

5.2.3 Logos i Taizé og i Ungdom i Oppdrag.

I dette avsnittet skal vi se på logos i forkynnelsen til Taizé og Ungdom i Oppdrag, altså hvordan budskapet presenteres, hva det er, og hvordan det argumenteres for det. Noe av dette vil vi ha vært inne på tidligere, fordi språk, ethos, pathos og logos naturlig nok går litt over i hverandre.

Taizé

Brødrene er, som før sett, opptatt av at det ikke finnes noen Taizé-ideologi eller teologi, men at det er en del essensielle temaer i kristendommen som alle kan enes om. Santos skriver:

Moreover, there is no “Taizé theology” that can be ascribed to the community as a whole, an issue that Brother Roger was rather adamant about. He never wanted one theology or a single perspective to drive the life and worship of this collective community, in part because every brother comes from a different tradition. None of them was required to break ties with their ecclesial tradition to become a brother of Taizé; rather the various Christian traditions of every brother are celebrated in their unified fellowship (Santos 2008:127).

Som vi ser av dette sitatet, er teologisk tilhørighet og dogmatikk nedtonet i Taizé. Dette gjør at hovedvekten ikke ligger på å komme med apologetiske argumentasjonsrekker. Slik kan man si at logos i denne forstand ikke fokuseres på, altså argumentasjon som går på hvorfor Guds eksistens er mer logisk enn hans ikke-eksistens eller argumentasjon som skal fremme én kristen tradisjon fremfor de andre. Som vi var inne på i kapittel fem, er ikke retorisk argumentasjon basert på formallogikk, men går i større grad ut på å overbevise eller forklare noe for et publikum. Slik vil en del av premissene i retorisk argumentasjon være implisitt.

Når brødrene kommer inn på Guds eksistens, er det presentert som en følelse av nærvær, og at mennesker søker seg til Gud også på grunn av et iboende behov for noe utover det materielle.⁸³

Broren jeg intervjuet sa det slik:

I would say there is a thirst, a longing in every human being for something else, which we cannot see. The material world cannot answer our deepest desires. Sometimes we are more attentive to this longing, sometimes we are not, but it exists in us.

---

⁸³ Broder Roger skriver i *The sources of Taizé*: “Wherever you are on the earth, you wish to perceive the mystery that lies at the heart of your heart: Do you sense within you, even fleetingly, the silent longing for a presence? This simple longing, this simple desire for God, is already the beginning of faith” (Brother Roger 2000: 8).

Når Guds eksistens først er gitt, er budskapet om tillit og forsoning basert på brødrenes forståelse av at det er dette Gud ønsker for menneskeheten.

Hvordan brødrene argumenter og hva de fokuserer på, ble også reflektert i informantenes utsagn. En av informantene fortalte:

I think the main focus in Taizé is trust. When you come here you are trusted from the very start, you are trusted. (...) You don't choose your work even; you just get your work you know. And people trust you to do it. You're simply trusted to do it, no one tells you to do it, but you're trusted. And also in the community, forgiveness is really important. Because so many times we are hung up with things, we have to forgive.

Som vi før har sett, fremmet Broder Roger et syn om at menneskene må starte med sine egne hjerter, for så å kunne skape et bedre samfunn. Med et utgangspunkt i en Gud som er ren kjærlighet, trekker han slutninger om at mennesker også må gå så langt de kan i å leve ut denne kjærligheten i forhold til hverandre. En Gud som er ren kjærlighet kan ikke ønske lidelse og splittelse, og derfor mener Broder Roger at vi mennesker heller ikke skal splitte oss, eller skade og såre hverandre.⁸⁴

Det er en sammenheng som her trekkes mellom gudsbildet som skapes og hvordan man ser for seg at en slik Gud ønsker at mennesker handler. Man kan kanskje si at gudsbildet er utgangspunktet for argumentasjonsrekkene og dermed utgangspunktet for logos i Taizés forkynnelse.

Begrunnelsen for vekten som legges på evangeliene i Taizé er, ifølge brødrene, fordi Jesus er Guds "siste ord til oss":

In our search for God we are not left entirely to our own devices. We can benefit from the experiences of a great many women and men across the ages. In ch. 11 of the letter to the Hebrews, the author speaks of 'the great cloud of witnesses' on which our faith can rely. He does not, for all that, keep silent about his conviction that after speaking 'at many times and in many ways', God has now spoken his final word to us in Jesus Christ (Heb. 1.1-2) In Christ, God takes on a human form and walk alongside us.(Taizé 2004: 6).

Gud viser, ifølge brødrene, seg selv gjennom Jesus, og menneskene kan videre følge hans eksempel med ham "gående ved vår side." Gud viste menneskene hvordan de har potensial til å leve og har slik gitt dem en rettesnor. Det er altså Gud og menneskets forståelse av ham, gjennom Jesus, som blir utgangspunkt og retningslinjer for rett livsførsel. Broder Roger skriver:

What is fascinating about God is how humbly he is present. God never punishes, never wounds our human dignity. God does not extort our obedience. Any authoritarian gesture would disfigure him. The impression that God comes to punish us is one of the greatest obstacles to faith (Brother Roger 2000:25).

Dette gudsbildet spinner Taizés forkynnelse videre på, og den tar altså hovedsakelig utgangspunkt i det gudsbildet Broder Roger fremmet. Måten menneskene skal leve på bunner i hvordan de egentlig var skapt til å leve, vist dem gjennom den inkarnerte Gud. Gudsbildet Taizé fremmer er altså grunnleggende for hva som preger forkynnelsen deres.⁸⁵

Som vi nå har sett flere eksempler på, er selve saken, logos, Gud, og hva eksistensen av Gud resulterer i for menneskeheten.

Kommuniteten har slik et utgangspunkt som de handler ut fra og baserer formidlingen sin på. Dette utgangspunktet, gudsbildet deres, skapte for informantene sammenheng i det brødrene gjør og det de uttaler. Utifra sin tolkning av evangeliene og Jesu liv legger brødrene vekt på medmenneskelighet og kjærlighet og på å leve dette ut i praksis i dagliglivet. Informantene i Taizé opplevde budskapet som troverdig og at lære og praksis hang logisk sammen. Hovedsakelig er det, som sett, en holdning om at hver enkelt person kan bedre verden ved å leve etter Jesu eksempel, med en skildring av ham som mild, ikke-fordømmende og barmhjertig. Det vises til eksempler fra Bibelen og stilles spørsmål om hvordan hver enkelt kan applisere dette i hverdagen. Det argumenteres også for at det er bedre å se på likheter enn å henge seg opp i forskjeller og at alle mennesker er på søken etter mening og kjærlighet. Ved å fokusere på at alle mennesker har dette til felles, kan man ifølge brødrene overkomme alle kulturelle og dogmatiske forskjeller. Informantene opplevde dette som sant, og som et viktig poeng i Taizés forkynnelse.

Brødrenes beskrivelse av Gud, mennesker og verden for øvrig så ut til å stemme overens med informantenes forståelse og gav derfor gjenklang. Informantene gav samtidig uttrykk for at livet i Taizé også gav dem en ny og dypere forståelse av Gud og andre mennesker, og slik utvidet deres doxa, oppfatning av verden. En fortalte:

For me this was a life-changing experience. It's like God was before ... God was a part of my life. I believed, but now he is the center. And then you see everything in...it's like you have this glasses now, that you see

---

⁸⁵ Clément skriver: "Christ did not come to create one more religion, but to offer a communion of love to every human being. Language like this is often used at Taizé (...) At Taizé; one is completely liberated from the caricature of God as someone who causes fear, a God who condemns, a God who induces guilt"(Clément 1997: 77).

everything differently. For me what happened here was really... I see things differently. Before it was about maybe, without knowing, it was about school. It was a bit 'you are what you do'. If you're good-looking, if you're smart, if you're self confident, things like this. 'You should be better.' It's in all of the magazines. But it doesn't really matter. And now I really feel this. I don't look for the same as I was looking for. Life is about getting closer to God somehow.

En annen av informantene sa:

Before, I don't really know what I thought trust was. I thought trust was knowing things. Knowing how something worked, and therefore I could trust in it. Here I realized that it was something completely different. It's not knowing. If you know, and then you trust, it's not trust.

En tredje informant avsluttet intervjuet med å si: "That I am the person I am now, I own it to Taizé, so for me it's like a kind of home." Disse utsagnene viser en oppfattelse av å ha fått et utvidet perspektiv, et utvidet doxa. Samtidig bygget forkynnelsen til brødrene på en beskrivelse av verden og kristendommen som informantene kjente seg igjen i.

Opplevelse og teologi

Spørsmålet om Gud overhodet eksisterer har ingen plass i messene. Forumet for den diskusjonen vil hovedsakelig være i smågruppene, hvor besøkende kan ta opp ethvert tema de selv ønsker å diskutere. Man har allikevel, som før sett, allerede fått delt ut spørsmål som går på dagens bibeltekst. Dermed er det til en viss grad allerede lagt opp til hva man hovedsakelig skal diskutere. Det er mulig at Guds eksistens har blitt diskutert i "workshops" som brødrene holder, men Guds eksistens er hovedsakelig gitt i Taizé, og apologetikk gis, som før sett, ikke noen stor rolle. En av informantene sa:

It's a bit, I think, about sharing their obvious Christian belief, and to leave it open for people. No one is telling you 'sing this song', but you might be touched in a way by the words or by the music. That makes you think about it more. It's inviting you to discover. It's not saying 'believe this!' Its saying 'Oh, you like this song, interesting, now read the words, does it say anything to you? And explore a little bit there'.

Som eksemplifisert i dette sitatet, er mye overlatt til religiøs erfaring under messen, og til besøkendes egne refleksjoner. Messene har ingen preken, noe som fører til at spørsmål i forhold til troen foregår før eller etter. Messene er slik hovedsakelig gitt opplevelsen av Gud, altså erfaringsaspektet. Ifølge brødrene kan menneskers fokus på argumentasjon og logikk føre til at våre utlegninger om Gud blir for kompliserte, og derfor stenger for det de anser som en

forståelse og opplevelse av Gud⁸⁶. Broren sa, som tidligere sitert: ”The point is not that we talk, talk, talk, and do nothing.” Som et resultat av dette er det mye vekt på tekstlesning og kontemplasjon, slik at man, som brødrene ser det, overgir ordet til Gud og minsker fokuset på menneskets eget intellekt og argumentasjonsrekker. Broren sa det slik: ”Because words can not say everything.” Det typisk lutherske fokuset på teologisk utleggelse av bibeltekster, og det rasjonelle som del av gudstjenesten, er slik tatt ut av kirken, og messene er mer en sanselig opplevelse.

Det er ofte slik at mer kompliserte spørsmål skal forenkles fordi brødrene mener at ”this has a very simple answer”, noe som sikkert kan være frustrerende hvis man som besøkende ønsker å gå dypt inn i en teologisk debatt.⁸⁷ En av permanentene jeg intervjuet fortalte at han opplevde at undervisningen de fikk gikk dypere enn undervisningen for besøkende, så det er nok meningen at permanentene skal få mulighet til å gå dypere inn i det teologiske.⁸⁸

På tross av en utvikling i hvilket nivå undervisningen for besøkende i forhold til permanentene ligger på er brødrene, som før nevnt, opptatt av ”prioritering”, altså hvilke spørsmål eller temaer som er mest essensielle. De har også mulighet til å definere hvilke det er, siden de lager spørsmålene og preger diskursen som forgår. Mye av autoriteten deres ligger i at de setter dagsordenen, altså hva som er ”saken”. Samtidig med dette gis diskusjonsforumet i stor grad over til de besøkende selv, selv om brødrene, som før sett, til en viss grad legger primissene for diskursen.

---

⁸⁶ En av informantene beskrev hva hun hadde lært i Taizé slik: ”Being able to simply give and receive, to ignore all the other complex things, and don't let them get in the way you know. To simply say something if it needs to be said. To simply do something if it needs to be done.”

⁸⁷ Jeg var under feltarbeidet på en workshop om å ”høre Guds Stemme.” Der fortalte broren som holdt innlegget at broder Roger mente at alle hadde en spire til tro, og en mulighet til å lytte til Gud. En av de besøkende spurte om hvordan man konkret kunne skille ut hva som var ”Guds stemme” og hva som var ens egen. Broren svarte da at man ”bare måtte lytte”. En annen besøkende kom inn på at det virker som noen er mer disponible for religiøsitet enn andre, og at det virket ulogisk. Broren svarte da at broder Roger mente at alle hadde en spire til tro. Dette er eksempler både på hvor ofte det refereres til Broder Roger, og at svarene tydelig forenkles.

⁸⁸ Denne informantene fortalte: “And the older you get the more concrete and also differentiated the bible introductions and also the information the Brothers give to you gets. But I really love it, and so far the bible workings, especially for the permanents, have been very inspiring, and very informative. Yeah...it was amazing, it gives you completely different views of passages in the Bible, and how to deal with these texts. It also gives you a lot of background knowledge, especially about really theological things. About how to use for example the knowledge of the Jewish rabbinic tradition, about the terms that they use, and terms that they used maybe differently than Christians nowadays do.”

Bibelen.

Boken *Seek and you will find* tar for seg en del spørsmål i forhold til troen, og er kanskje den boken som tydeligst viser hvilke syn Taizé fremmer. En egen del handler om hvordan brødrene anbefaler at man skal forholde seg til Bibelen, og er verd å sitere i sin helhet:

It has sometimes been said, and with reason, that the Bible is like a letter we have received from a close friend in a language in which we are not fluent. It contains things that may seem strange or incomprehensible to us. But since we know that the writer of the letter cares for us, we are not at all offended or scandalized by what we do not understand; we simply attribute it to our lack of familiarity with our friend's language. We focus on what we do understand, what is in conformity with the friend we are familiar with. Similarly, when we find a passage or an expression in the Bible which seems to us peculiar, or even shocking, the only useful attitude is to say to ourselves that we are undoubtedly misunderstanding its true or full significance, and start from what is clearer in order to understand what is more obscure (Taizé 2004:108-109).

Det argumenteres videre at kjernen i Bibelen er det Gud viste oss om seg selv gjennom Jesu liv, og at den som vil forstå Bibelen bedre burde begynne med ett av evangeliene, for så å kunne tolke passasjer man ikke forstår ut fra hva brødrene anser som kjernen, Jesu liv. Ved siden å fortsette med de andre tekstene i Det nye testamente mener brødrene at man mer og mer vil kunne gripe hva Jesu komme betydde og konsekvensene av dette for disiplene (Taizé 2004: 109). Siden vil man, ifølge denne logikken, forstå at for å bedre kunne begripe Jesu liv og virke må det settes i kontekst med forholdet mellom Gud og Israel-folket, og dermed vil man gå til Det gamle testamentet, som omhandler dette. Fordi tekstene står i forhold til hverandre blir det ingen rett linje, men heller en stadig utvidet forståelse, ut fra hva brødrene anser som kjernen. Hovedfokuset, eller utgangspunktet, er altså Det nye testamente, selv om Det gamle testamentets relevans også fremmes.

Brødrene legger til:

It cannot be emphasized enough that, even if a certain amount of historical or linguistic information can be useful, the scriptures want above all to enable us to encounter a person who is alive, in order to discover him in the concrete circumstances of our life and to respond to his call. (Taizé 2004: 109)

Forståelse av hvem Gud er, ifølge brødrene, er hovedsakelig gitt gjennom Jesus, som et utgangspunkt for tolkning av Bibelen og som retningslinjer for livsførsel. Gjennom en opplevelse av hvem Gud er kan man ifølge denne logikken "skjønne" Bibelen bedre, og dermed ha en tolkningsramme for de eksistensielle spørsmålene mennesker stiller om livet.

Sammendrag

I dette avsnitt har vi sett at det grunnleggende for logos i Taizés formidling er gudsbildet, hovedsakelig gitt gjennom oppfatningen til Broder Roger, og videre at Gud, ifølge brødrene, hovedsakelig viste menneskene hvem han er gjennom Jesus. Dette er videre en nøkkel til å lese Bibelen, og vil, ifølge brødrene, også kunne veilede mennesker i forhold til etisk livsførsel, sammen med Jesu eksempel. Brødrene er opptatt av at det ikke kun er Bibelen som gir mennesker kunnskap om Gud, men også direkte møte med ”den levende Gud,” noe som er lagt opp til via messene.

På grunn av fokuset på ”enkelhet” er eksplisitt argumentasjon nedtonet. Under messene er det kun lesning fra Bibelen og synging av sangtekster hentet fra bibelvers. I messen lar altså brødrene bibeltekstene tale for seg og legger ingen føring på hvordan de skal tolkes. Men de har vel og merke valgt ut bibelteksten og fremmer dermed budskapet sitt på den måten.

Brødrene holder bibelintroduksjoner, som de presenter som ”tanker til refleksjon.” Etter dette er det de besøkende selv som diskuterer i smågruppene. Informantene virket ikke så opptatt av argumentasjon, men når de snakket om Gud og om etikk var det tydelig at de mente at ”trust” ”reconciliation” og ”simplicity” var essensielt og en nøkkel til hvordan man skulle leve ut troen. Det er, som før sett, nettopp dette synet brødrene fremmer. Hva brødrene presenterer som det mest grunnleggende ved kristendommer stemte slik overens med informantenes oppfattelse og samsvarte med deres doxa. Samtidig uttrykte informantene at de hadde fått en utvidet forståelse av Gud og medmennesker, og utviklet seg åndelig.

Argumentet som gikk mest igjen, var at Jesus ikke ønsket en splittet kirke, og at de kristne derfor burde samle seg om det vesentlige og ikke henge seg opp i dogmatiske forskjeller. I praksis fører dette til at det i Taizé legges liten vekt på de temaene konfesjoner strides om.

Det var altså generelt sett ikke så mye fokus på argumentasjonsrekker og denne typen eksplisitt logos, men det var samtidig en enighet blant informantene om at gudsbildet Taizé legger opp til og livsførselen de fremmer er ”korrekt” og logisk ut fra et kristent standpunkt.

Brødrene er, som sett, gitt mandatet til å sette dagsordenen og til å bestemme hva som er viktig. De definerer dermed også måten det argumenteres eller kommuniseres på i Taizé. Den mest fremtredende formen for definisjonsmakt som brødrene har, er dermed at det er de som legger premissene for temaene som tas opp og hvilke spørsmål som stilles.

Ungdom i Oppdrag

Forståelsen av kristendommen som sannhet, og den eneste sannhet, er, som før sett, i Ungdom i Oppdrag utgangspunktet for argumentasjonen som foregår. Fagerbakke sa det slik: ”I utgangspunktet, eller det som er for meg, og noe som vil kjennetegne Ungdom i Oppdrag er at sannhetsbegrepet er helt eksistensielt.” Videre er, som før beskrevet, Bibelen ansett som direkte adgang til denne sannheten. En av informantene svarte på spørsmål om hvordan man kunne praktisere åndelighet:

Les Bibelen først, og finn ut hvordan det står du skal gjøre det der(..) Generelt i kristen-Norge og i kristen-vesten så er det veldig lite fokus på Bibelen, og det kan jeg se for meg selv og, at jeg har et ønske om å få mer bibelkunnskap enn det jeg allerede har, for jeg har lite.

Dette er et eksempel på hvordan det blir tatt utgangspunkt i at Bibelen gir svar på alle typer spørsmål.⁸⁹

Denne tanken om at det finnes en sannhet som er den eneste veien til frelse, er for de involverte i Ungdom i Oppdrag grunnen til å misjonere, og for å misjonere må man kunne forklare og argumentere i møte med ikke-kristne. Som før sett, fører dette til at organisasjonen har et bevisst forhold til apologetikk og til undervisning om hvordan elevene skal gå frem i misjoneringen.

Det er, som før sett, i Ungdom i Oppdrag stort fokus på helbredelse og andre type bønnesvar som indisier på Guds eksistens. Erfaringsaspektet så ut til å være viktig i møte med folk på gatene, altså at man fortalte om opplevelser av Guds inngripen. Det er også typisk med vitnesbyrd om hvordan livet ens ble forandret til det bedre etter at man ble kristen, eller om hva kristenlivet gir en i hverdagen. Det å føle seg betingelsesløst elsket, ”som den man er”, var en typisk formulering på hva troen gav en. En av informantene sa:

Jeg hadde veldig mye dårlige tanker om meg selv da, tenkte veldig dårlig om meg selv før, men fordi jeg møtte Gud, og begynte å få tak i hans kjærlighet, så har jeg skjønt at jeg er en fantastisk person, og at Gud elsker meg for den jeg er og at jeg ikke trenger å prestere noe for den kjærligheten. At den ikke er avhengig av hva jeg får til og hvor morsom jeg er og sånn. Så det har forandret meg veldig.

---

⁸⁹ Samme informant uttalte: ”Kanskje i forhold til den katolske kirka og den ortodokse kirka, så er Ungdom I oppdrag sin tolkning av kristendommen veldig lite preget av tradisjonen, men desto mer preget av bibelen sine prinsipper i den tiden vi lever i. Og Bibelen er like aktuell i dag som den var for 1500 år siden.”

Egne erfaringer hadde åpenbart stor plass i samtaler med ikke-kristne på gaten og fungerte som en del av argumentene de gav for å tro på Gud.

Bibelen

Når Guds eksistens er gitt, gjerne via erfaringer av hans inngripen, er tankegangen videre at Bibelen er Guds ord til menneskene og formidler evige sannheter. Argumentasjon i forhold til hvordan vi skal leve vil derfor ta utgangspunkt i hva som står i Bibelen. Hvis man vil fremme et synspunkt, kan man derfor underbygge det ved å henvise til Bibelen. Anne Margrethe Ree skriver: ”Jeg forstår Cunningham som opptatt av å legitimere skolens eksistens ved å forankre DTS-modellen i Bibelen. (..)Pedagogikken begrunnes i Bibelske tekster og Cunningham mener at disippeltrening skjer gjennom studentenes tro og vilje til karakterendring, og i en DTS skjer dette gjennom ”modellering”, undervisning og veiledning”(Ree 2006:40).

Cunningham har skrevet en bok sammen med David Joel Hamilton, også involvert på fulltid i Ungdom i Oppdrag, som argumenterer for at kvinner har like stor kapasitet og rett til å være ledere som menn. Boken legger hovedvekt på Paulus og argumenterer for at Paulus fremmet kvinner som ledere, og at man ut fra konteksten han skrev i kan si at han fremmet kvinners verd og deres autoritet på en helt ny og revolusjonerende måte. Cunningham og Hamilton argumenterer med at ” kvinner burde kunne ha lederroller i kristne sammenhenger”, og støtter det ved å henvise til hvordan de mener Jesus og Paulus forholdt seg til kvinner.

Generelt i UiO vil man altså ofte styrke argumenter ved å henvise til Bibelen og til hva man ser fungerer, da med den begrunnelse at man har fulgt bibelske prinsipper og derfor blitt velsignet av Gud. Et eksempel på denne typen argumentasjon kan hentes i boken *The book that transforms nations* (Cunningham, 2007). I den argumenterer Cunningham for at nasjonalstater bygget på bibelske prinsipper, både på statelig og personlig plan, opplever stor vekst i økonomi og en bedret samfunnsorden, mens land som forkaster slike prinsipper opplever nedgang. Argumentet her er at Gud hjelper dem som følger hans lover og derfor legger Bibelen til grunn for statlige systemer.⁹⁰ En oppfatning om at mennesker og nasjoner som har ”vendt seg vekk

---

⁹⁰ Cunningham nevner blant andre Hans Nilsen Hauge og vekkelsesbevegelsen hans som bakgrunn for Norges fremgang, men siden landet mer og mer vender seg fra Gud, argumenterer han, er det ikke umulig at nasjonen vil oppleve kriser fremover.

fra Gud” og bibelske prinsipper opplever både moralsk, sosial og økonomisk forfall preget miljøet, og ble ofte snakket om.⁹¹

Når Guds eksistens først er gitt, resulterer dette i argumentasjon som ofte består av en syllogisme. En syllogisme er en logisk slutning som består av tre utsagn hvorav den siste følger med nødvendighet av de to andre. Eksempelvis; Oversetning: Vi i UiO mener at alt som står i Bibelen er Guds ord og sannhet. Undersetning: Det står i Bibelen,” Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til mine disipler.” Konklusjon: Vi må misjonere.

Selv om Guds eksistens til dels er implisitt, er UiO sin retorikk slik allikevel preget av en årsak-virkning logikk. På spørsmål om hvordan UiO forholder seg til Bibelen, sa nestleder Geir Fagerbakke:

Det er et spekter. Vi har teologer, og halvteologer og vanlige kristne som kommer opp gjennom statskirke og pinsemenighet, skolelag eller ny generasjon eller sånn. Men det er en, det er et.. hvis du tar et gjennomsnitt så er det et konservativt bibelsyn, som har på en måte et lekmannsforhold til Guds ord. Vi ønsker å leve etter Guds ord, å ta Guds ord på alvor. Så du finner ikke.. det er få av DTS studenter som er opptatt av å lese Matteus evangeliet og se på ”hva er det opprinnelige Jesusordet i dette? Sa Jesus egentlig dette? Ble det lagt i hans munn fra de første Kristne, fordi vi trengte det i argumentasjonen mot Fariseerne?” Sånt er de ikke opptatt av, så når Jesus kjefta på fariseerne, så kjefta han på fariseerne.

Det han her sier er at det er en felles holdning innad i UiO at Bibelen skal tas i sin helhet, og at selv om man ser at hendelsene skjedde i en viss kontekst, skal man likevel ta det som står, slik det står⁹². Som sagt resulterer denne grunnleggende holdningen i at argumentasjon ofte begrunnes med passasjer i Bibelen eller med et bibelvers.

---

⁹¹ Som et eksempel på dette skriver Cunningham i *verdens viktigste bok* at: ”Når en stor nok del av befolkningen vender Bibelen ryggen og slutter å anvende den som rettesnor for livet, begynner nasjonen å ødelegge seg selv” (Cunningham 2007: 21). I samsvar med dette står det på nettsiden til Grimerud Gård, UiO sin hovedbase i Norge: ”Vi ønsker å være et vekkelssenter. Vi tror at vekkelse er på Guds hjerte, og vi ber for vekkelse i Norge. Bare en gjennomgripende fornyelse kan føre til en sosial reformasjon der hele landet blir berørt.” [http://www.grimerud.no/Nedlastet 23/03/11/](http://www.grimerud.no/Nedlastet%2023/03/11/)

⁹² En av informantene fortalte: ”Vi har en skole som heter ”school of biblical studies”, og den studiemetoden som vi lærer der heter ”induktiv studiemetode” Poenget er man prøver å lese bibelen mer som de originale leserne gjorde det. Man leser en hel bok sammenhengende, fordi det ikke fantes kapitler og vers nåde ble skrevet. Og så får man oversikten, og så går man inn flere ganger og leser, og ser mer på detaljer og gjerne ... studerer det nærmere, frem til man kan se ut ifra brevet selv, eller boka selv, hva den legger frem, hva den snakker om. Heller enn å gå til bibelen for å finne ting som passer på et vist evne, eller for eksempel ”jeg har lyst til å holde andakt i kveld, derfor tenger jeg å finne noen vers som passer til den historien jeg har, og plukk og miks. Vi ser mer på sammenhengen da. Så den induktive studiemetoden, den er høyt anbefalt i UiO. Etter at du har studert det nærmere, så begynner du å stille spørsmål, og da rangerer man verdien av svaret på det spørsmålet om man finner svaret i boka, eller i resten av bibelen, eller fra utside kilder, i den rekkefølgen, og så til slutt ser man på ”hvordan kan jeg anvende dette i livet mitt, hva betydde det for tidens lesere, og hva betyr det for meg i dag?”

Dette er noen eksempler på hvordan logos i UiO er knyttet sterkt til Bibelen og til erfaringer av suksess når man har fulgt den.

Det argumenteres også, som før sett, at man må ta ”hele Bibelen”, ikke bare de bruddstykkene man liker eller synes er behagelige. Tanken om at hvis man bare velger seg ut deler kan man like godt fraskrive hele boken dens gyldighet, er gjennomgående. Dette blir vist gjennom at UiO underviser en konkret tolkning av onde åndsmakter, og djevelens kraft. Alt dette reflekteres i og påvirker forkynnelsen. Loren Cunningham skriver i boken *Why not women:*

The devil knows his time is limited. He is doing everything he can to delay the completion of the Great Commission. One of his tactics is simply to cut the number of workers” (Cunningham 2000:15, 22).

Her ser man at djevelen presenteres som en konkret skikkelse, med makt til å forlede og ødelegge for mennesker. De onde åndsmaktene er en faktisk realitet for folk i UiO og ikke, for eksempel, et symbol på menneskers egne mørke sider.

En av informantene fortalte:

Jeg tror alt er knyttet sammen, og så er det en slags realitet det om det åndelige, og at av og til har de onde åndsmaktene tillatelse til å påvirke oss, fordi at vi har synda da, og gått mot Guds vilje. Men det er ikke så vanskelig å bli kvitt dem da, tenker jeg.

En del av undervisningen går på ”åndelig krigføring”, noe som handler om taktikker man kan benytte for å unngå innflytelse fra onde åndsmakter.

Som vi i dette avsnittet har sett flere eksempler på er logos i UiO tett knyttet opp mot deres forståelse av Bibelen, og hva de mener dette resulter i. De har en forståelse av å leve i en verden hvor onde åndsmakter påvirker mennesker, og er ødeleggende. Men Gud har, ifølge UiO, gjennom inkarnasjonen tatt tilbake makten fra Djevelen. De menneskene som følger Jesus vil gjennom dette ha autoritet over de onde åndsmaktene, og kunne helbrede og utrette mirakler, ved Guds hjelp.⁹³

Sammendrag

---

⁹³ En av informantene sa, på spørsmål om hva hun kom til å ta med seg videre fra livet i UiO: ”Bare bli mer sikker på hva jeg kan, og finne mer autoritet i Gud, for vi har sykt mye autoritet, for djevelen har bundet øynene våre . Vi kan be for syke og vi kan be for døde, og så kan de bli helbreda i Jesu navn. Det er jo helt sprøtt, jeg skjønner det ikke engang. Jeg tenker at det kan andre gjøre, og ikke jeg. Men å forstå at vi kan gjøre det.”

I dette avsnittet har vi sett på hvordan logos etableres i Ungdom i Oppdrag. Vi har sett at utgangspunktet til organisasjonen er at det kun finnes en sannhet og en vei. Dette fører videre, ifølge UiO, til at kristne har et ansvar for, med en typisk formulering, å fremme Guds rike og leve etter Bibelen. Bibelen er Guds ord og er sammen med direkte erfaring den måten man i UiO mener mennesker best kan skjønne og adlyde hans vilje. Argumentasjon vil derfor ofte bli støttet opp av henvisninger til bibelsteder. I tillegg til dette var erfaringsaspektet viktig i forhold til hvordan UiO-ere argumenterer for Guds eksistens, både i form av hvordan de mener livet forandrer seg til det bedre hvis man tar Gud inn i det og i form av opplevelser av helbredelse og andre hendelser de anser som bønnesvar. Logos er altså hovedsakelig basert på erfaring og bibelkunnskap.

I samsvar med organisasjonens uttalte standpunkter snakket informantene mye om at Bibelen skal ligge til grunn for livsførsel og at å ”leve bibelsk” burde være en logisk konsekvens av å være kristen. Det virket som Ungdom i Oppdrag ble oppfattet som å ha ekstra sterkt fokus på dette og at nettopp det tiltrakk informantene. På denne måten støtter organisasjonens logos appellen UiO hadde for informantene. Den type argumentasjon som organisasjonen fremmer, syntes også informantene at de kunne støtte. Beskrivelsene organisasjonen gir av tilstanden i verden og av kristendommen passet tydelig overens med informantenes doxa, altså deres egen forståelse, kunnskap og oppfattelse av verden.

5.2.4 Sammenligning og konklusjoner

I dette avsnittet vil jeg sammenligne språkbruk i Taizé og UiO, se på forskjellene og hva dette reflekter av religiøst tankegods. Deretter vil jeg sammenligne grunnlag for troverdighet og autoritet, hva ved programmet som skapte emosjonelle affekter og hvordan budskapet ble presentert.

Språk

Språket som er brukt i Taizé, er gjennomsyret av ord som ”love”, ”trust”, ”reconciliation”, ”simplicity” og ”welcome”. Dette ble vist gjennom brødrenes skriftlige og muntlige forkynnelse, reflektert i språket til informantene og er også temaer det fokuseres på. Språket i Taizé er preget av billedbruk og analogier, men er også forenklet på grunn av at mange ikke har engelsk som førstespråk. Som vi så, gjør språkbruken at forkynnelsen i stor grad er åpen for tolkning, fordi termene er så vide og til dels abstrahert. Samtidig som dette er tilfelle, er det

ikke vanskelig å oppfatte hva hovedbudskapet til brødrene er. Hovedlinjene legges gjennom ord som ”tillit”, ”forsoning” og ”kjærlighet”. Det er mest i forhold til hvilken praksis dette fordrer at besøkende må trekke egne konklusjoner.

Vi så også at kommunikasjonen ofte blir tilslørt på grunn av formuleringer som ”night welcome”, ”we invite you search somewhere else”, ”It’s not that boys and girls can’t be together, it’s more about using time with your own community” eller “It’s not that there are topics we can’t discuss, but it’s a question of priorities.” Her blir regler og konvensjoner presentert på en slik måte at det fremstår som uautoritært. Samtidig betyr ”we invite you to search somewhere else” i praksis at man blir bedt om å forlate Taizé, og ”night welcome” er permanentene som skal passe på at samtlige besøkende er i brakkene innen klokken halv tolv. En annen faktor som kan virke tilslørende er billedbruk og abstrakt språk, som å skulle” være et tegn på fred og forsoning blant mennesker”.

Samlet skaper dette en form for ”Taizésk”, som særpreger kommunikasjonen på stedet.

Enkelhet, både i ord og handling, regnes som en god måte å søke kontakt med Gud på og leve et liv i tråd med hans vilje. På samme måte er tillit, ifølge kommuniteten, vesentlig for at mennesker skal kunne leve sammen, på tvers av kulturelle og dogmatiske skiller. Dette fører over til hovedfokuset til kommuniteten, som er ”forsoning”. Måten Gud presenteres på, som ren kjærlighet, er veien til forsoning, både på individuelt, mellommenneskelig og mellomkirkelig nivå. Dette er hva brødrene mener Gud ønsker for menneskeheten.

Hovedfokuset til kommuniteten gjør at visse temaer ikke diskuteres, fordi brødrene mener at det ikke er konstruktivt å fokusere på hva som skiller mennesker og konfesjoner. Språk og formuleringer reflekter slik forkynnelsen til Taizé og temaene brødrene synes er viktige.

I UiO så vi at ord og formuleringer som ” Gud er ikke religiøs”, ”Jeg har fått hjerte for misjon”, ”Gud talte til meg”, ” vi må fremme Guds rike”, ”hun profeterte inn i livet mitt” preget miljøet. Et særpreg ved kommunikasjonen var hvor direkte det prates om religiøs tro og praksis, hvor mye det snakkes om dette og en apologetisk form for forkynnelse. I flere av avsnittene har det også blitt vist hvor stor rolle historier om Guds inngripen spiller i miljøet.

Språket reflekterer et syn på kristendommen som den eneste veien til frelse og på Bibelen som direkte kilde til veiledning, i både store og små spørsmål. I tråd med dette legges vekten på direkte kommunikasjon med Gud, religiøs praksis og på å kunne helbrede og utrette andre mirakler, med hans hjelp.

Som vi ser, ligger forskjellen i hovedsak mellom bruken av eksplisitte og abstraherte termer. Taizé sin forkynnelse har et mer monastisk og intellektualisert preg, mens UiO sin forkynnelse er mer lekmannspreget og apologetisk. Mye av innholdet i budskapet er likt, men retorikken og tilbedelsen er så ulik at budskapet fremstår på helt forskjellig måte.

Ethos, pathos og logos.

I forhold til ethos virker det som at brødrene gjennom at de uttalt ikke er ”spirituelle veiledere” ble sett på som ydmyke, og som en gruppe menn som hovedsakelig legger til rette for at besøkende skal stille seg selv spørsmål. De refererer da også til seg selv som ”servers of trust”. Denne måten å fremstå på gjorde at de besøkende tilla dem troverdighet og en ”god karakter”, altså et sterkt ethos. Dette støtter opp under forkynnelsen deres. Informantene i Taizé var opptatt av å ikke bli fortalt hva og hvordan de skulle tro, men gjennom at de ikke følte seg presset, gav de brødrene likevel innflytelse. Dette var åpenbart et godt pedagogisk grep. Måten brødrene formidler budskapet på og løftene de har avgitt gjorde dem troverdige, med et sterkt ethos. Broder Roger har også etablert et sterkt ethos ved å bli oppfattet som et eksempel å følge og som genuin i livsførsel og budskap. Brødrene skapte en tillit blant informantene, noe som førte til at de ble gitt mandat til å sette fokus på de tingene de oppfatter som viktigst.

Ethos ble i UiO etablert ved at ledere, lærere og stab fremsto som lydhøre og villige til å leve etter Jesu eksempel, eller med ord som ofte ble brukt, ”legge ned livet sitt”. Informantene var enige om at mye av appellen ved Ungdom i Oppdrag var hvor troverdig ledelse og stab virket, hvor mye de ofret og hvor bibelsk de levde. Troverdigheten til lederskapet besto altså i å leve på en måte informantene anså som å være etter Guds ord, og dette gav videre organisasjonens forkynnelse større troverdighet.

Begge steder var informantene altså opptatt av at man skulle leve som man lærte, men hadde nok et ganske forskjellig forhold til autoritet. Mange av informantene i Taizé virket opptatt av at brødrene ikke kom med svar som man må akseptere eller ikke akseptere. Samtidig kommer det inn i bildet at brødrene, i alle fall under messen, innehar en rolle som er preget av sosial utdifferensiering, liturgiske grep og sakrale effekter. Dette gir dem noe ekstra å ”spille på”, i den grad at det påvirker besøkende. Stab og ledere i Ungdom i Oppdrag ble nok mer kritisk vurdert i forhold til om praktiske ting fungerte som det skulle og om de var ”lydhøre for Gud” og for elevene. Samtidig som det i Ungdom i Oppdrag er et sterkt fokus på hendelser som fysisk helbredelse og bønnesvar, har lederne der i mindre grad en rolle som omgir dem med mystikk. Dette gjør at ethos er etablert på litt forskjellig type grunnlag, selv om det er en del

likhetstrekk i hva informantene oppfattet som grunnlag for troverdighet. Man kan kanskje si at ethos i forkynnelsen til Taizé er gitt i utgangspunktet, gjennom Broder Roger, og gjennom hva brødrene må oppgi, mens det i større grad konstant må fortjenes i Ungdom i Oppdrag. Jeg tror dermed at Brødrenes ethos er mer basert på at besøkende får et førsteinntrykk av hvordan de lever, og at de gjør seg opp en mening som ikke nødvendigvis må bekreftes jevnlig, mens ethos for ledere og stab for Ungdom i Oppdrag er mer flytende, i form av at deltageres forhold til Gud skal reflekteres i hvordan en oppfører seg, og hvilke ”frukt en bærer”. Slik sett er nok ledelse i UiO satt under mer press enn brødrene i Taizé. Man kan kanskje si at brødrene har et sterkt innledende ethos, også i kraft av en lang embetes-tradisjon, mens stab og ledere i UiO stadig må opprettholde et avledet ethos. De sistnevnte må i større grad konstant vise seg troverdige og fremstå som personer med et sterk og personlig forhold til Gud. Det endelige ethos for ledelsen i UiO er altså mer basert på et avledet ethos, mens brødrene på grunn av alt de avstår fra har et mer grunnlagt innledende ethos, slik at det endelige ethos i stor grad er basert på dette.

En forskjell i opprettelse av ethos er fortellinger av historier. Som vi nå har sett ved mange anledninger, fortelles det ofte historier om Guds inngripen i UiO. Disse fortelles på et personlig plan og etablerer ethos, i likhet med historier om å ha levd radikalt, for å gi seg over til Gud. Lærere, stab og ledelse har slik en direkte måte å virke troverdige på, og disse fortellingene bidrar også til budskapets pathos og knytter slik ethos og pathos sammen. Disse historiene spiller i UiO inn på både ethos, pathos og logos i form av å være indisier på Guds eksistens(logos), etablere troverdighet (ethos) og være emosjons-skapende (pathos).

Brødrene i Taizé forteller ikke slike historier om konkret inngripen. De etablerer mer et implisitt ethos ved klosterløftet enn bygger det opp ved denne typen fortellinger. Forkynnelsen i Taizé støttes slik i mindre grad opp ved denne typen personlig vitnespyrd. I likhet med andre faktorer er troverdigheten til brødrene mer implisitt, mens den i UiO støttes mer eksplisitt. Vel og merke presenterer brødrene seg som ”servers of trust” og har også en selvrepresentasjon som oppretter troverdighet, men forskjellen ligger på hvilket nivå det fortelles om. Broren jeg intervjuet uttrykte seg i ordlag som ”vi brødre ønsker...”, ”Hva vi brødre prøver å...” I UiO ble meninger oftere uttrykt mer personlig; ”Da fortalte Gud meg”, ”Når jeg ble møtt av Gud forandret livet mitt seg.” Dette var en tydelig retorisk forskjell, som igjen illustrerer hvor direkte språket som brukes i UiO er.

I forhold til forkynnelse pathos er inntrykket at det begge steder skapes emosjonelle affekter som støtter budskapet. I Taizé har det kontemplative en beroligende effekt, og alt det sosiale

som skjer skaper kontrast til dette og øker samlet sett mottageligheten til besøkende. Det går igjen at besøkende sier at Taizé føles som en ”kilde” eller at det er et sted med ”fred”. Det virker som det intensive åndelige og sosiale programmet gjør at besøkende får mange inntrykk å bearbeide og at de dermed blir mer åpne for hverandre og for budskapet. Estetikken ved de sakrale effektene og den performative liturgien appellerte tydelig til informantene og var slik også medvirkende i å øke mottageligheten. I Ungdom i Oppdrag henger pathos sammen med formen for tilbedelse, fokuset på praktisering av troen, det intensive sosiale livet, alle de personlige prosessene det er lagt opp til at elevene skal gå igjennom og alle historiene som fortelles om helbredelse, bønnesvar og forandring av liv.

Det er en likhet mellom Taizé og UiO i at samspillet mellom det åndelige og sosiale har en emosjonell påvirkning, selv om tilbedelse og undervisning er så forskjellig. På tross av forskjellen tror jeg derfor at de fyller samme ”behov”. Selv om tilbedelsen på de to stedene er svært forskjellig, har de altså til felles at de trigger emosjoner og at de sammen med det sosiale som skjer gjør at de involverte lettere responderer på det som blir formidlet. Begge steder uttrykte informantene begeistring over tilbedelsen og hadde tydelig funnet et uttrykk som passet dem. UiO sin tilbedelse reflekterer et protestantisk syn på at man ikke trenger sakrale effekter for å komme i kontakt med Gud og har derfor hele fokuset på den direkte kommunikasjonen med ham. Selv om brødrene i Taizé også vil fremme holdningen om at man ikke trenger noe mellomledd til Gud er likevel estetikken og sangene en måte de mener besøkende kan bli bragt i en sinnstemning hvor det er lettere å åpne seg for det åndelige.

Ulikheter mellom de to stedene består for eksempel i at mens historier om fysisk helbredelse eller annen type konkret guddommelig inngripen har en stor pathos-effekt i Ungdom i Oppdrag, blir det ikke fokusert på i Taizé, som da heller vil snakke om ”helbredelse av hjertet” eller ”helbredelse av sjelen”. Det syntes som at det var flere ”skeptikere” i Taizé, og at det kanskje ville virke mot sin hensikt å snakke like mye om fysisk helbredelse der. Jeg kan vel å merke ikke utelukke at noen av Brødrene og besøkende også er opptatt av fysisk helbredelse, men det preger ikke den generelle diskursen. Alt i alt henvender Taizé seg på et mer abstrakt nivå, selv om tanken er at forkynnelsen skal kunne resultere i konkret handling eller forandring.

En annen forskjell er at mens tilbedelsen i Taizé har et samstemt og kollektivt preg er den i UiO mer individuell. Mens man i Taizé synger de samme sangene og sitter sammen i stillhet, er tilbedelsen i UiO preget av enkeltpersoners utbrudd og foretrukne tilbedelsesform. UiO har i større grad et fokus på ”ektefølt tilbedelse”, mens brødrene forteller at man ikke skal bekymre

seg om man ikke føler noen spesiell tilstedeværelse av Gud under bønnen.⁹⁴ Hele tilbedelsen i Taizé har et mer introvert preg, mens den i UiO er mer utagerende.

I kontrast til den kollektive bønnen under messene har Taizé et sterkt fokus på at besøkende må finne sin egen vei til Gud, og har slik et fokus på subjektiv erfaring og refleksjon, og i kontrast til den individuelt fokuserte bønnen i UiO har organisasjonen et større fokus på at det finnes sannheter som gjelder alle mennesker, og korrekte måter å forstå Gud på. Slik tror jeg at åndeligheten og programmet til Taizé appellerer mer til en postmoderne holdning til åndelig søken, mens UiO appellerer til de som mener at relativisme og individualisme preger samfunnet og at det ikke er noen god ting.

I Taizé får man gjennom bønnene og bibelintroduksjonene åndelig input, og i tillegg er det satt krav til arbeid. Det samme gjelder Ungdom i Oppdrag, men med den ekstra faktoren at man etterpå i to måneder skal applisere det man har lært, fremdeles under oppsyn av organisasjonen. At man implisitt godtar kjerneverdiene til UiO når man involverer seg, og at det er et såpass krevende program, hvor man har så mye utadvendt praksis, fører til at involverte i UiO er mer samstemte i holdninger og tankegang enn de involverte i Taizé. Det er i UiO generelt større krav om utadvendt religiøs praksis, mens hele programmet i Taizé skjer i kommuniteten, og er et mer introvert og subjektivt prosjekt, i form av enkeltindividers søken etter svar. UiO-ere blir presentert svarene, bedt om å reflektere over dem, for deretter å skulle fortelle andre det samme. I første delen av DTS er fokuset på at studentene skal ”bli kjent med Gud”, gjennom undervisning og tilbedelse. Denne delen er fokusert på det individuelle planet, mens man så skal gi kunnskapen og erfaringen sin videre.

Noe som gjorde at Taizés formidling virket følelsesmessig på informantene, var det billedlige språket og at de, som sett over, oppfattet det som at det var rom for forskjellig forståelse av det åndelige, mens noe av pathos i Ungdom i Oppdrag for de involverte nettopp var i den konkrete måten å snakke om Gud på og alle historiene som gikk på konkret inngripen fra ham. Dette fører i praksis til at Ungdom i Oppdrag lever i en mer dem/oss dikotomi enn Taizé, og at de to stedene slik til en viss grad fremstiller situasjonen i verden svært forskjellig. Dette reflekteres også i at stedene tiltrekker mennesker med forskjellig type preferanse i forhold til form for tilbedelse og måte å snakke om troen på.

---

⁹⁴ Broder Roger skriver i *The Sources of Taizé*: “Don’t worry if your attention sometimes wanders during the common prayer. Your mere presence is already an expression of your longing for the living God. It is a prelude to contemplation”(Brother Roger 2000:50).

Logos er i forkynnelsen til Taizé basert på gudsbildet de legger frem og på hvilken måte denne guden, ifølge kommuniteten, har vist oss rett livsførsel, via inkarnasjonen. Brødrene argumenterer for at det er visse ting som det er mer produktivt å fokusere på enn andre, og at forsoning er en av disse. Av permanenter og besøkende får brødrene mandat til å velge ut hva disse tingene er, og til dermed samtidig også å legge føringer for hva som ikke er like viktig. I UiO er logos mye basert på hva de mener Bibelen forteller om hvordan mennesker skal leve, og på hvilke konsekvenser Jesu korsfestelse fikk for menneskeheten. Det dreier seg også mye om hvilke ansvar de kristne har for å spre budskapet, og at man må være villig til å ”legge ned livet sitt” for Gud, slik de mener Jesus gjorde.

Begge steder er, naturlig nok, opptatt av konsekvensene av Guds eksistens, men Ungdom i Oppdrag har mer eksplisitt fokus på argumentasjon, antagelig fordi så mye av livet på Basen består i å skulle fortelle utenforstående om troen. Derfor har UiO i større grad enn Taizé et ønske om å være forberedt på mot-argumentasjon. Apologetikk har dermed en større plass i Ungdom i Oppdrag. Dette medfører at selv om både Taizé og Ungdom i Oppdrag er steder man selv søker seg til, er Ungdom i Oppdrag, (som er naturlig for en misjonsorganisasjon), mer i kontakt med mennesker som ikke har noe forhold til kristendommen enn Taizé. Dette gjør at logos er mer bearbeidet og undervist i Ungdom i Oppdrag, mens det er mer implisitt i Taizé, som i mindre grad må forsvare troen. UiO har som resultat en større vekt på menneskelig overbevisningskraft og argumentasjon, mens brødrene i Taizé i større grad lar bibeltekster og kontemplasjon tale for seg og overlater mye av diskusjonen til smågruppene besøkende deles i. Bibelintroduksjonene i Taizé presenteres mer som tanker å spinne videre på enn som undervisning. Slik blir logos mer opp til de besøkende, og slik skapes en forståelse av at argumentasjon og refleksjon er noe de besøkende har kommet frem til selv. I UiO blir svarene gitt, gjennom en felles forståelse av hvor de er å finne. Elevene blir oppfordret til å være kritiske, men med det i mente at det faktisk finnes en fasit. Igjen har brødrene en mer implisitt påvirkning i form av å sette diskursen, mens lærere i UiO eksplisitt presenterer sine erfaringer og holdninger og knytter dem til bibelsteder.

Sluttbemerkning

Ethos, pathos og logos er sterkt tilstede i forkynnelsen og programmet til Ungdom i Oppdrag. Informantene og miljøet generelt var veldig opptatt av troverdigheten til organisasjonen, så formidlernes ethos var grunnlaget for at mange hadde søkt seg dit. Inntrykket er at ethos var det som eksplisitt betydde mest for informantene, mens UiOs logos var noe de lærte mer om, eller

oppdaget, på grunnlag av alle historiene, undervisning og mer bibelkunnskap. Pathos var mer en implisitt konsekvens av alt de opplevde og hvilke emosjonelle affekter som ble skapt via tilbedelse, historier, helbredelse og et sterkt samhold.

Mest eksplisitt i Taizé er nok formidlingens pathos, siden så mange uttrykte hvor appellerende bønnene, både estetisk, musikalsk og liturgisk, og det sosiale fellesskapet var for dem.

Budskapet til Taizé er i stor grad estetisert. Respekten for brødrene var mer implisitt, selv om de tydelig fremsto som fascinerende skikkelser. Logos var mer overgitt til besøkende selv, selv om tematikken stort sett er satt av brødrene. Logos var slik nedtoner i Taizé. Pathos var dermed den appellformen materialet viste var den mest tydelig tilstedeværende i formidlingen til Taizé.

Som vi nå har sett, gjør retorikk, program og tilbedelse at kristendommen i Taizé og Ungdom i Oppdrag får svært ulike uttrykk, selv om budskapet som forkynnes i stor grad er det samme.

Begge steder er det et fokus på Guds kjærlighet og på at kristne skal leve dette ut i forhold til sine medmennesker. På tross av dette vil man, om man besøker kommuniteten i Frankrike og basen i Skien, sitte igjen med en svært forskjellig opplevelse av hva kristendommen innebærer.

Summary

This thesis compares the rhetoric of the French monastery Taizé and the Norwegian part of the international missionary organization “Youth with a mission”, specifically their base in Skien, Telemark.

I have done fieldwork both in Taizé and Skien, where I conducted qualitative interviews. When I came back to Bergen, and started analyzing the interviews I realized that although their Christian message is quite similar, their way of expressing it and their form of spirituality is so diverse that it gives two completely different presentations of the Christian faith.

This intrigued me, and made me think of rhetoric. And I decided that rhetoric would be an interesting focus. I soon discovered that the Aristotelian terms “ethos”, “pathos” and “logos” were a good way to look at 1) How authorities were established in Taizé and Youth with a mission, 2) what kind of emotions were triggered, and by what means, and 3) how their Christian message is presented.

In addition to this I look at topics that are often talked about in Taizé and Youth With a mission, and words and expressions that are often used by the people involved.

My empirical basis is based on the interviews, what I learned and experiences during the fieldwork and books and pamphlets written by Taizé and Youth with a Mission. In addition to this I used some articles and books, written about Taizé, by theologians, and a thesis on Youth With a Mission, written by a student at the Theological Faculty of Oslo. I have also used information given on the homepages of both Taizé and YWAM. Concerning the theory of rhetoric I have mainly based my theoretical insights on books about rhetoric written by two Norwegian professors.

Litteratur

- Bakken, J. (2009) *Retorikk i skolen*. Universitetsforlaget AS, Oslo.
- Brother Roger (2000) *The Sources of Taizé*. GIA Publications, Inc, Chicago.
- Burke, P. (1990) "The spirituality of Taizé." I *Spirituality today*. No. 3, pp 233-245.
- Clément, O. (1997), *Taizé. A meaning to life*. GIA Publications, Inc, Chicago.
- Cunningham, L. (1984) *Er det virkelig deg, Gud.* (Femte opplag 2001) Prokla-media, Ottestad.
- Cunningham, L. (1988) *Making Jesus lord. The dynamic power of laying down your rights*. YWAM Publishing. USA, Seattle.
- Cunningham, L. Hamilton, D.J. (2000) *Why not women?* YWAM Publishing. USA, Seattle.
- Cunningham, L. (2007) *The book that transforms nations* (2007) YWAM Publishing, USA. Seattle.
- Cunningham, L. (1991) *Sikrere enn alt*. Prokla-media, Ottestad.
- Furseth, I. og Repstad, P. (2003) *Innføring i religions sosiologi*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Gearon, L. (2001) "Taizé, a global and postcolonial theology of community." I *Contemporary spiritualities. Social and religious context*. Erricker C. Erricker, J. (red) Continuum, London & New York. pp 192-208
- Kjeldsen, J. (2006) *Retorikk I vår tid*. Spartacus forlag, Oslo.
- Klujeff, M.L. Roer, H. (2006) "Retorikkens genkomst i det 20. århundrede" I *Retorikkens aktualitet*. Klujeff, M.L. Roer, H. (red) Hans Reitzels forlag, København. pp 9-41.
- Kraft, S. E. (2006) "Kritiske perspektiver. Etske utfordringer ved samtidsstudier av religion" i Kraft, S.E. Natvig, J. (red) *Metode i religionsvitenskap*. Pax forlag, Oslo. pp 260-275.
- Natvig, R. J. (2006) "Religionsvitenskapelig feltarbeid." i Kraft, S.E. Natvig, J. (red) *Metode i religionsvitenskap*. Pax forlag, Oslo. pp 203-222.
- Pals, L. (2006) *Eight theories of religion*. Oxford University Press, New York. pp 149-181.
- Ree, M. (2006) *Ungdom og misjonærutdanning. En studie av Youth With a Mission's Disippeltreningskole*. Avhandlingsoppgave. Menighetsfakultets bibliotek, Oslo.
- Santos, J.B. (2008) *A community called Taizé. A story of Prayer, Worship and Reconciliation*. InterVarsity Press, Westmont, Illinois.
- Spink, K. (1986) *A universal heart. The life and vision of Brother Roger of Taizé*. Second edition GLA Publications, Inc. Chicago.

Stausberg, M. (2006) "Sammenligning" I Kraft, S.E. og Natvig, J. (red) *Metode i religionsvitenskap*. Pax forlag, Oslo. pp 29- 51.

Taizé (2004) *Seek and you will find*. Ateliers et Presses de Taizé, Taizé- Communauté.

Taizé (2007) *Choose to Love. Brother Roger of Taizé 1915-2005*. Ateliers et Presses de Taizé, Taizé- Communauté.

Vogt, K og Kværne, P.(2002) *Religionsleksikon*. Cappelens forlag, Oslo.

Internett:

Taizés hjemmeside: <http://www.taize.fr/>

YWAMs hjemmeside: <http://www.ywam.org/>

Ungdom i Oppdrags (Norge) hovedside: <http://www.ywam.no/>

Ungdom i Oppdrag, Skien, sin hjemme side: <http://www.ywamskien.com/>

Boyd, M. "The Taizé Community:" <http://theologytoday.ptsem.edu/jan1959/v15-4-article5.htm>
/Nedlastet 11/02/11/

Appendix

1- Interview: Brother of Taizé

- 1) Where are you from?
- 2) How did you first learn about Taizé?
- 3) Where you in a Christian milieu before you came here, if so, what kind?
- 4) How do you think most people learn about Taizé?
- 5) When did you decide to become a brother?
- 6) What made you want to become a brother of Taizé?
- 7) What do you do to become a brother of Taizé, and how do you decide who can become a brother of Taizé?
- 8) What are the vows you take when you become a brother?
- 9) Is life here, after you became a brother, like you expected it would be? If not, how is it different?
- 10) What is your daily routine like?
- 11) Do you consider a monastic life to make more space for your religious life/ your spirituality? If so, how?
- 12) What do you think attracts people to Taizé?
- 13) When people who visit Taizé ask you questions about faith or other subjects in their lives, do you give them individual/ different answers, or is there some sort of consensus among the brothers concerning what advice or guidance you give people?
- 14) Do the brothers have different opinions on subjects concerning the Christian faith, since they are from different confessions? And if so, how does this work?
- 15) What would you say characterizes Taizé?
- 16) Would you say there is something the people who come to Taizé all have in common, if so, what?
- 17) Do you have the impression that many of the people who come here are in search of answers, but don't define themselves as Christians?
- 18) Can Taizé be characterized as liberal or conservative?
- 19) Would you say that life in Taizé is based around a feeling/ sense of seekership?

- 20) Who can become a permanent of Taize? How do you become a permanent?
- 21) What do the permanent in Taizé do?
- 22) Are there any specific rules the permanents must follow, and if so, what kind of rules?
- 23) What do you think the permanents bring with them home, after their time in Taizé?

- 24) What do you find most essential in you faith?
- 25) What do the brothers want the people who visit Taizé to bring with them home?
- 26) What is spirituality for you? How do you define spirituality?
- 27) Is the worship here based on what the brothers consider young people to need?

- 28) How would you describe the Taizé spirituality, if you think there is a special Taizé spirituality?
- 29) Is there anything in particular you would say have changed about Taizé during your time here?
- 30) Do you think that the young people who come here now seek something different in Taizé than the people who came here in the start, or is it the same?
- 31) Have you noticed anything in particular about the people who visit Taizé now, this generation, and their religious needs?

- 32) Do you feel that there is something that is different about Taizé, compared to other Christian organizations/places?
- 33) How does the ecumenical aspect work in practice, for instance in the communion?
- 34) What would you say characterizes your focus on reconciliation?
- 35) What do you want to express with your focus on simplicity?
- 36) Would you say the global/ international image/aspect of Taizé is important to the people who come here?
- 37) How did the prayers become like they are today?
- 38) Do you think the simplicity and esthetics of the Taize prayers attracts people? If so, why?
- 39) What is “the pilgrimage of trust?”, and what is Taizé’s intention with it?
- 40) Anything else you would like to say about Taizé and the people who come here, or the people who live here?

2 -Interview Taizé

- 1) Where are you from? (Which Country)
- 2) How did you first learn about Taizé?
- 3) How do you think most people learn about Taizé?
- 4) How does Taizé advertise/do they advertise?
- 5) What made you want to come?
- 6) Why do you think people in general want to come here?
- 7) Is there anything in particular about Taizé that made you want to participate/ help out?
- 8) What do you think is the main focus or values of Taizé? , and what do you find attractive about this?
- 9) A) Were you in a Christian milieu before coming here? If so, what kind? B) Do you have the impression that many people who come to Taizé have the same background?
- 10) Did you have any specific thoughts on what you were going to experience or gain by going/being here?
- 11) Do you know what you will do after this/did you know? Or is/was the stay in Taizé a part of finding out what you want to do later on?
- 12) Do you think people in general use their time in Taizé to reflect on what they want in life, and what to study or work as?

Mission

- 13) What are your thoughts on missionary work?
- 13) Does it seem to you that Taizé has any particular views on mission?
- 14) Does Taizé practice missionary work/ If so, how?
- 15) Is the way Taizé practice missionary work important to you? Do you think it is to people who come in general?

Spirituality

- 16) What do you think of as spirituality? /What is spirituality?
- 17) How would you say we can practice spirituality?
- 18) Is there any form of spirituality that is especially Christian, if so, is it different than spirituality in other traditions? How?
- 19) Does Taizé represent a specific form of spirituality? If so, what kind?

20) A) Is there something in the way Taizé practice spirituality that appeals to you? If so, what? And do you think that this form of spirituality appeals to the people who get involved in Taize in general, and increases Taize's appeal overall?

21) Is the esthetics of Taizé important to you, and do you think it helps attract people in general? If so, why? Can you describe the esthetics of Taize?

Humanitarian work

22) Does Taizé involve in humanitarian work? If so, what humanitarian work does Taizé do?

23) Are you particularly interested /appealed by the humanitarian aspect of Taizé, If so, why?

24) Do you think the humanitarian side of Taize's work attracts people in general, who comes here?

25) Does Taizé stress the importance of humanitarian work as a part of Christianity? If so, how is it connected?

Global features

26) Is the international/global focus of Taizé important to you? If so, why?

27) What is it Taizé does to be global? / What is Global about Taize?

28) Do you think the global image of Taizé attracts people? If so, why?

Ecumenism

29) Is the ecumenical (interconfessional) aspect of Taizé important to you? If so, why? And do you think it is important to people who come here in general?

30) What does Taizé do practically so that it won't matter which confession you belong to? How is the Eucharist done for example?

31) Do you think the ecumenical image of Taizé increases their popularity, if so, why?

Gender

32) Do you feel that Taizé has specific views of the role of women and men? If so, what kind?

33) Is there a division in what kind of work men and women do here, or is it the same?

Theology

- 34) Do you think Taizé preaches a specific form of Christianity, through services, bible teachings and their practice? If so, what is characteristic about this form?
- 35) Would you say Taizé has a strong focus on “biblical living”/ morals? If so, are there clear rules that the permanents must follow, or is it more implicit?
- 36) Would you say conformity is important in Taizé? Is it important that people have the same opinions about how they practice their faith?
- 37) Do you think there is something characteristic about the people who come to Taizé, something they have in common? Some sort of common platform/values that all in Taizé share?
- 38) Would you characterize Taizé as liberal or conservative, neither? Both? Would you say Taizé emphasizes subjectivity in the faith/ the relationship with God?
- 39) Do you feel that Taizé emphasizes itself as a collective group, and what is the role of the individual?
- 40) Would you say that Broder Roger and his thoughts are defining for what Taizé is/ stands for, and how it is as an organization? If so, in what way?
- 41) What would you say is the most important thing in your faith?
- 42) Do you believe that the most important thing about religion is how it makes people behave, or if it is the truth?
- 43) Do you think many who don't define themselves as Christians comes to Taizé?

Extra for permanents:

- 44) What made you want to stay longer/ get further involved?
- 45) Is Taizé still like you thought it would be? If it is different, in what way? B) Have your views on Taizé changed during the time you've spent here?
- 46) Are there things you think could be done differently? Both concerning the teaching and practically?
- 47) What would you say are the most important things about Taizé that makes it so popular among young people?
- 48) Has the time you've spent here been important to you? If so, in what way? And what will be the things that you think will stay with you when you leave?

- 49) A) Has Taizé helped you coping with life and its difficulties? If so, in what way? B) Do you think people in general get help with difficulties that they might have (or have had) in Taize? If so, do you think they bring these inputs with them afterwards?
- 50) Is there something that makes Taizé different from other Christian organizations/ places? If so, what?
- 51) Anything else you would like to mention concerning Taizé?

3- Intervju med nestleder i Ungdom i Oppdrag.

- 1) Kunne du sagt litt om Ungdom i Oppdrag sin oppstart?
- 2) Hva er historien bak denne basen sin oppstart?
- 6) Er det noe som går igjen i søknadene folk sender, angående grunnen til at de vil komme?
- 7) Hva tror du er faktorer som gjør at folk vil engasjere seg videre, og bli stab?
- 8) Hvordan forholder UiO seg til Bibelen?
- 9) Hva tenker du på som spiritualitet? / Hva er spiritualitet?
- 10) Tenker du at det er noe som særpreger UiO sin måte å praktisere spiritualitet?
- 11) Hva tror du trekker folk til UiO?
- 12) Hva er hovedfokusene/ hovedverdiene til UiO?
- 13) Har UiO noen spesifikk målsetning?
- 14) Har du observert noe som du tenker ofte skjer med folk under DTS året?
- 15) Tenker du at det er noe karakteristisk ved menneskene som søker seg hit?
- 16) Hva tenker du skiller UiO fra andre kristne organisasjoner?
- 17) Er det noe du tenker særpreger basen i Skien?
- 18) Hvordan går basen frem for å mestre spekteret mellom basen som en kollektiv gruppe, og enkeltindividene?
- 19) Hvordan skjer det økumeniske i praksis? Deler dere ut nattverd for eksempel? Og hvordan gjør dere i såfall det?
- 20) Tror du at det globale perspektivet i UiO har tiltrekker mange?
- 21) Tenker du at det er noen særpreg ved UiO sin måte å praktisere kristendom på?
- 22) Tror du at dere har et spesielt sterkt fokus på Guds ledelse? Det å høre Guds stemme?
- 23) Ville du si at det viktigste er hvordan en religion får mennesker til å oppføre seg, eller om religionen det er snakk om er sann?

- 24) Hvordan er oppfølgingen av elevene på disippeltreningsskolen, generelt, men særlig i forhold deres bearbeiding av outreachen, og det de opplever da?
- 25) Tror du de som kommer til UiO nå har andre motivasjoner enn de som kom i starten?
- 26) Tenker du at dere er forankra i noen spesifikk teologisk tradisjon?
- 27) Vil du si at det finnes noen spesiell form for estetikk i UiO?
- 28) Er det noen spesiell form for retorikk i UiO? Måter å kommunisere på?
- 29) Kommer det folk hit fra forskjellige kristne retninger/ tradisjoner? Eller er det overvekt av folk fra noen spesielle?

3- Ungdom i Oppdrag intervju

- 1) Hvordan fikk du først vite om UIO?
  - 1) Hvordan tror du folk flest hører om UIO?
  - 2) Hvordan reklamerer UIO for seg?
  - 3) Kan du si litt om hva det som trakk deg dit?
  - 4) Kan du si litt om hva du tror trekker folk generelt dit?
  - 5) Er det noe spesifikt ved organisasjonen gjør at du ønsker å bidra, I så fall hva?
  - 6) Kan du si litt om hva som er hovedfokuset/hovedverdiene til UiO, og hva du finner attraktivt ved dette?
  - 7) A)Var du tilknyttet et kristent miljø før du kom hit? I så fall hva slags? B) Har du inntrykk av at mange i UIO kommer fra lignende bakgrunn?
  - 8) Hadde du noen spesielle tanker om hva du ønsket å oppleve, oppnå eller lære ved tiden her?
  - 9) Vet du hva du skal etter tiden i UIO, eller er en del av planen å finne mer ut om veien videre i løpet av tiden der?
  - 10) Er inntrykket ditt at mange av de som er involvert i UIO har planlagt hva det er de skal gjøre etter oppholdet, eller er det for mange et eller flere år hvor de også finner ut av veien videre?

Misjon

- 11) Kan du si litt rundt dine tanker om misjon/ evangelisering?
- 12) Tenker du at UiO fremmer en spesiell holding til misjon/evangelisering?

13) Kan du si litt om hvordan UIO praktiserer misjon?

14) Er UIO sin misjonsform viktig for deg?

Spiritualitet

15) Hva tenker du på som spiritualitet/ åndelighet?

16) Er det noen form for åndelighet som er spesielt kristen, og som skiller seg fra spiritualitet/åndelighet praktisert i andre tradisjoner?

17) Hvordan kan man praktisere sin spiritualitet/åndelighet?

18) Tenker du at UIO fremmer et spesifikt syn eller form for spiritualitet/åndelighet?

19) A)Er det noe med måten UiO praktiserer åndelighet på som appellerer spesielt til deg? B) Tror du denne formen for åndelighet appellerer til mange av de som involverer seg i UIO?

Humanitært arbeid

20) Driver UiO med humanitært arbeid, i så fall, hva slags?

21) Er du opptatt av det humanitære aspektet ved UOI?

22) Tror du det humanitære arbeidet UiO gjør er viktig for de som søker seg dit generelt? I så fall, hvorfor?

23) Fremmer UIO humanitært arbeid som noe som henger spesielt sammen med kristendommen?

Globalitet

24) Er det internasjonale/globalt fokuset ved UIO viktig for deg?

25) Hva gjør UIO rent praktisk for å være en globalt fokusert organisasjon?

27)Tror du den globale profilen til UiO tiltrekker mange av de som kommer hit? I så fall hvorfor?

Økumenikk

26) A)Er det økumeniske/felleskirkelige aspektet ved UiO viktig for deg? B) Tror du det er viktig for de som søker seg dit generelt?

27) Hva gjør UiO rent praktisk for at det ikke skal være viktig hvilket kirkesamfunn man er fra? Hva med nattverd og dåpssyn for eksempel?

28) Tror du den økumeniske profilen til UIO øker populariteten deres? I så fall hvorfor?

31) Har du inntrykk av at det er hovedvekt av noen bestemt konfesjon her?

Kjønn

29) Fremmer UiO et spesifikt syn på rollene til menn og kvinner? I så fall hva slags?

30) Gjør gutter og jenter de samme oppgavene, eller er det noen form for rollefordeling?

31) Om så, er dette noe du har inntrykk av fungerer bra?

Teologi

32) Tenker du at UOI lærer vekk en viss tolkning/form av kristendommen, gjennom gudstjenester, bibeltimer og praksis? I så fall, hva karakteriserer denne tolkningen/formen?

33) Er det noen regler man må følge når man er i UiO?

37) Virker det for deg som det er viktig at folk involvert i UiO har nogenlunde lik holdning til sin religiøse praksis?

38) Synes du at det er noe karakteristisk ved menneskene som søker seg til UiO? I så fall hva?

39) Har du noen tanker om hvordan UIO forholder seg til spekteret mellom basen som en kollektiv gruppe og dens enkeltmennesker, med sine behov og karaktertrekk?

40) A) Kan du oppsummere kjerneverdiene deres sånn nogenlunde? Og si litt om hva dette betyr for dere som organisasjon? B) Tenker du at dette er en slags felles grunnholdning dere alle deler?

41) Kan du si litt om hvordan det økonomiske er organisert i UIO, og hva du tenker dette har å si for UIO som organisasjon?

42) Fremstår Loren Cunningham og hans tanker for deg som definerende for hva UiO står for, og hvordan den er som organisasjon?

43) Vil du karakterisere UiO som liberalt eller konservativt, begge deler, ingen av delene?

44) Hva vil du trekke frem som de viktigste faktorer som gjør UIO attraktivt blant så mange unge kristne?

45) Har tiden i UIO (hittil) vært viktig for deg? Hva tenker du at du kommer til å sitte igjen med?

46) Kan du si litt om hva som er viktigst for deg med troen din?

47) Noe særskilt du mener skiller UIO fra andre kristne organisasjoner?

48) Hva synes du er mest viktig, hvordan en religion får folk til å oppføre seg, eller om religionen er sann?

48) Noe annet du har lyst til å nevne angående Ungdom i Oppdrag?

Ekstraspørsmål for ansatte:

49) Hvor lenge har du vært involvert i UiO nå?

50) Kan du si litt om hva som gjorde at du ønsket å involvere deg videre etter disippeltreningsskolen?

51) A) Nå som du har vært involvert en stund, er UIO slik du tenkte det ville være? B) Har synet ditt på UiO forandret seg i løpet av tiden du har vært her? C) Tenker du at de forskjellige UIO-basene preges av enkeltlærere og ledere?

52) Er det ting du synes kunne bli gjort annerledes? Både praktisk og når det gjelder det mer læremessige/teologiske?

53) Som stab, hva observerer du av ting som skjer med de som tar DTS-en? Har du observert noe angående hva de opplever her?

54) A) Har UIO hjulpet deg i forhold til livsmestring? I så fall hvordan? B) Tror du at mange som kommer hit får hjelp med ting som er eller har vært vanskelig i livene deres?

55) Synes du det er noe som skiller denne basen fra andre baser?

4- Brødrenes løfter

A lifelong commitment

After a time of preparation, a new brother in the community makes his lifelong commitment.

Here are the words used to express this commitment.

Dear brother, what are you asking for?

The mercy of God and the community of my brothers.

May God complete in you what he has begun.

Brother, you trust in God's mercy: remember that the Lord Christ comes to help your humble faith; committing himself with you, he fulfils for you his promise: truly, there is no one who has left everything because of Christ and the Gospel who will not receive a hundred times as

much at present - brothers and sisters and mothers and children - and persecutions too, and in the age to come eternal life.

This is a way contrary to all human reason but, like Abraham, you can only advance along it by faith, not by sight, sure that whoever gives their life for Christ's sake will find it.

From now on, walk in the steps of Christ. Do not be anxious about tomorrow. First seek God's Kingdom and its justice. Surrender yourself, give yourself, and good measure, pressed down, shaken together, brimming over, will be poured out for you.

Whether you wake or sleep, night and day, the seed springs up and grows, you do not know how.

Never let your inner life make you look sad. Anoint your head and wash your face, so that only your Father who is in secret knows what your heart intends.

Stay simple and full of joy, the joy of the merciful, and the joy of brotherly love.

Be vigilant. If you have to rebuke a brother, keep it between the two of you. Be concerned to establish communion with your neighbour.

Be open about yourself, remembering that you have a brother whose charge it is to listen to you. Understand him, so that he can fulfil his ministry with joy.

The Lord Christ, in his compassion and his love for you, has chosen you to be in the Church a sign of brotherly love. It is his will that with your brothers you live the parable of community.

So, refusing to look back, and joyful with infinite gratitude, never fear to rise to meet the dawn, praising, blessing and singing Christ your Lord.

Receive me, Lord Christ, and I will live; may my expectation be a source of joy.

Dear brother, it is Christ who calls you and to him that you are now going to respond.

Will you, for love of Christ, consecrate yourself to him with all your being?

I will.

Will you henceforth fulfil your call from God within our community, in communion with your brothers?

I will.

Will you live with your brothers in community of material and spiritual goods; this is utter openness of heart?

I will.

Will you, in order to be more available to serve with your brothers, and in order to give yourself in undivided love to Christ, remain in celibacy?

I will.

Will you, so that we may be of one heart and one mind and so that our unity may be fully achieved, adopt the orientations of the community expressed by the servant of communion, bearing in mind that he is only a poor man of the Gospel?

I will.

Will you, always discerning Christ in your brothers, watch over them in good days and bad, in suffering and in joy?

I will.

In consequence, because of Christ and the Gospel, you are henceforth a brother of our community.

May this ring be the sign of our faithfulness in the Lord.

